

DELFTSCHE
STUDENTEN-ALMANAK

VOOR

1874.

TE DELFT, BIJ
J. WALTMAN, JR.
1873.

DEPT. OF THE

STATE OF NEW YORK

1881

INHOUD.

Kalender.

Tijdperken	Bladz.	3
Gregoriaansche Kalender	»	3
Guldengetal, Epacta, Zonnecirkel, Indictie en Zondagsletter	»	3
Verjaardagen der leden van het Kon. Huis.	»	6
Akademische gedenkdagen.	»	8
Kalender	»	9
Jaargetijden	»	21
Paaschtafel voor 1874—1883	»	21
Hemelverschijnselen	»	21
Schijngestalten der Maan	»	23
Tafel van de opkomst en ondergang der Zon.	»	25

Polytechnische School.

Bestuur	»	29
Hoogleeraaren, enz.	»	31
Programma der lessen	»	34
Toelichting	»	48
Reglement voor het gebruik van de Bibliotheek	»	52

Studentencorps.

Naamlijst der leden van het Corps.	Bladz. 56
Naamlijst der ingeschrevenen aan de Polyt.	
School, die geen lid zijn van het Corps . . .	» 63
Getal der ingeschrevenen aan de Pol. School. . .	» 65
Examen B.	» 66
Eindexamens.	» 68
Commissiën uit de Studenten	» 68
Bijzondere Commissiën	» 68
Bijzondere gezelschappen en Disputen. . . .	» 70
Vervolg van de geschiedenis van het Delftsche studentencorps (van September 1872 tot September 1873) met Bijlagen	» 73

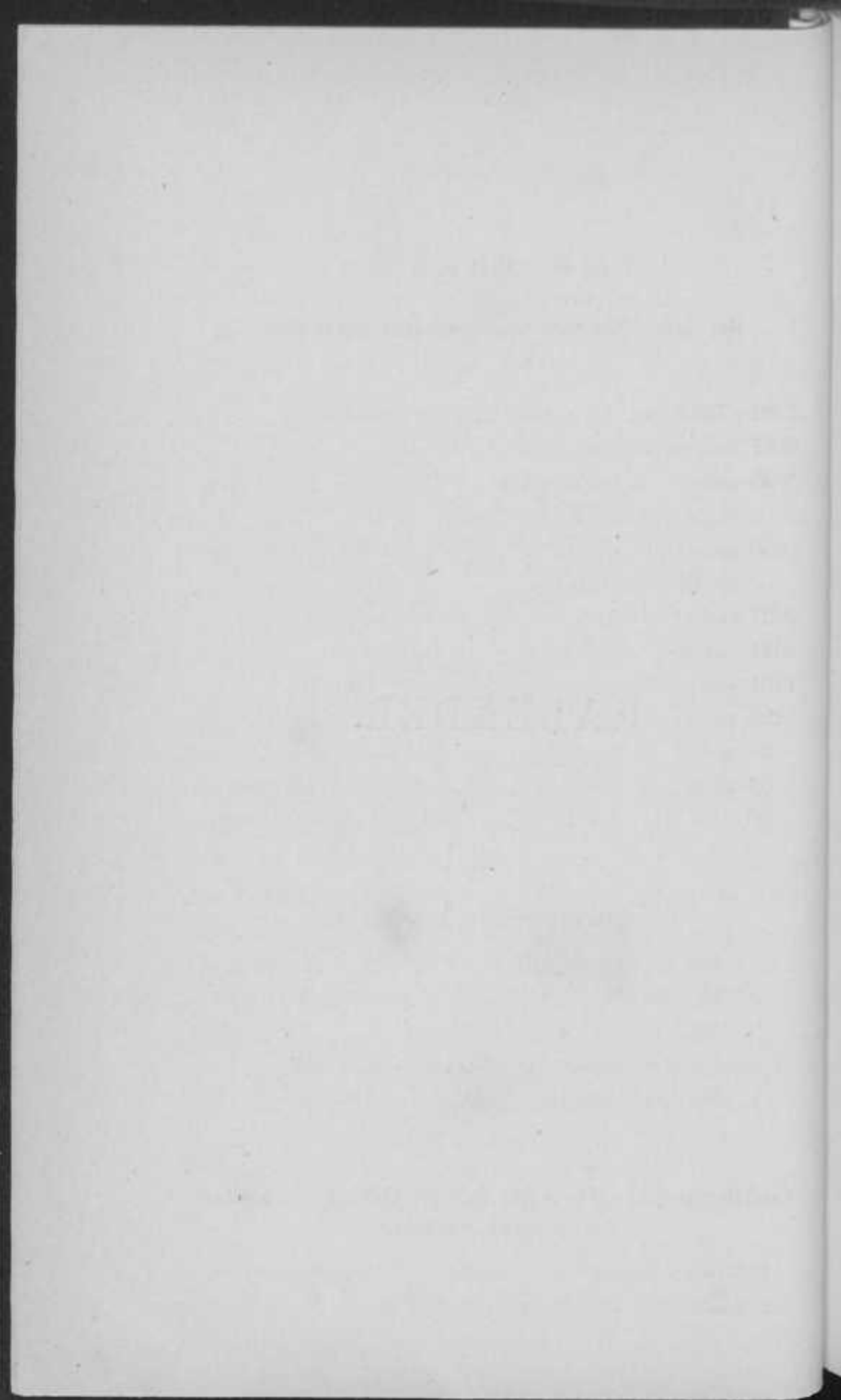
Mengelwerk.

Eén uit velen	» 163
Oscars vloek, eene epische vertelling.	» 187
De Erfenis. Een Zeeuwsche novelle.	» 209
Eene ware verrassing	» 243
Zon van den Nacht	» 257
De Macht van het Lied	» 258
Aan de Redactie	» 281
Klaartje	» 285
Varia	» 303

KALENDER.

TIJDPERKEN.

Het jaar 1874 van de Christelijke jaartelling
is het jaar:

- 7382—7383 van de hedendaagsche Grieken.
6587 volgens de Juliaansche periode.
5635 sedert de schepping, volgens de Israëlieten
(aanvangende 22 September).
2650 sedert de eerste Olympiade, of het 2^e jaar van
de 663^e Olympiade.
2627 sedert de stichting van Rome, volgens Varro.
2621 volgens de jaartelling van Nabonassar.
1291 van de Hedjah (aanvangende 1 Maart).
295 sedert de Unie van Utrecht.
61 sedert de herstelling van Nederland.
31 sedert de oprichting der Delftsche Academie.
10 » » » » Polytechnische School.
-

Gregoriaansche Kalender.

Het Guldengetal	XIII.
De Epacta	XII.
De Zonnecirkel	VII.
De Romeinsche Indictie	II.
De Zondagsletter	D.

Guldengetal, Epacta, Zonnecirkel, Indictie en Zondagsletter.

Het Guldengetal heeft zijn' oorsprong te danken aan
den maancirkel, een' tijdkring van 19 jaren, uitgevonden

door Meton (430 v. C.), aan het eind waarvan de nieuwe en volle manen weder op dezelfde data van den Juliaanschen Kalender invallen. Het Guldengetal wijst aan in het hoeveelste jaar van den maancirkel men zich bevindt. Daar men aanneemt dat de eerste maancirkel 1 jaar vóór Chr. is aangevangen, moet men bij het jaartal 1 optellen en de som door 19 deelen om het aantal der volbrachte maancirkels te verkrijgen; de rest drukt het Guldengetal uit. De Atheners lieten den door Meton gevonden regel in gulden letters op de deuren van den tempel van Minerva schrijven; van daar de naam het Guldengetal.

De Epacta is het getal, dat den ouderdom der maan, op den 1sten Januari des jaars, in dagen aanwijst. De maansomloopstijden beurtelings op 30 en 29 dagen stellende, kan men uit de Epacta gemakkelijk de data van alle volgende nieuwe manen berekenen.

Een Zonnecirkel is een tijdkring van 18 jaren, na verloop waarvan de data weder met dezelfde dagen der week overeenstemmen, als bij het begin. Daar het gewone jaar uit 52 weken en 1 dag, het schrikkeljaar uit 52 weken en 2 dagen bestaat, verkrijgt een datum niet denzelfden naam, dien hij in 't vorig jaar droeg, maar zoo beide gewone jaren zijn, dien van één dag later gedurende het geheele jaar; zoo het laatste een schrikkeljaar is, dien van één dag later vóór 29 Februari, en van twee dagen later na dien datum; zoo het voorgaande een schrikkeljaar was, dien van twee dagen later vóór, dien van één dag later na 28 Februari. Zoo viel 1 Januari in 1873 op Woensdag, terwijl die in 1872 op Maandag viel, en 1 Mei in

1873 op Donderdag, terwijl hij in 1872 op Woensdag viel. Waren er geen schrikkeljaren dan zou de Zonnecirkel in plaats van 4×7 slechts 7 jaar lang zijn. Men rekent den Zonnecirkel van het 9^e jaar vóór Chr. af.

De Romeinsche Indictie is een tijdkring van 15 jaren, beginnende 3 jaren vóór Chr. en afkomstig van de Romeinen, die hem gebruikten tot regeling eener belasting.

De Zondagsletter is de letter, die de eerste Zondag van een jaar verkrijgt, als men den 1sten Jan. A, den 2^{den} B, enz. noemt. In een gewoon jaar hebben, zoo men telkens na de letter G weder met A begint, alle Zondagen dezelfde letter. In het schrikkeljaar heeft men 2 Zondagsletters. Dit komt voort uit de wijze, waarop de Romeinen den schrikkeldag aan het jaar toevoegden; deze werd als een dag zonder letter tusschen 23 Februari en 5 Maart ingevoegd, zoodat de Zondag, die daarop volgde, één letter terugging.

VERJAARDAGEN

DER

LEDEN VAN HET KONINKLIJK HUIS.

- 19 Februari. Z. M. WILLEM ALEXANDER PAUL FREDERIK
LODEWIJK, Koning Willem III, geb.
1817.
- 28 » WILLEM FREDERIK KAREL, Prins der
Nederlanden, Oom des Konings, geb.
1797.
- 8 April. WILHELMINA MARIA SOPHIA LOUISA, Erf-
Groot-Hertogin van Saksen-Weimar-
Eisenach, Zuster des Konings, geb.
1824.
- 9 Mei. WILHELMINA FREDERIKA LOUISA CHAR-
LOTTE MARIANNA, Prinses der Neder-
landen, Tante des Konings, geb. 1810.
- 13 Juni. WILLEM FREDERIK HENDRIK, Prins der
Nederlanden, Broeder des Konings,
geb. 1820.
- 17 » H. M. SOPHIA FREDERIKA MATHILDA,
Koningin der Nederlanden, geb. Prin-
ses van Wurtemberg, geb. 1818.
- 24 » KAREL ALEXANDER AUGUST JAN, Erf-
Groot-Hertog van Saksen-Weimar-
Eisenach, Schoonbroeder des Konings,
geb. 1818.

- 5 Juli. WILHELMINA FREDERIKA ANNA ELIZABETH
MARIA, tweede dochter van Z. K. H.
Prins Frederik, geb. 1841.
- 22 Augustus. WILLEM ADOLF MAXIMILIAAN KAREL,
Prins von Wied, Schoonzoon van
Prins Frederik, geb. 1845.
- 25 „ WILLEM ALEXANDER KAREL FREDERIK
HENDRIK, Prins der Nederlanden, Zoon
des Konings, geb. 1851.
- 4 September. WILLEM NICOLAAS ALEXANDER FREDERIK
KAREL HENDRIK, Prins van Oranje,
geb. 1840.
-

AKADEMISCHE GEDENKDAGEN.

- 4 Jan. 1843. Oprichting van de Academie te Delft.
8 » 1632. Stichting van het Athenaeum te Amsterdam.
8 Febr. 1575. Stichting van de Hoogeschool te Leiden.
16 » 1630. Stichting van het Athenaeum te Deventer.
26 Maart 1636. Stichting van de Hoogeschool te Utrecht.
1 Juli 1864. Stichting van de Polyt. School te Delft.
23 Aug. 1614. Stichting van de Hoogeschool te Groningen.
25 Sept. 1816. Stichting van de Hoogeschool te Gent.
-

JANUARI, 31 dagen.

1 Donderdag.	Nieuwjaarsdag.
2 Vrijdag.	
3 Zaterdag.	
4 ZONDAG.	
5 Maandag.	
6 Dinsdag.	Driekoningen.
7 Woensdag.	
8 Donderdag.	
9 Vrijdag.	Napoleon III sterft op Cambdenplace te Chislehurst.
10 Zaterdag.	
11 ZONDAG.	
12 Maandag.	Koppermaandag.
13 Dinsdag.	
14 Woensdag.	
15 Donderdag.	Overname van den Senaat van het dispuut Snellius.
16 Vrijdag.	
17 Zaterdag.	Oprichting D. W. L. 1871.
18 ZONDAG.	
19 Maandag.	
20 Dinsdag.	Wieland 1813 †.
21 Woensdag.	
22 Donderdag.	
23 Vrijdag.	
24 Zaterdag.	
25 ZONDAG.	
26 Maandag.	
27 Dinsdag.	
28 Woensdag.	
29 Donderdag.	
30 Vrijdag.	
31 Zaterdag.	Hans Sachs 1576 †.

FEBRUARI, 28 dagen.

1 ZONDAG.	
2 Maandag.	Maria Lichtmis.
3 Dinsdag.	
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	Oprichting van Vrije Studie (1862).
7 Zaterdag.	Dickens geboren (1812).
8 ZONDAG.	
9 Maandag.	
10 Dinsdag.	
11 Woensdag.	Abdicatie van koning Amadeus van Spanje. Martos president der Cortes.
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaterdag.	
15 ZONDAG.	
16 Maandag.	Instelling van het Insigne van het Corps 1865.
17 Dinsdag.	H. Heine 1856 †.
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	's Konings verjaardag.
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	
22 ZONDAG.	
23 Maandag.	Oprichting van het Oosterkwartier 1873.
24 Dinsdag.	
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	

MAART, 31 dagen.

1 ZONDAG.	27ste verjaardag van de Phoenix.
2 Maandag.	
3 Dinsdag.	
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	
7 Zaterdag.	
8 ZONDAG.	
9 Maandag.	
10 Dinsdag.	
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	
14 Zaterdag.	
15 ZONDAG.	
16 Maandag.	
17 Dinsdag.	
18 Woensdag.	
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	Begin der lente.
21 Zaterdag.	Les communards. Petroleuses. De strijd der godsdiensten. De oude schimmel of de gekneusde keisteen.
22 ZONDAG.	Receptie Senaat. Gemêleerde rijpartij. Comedie-voorstelling. Collation op de kroeg.
23 Maandag.	
24 Dinsdag.	
25 Woensdag.	Maria Boodschap.
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	
29 ZONDAG.	Palm-Zondag.
30 Maandag.	
31 Dinsdag.	

APRIL, 30 dagen.

1 Woensdag.	
2 Donderdag.	Witte Donderdag.
3 Vrijdag.	Goede Vrijdag.
4 Zaterdag.	
5 ZONDAG.	Paschen.
6 Maandag.	Tweede Paaschdag.
7 Dinsdag.	
8 Woensdag.	
9 Donderdag.	
10 Vrijdag.	
11 Zaterdag.	
12 ZONDAG.	
13 Maandag.	
14 Dinsdag.	Generaal J. Köhler gesneuveld.
15 Woensdag.	
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	
18 Zaterdag.	Baron van Liebig †.
19 ZONDAG.	
20 Maandag.	
21 Dinsdag.	
22 Woensdag.	
23 Donderdag.	
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	
26 ZONDAG.	Weg met Muller. Mislukte toast op Reineveld.
27 Maandag.	
28 Dinsdag.	
29 Woensdag.	
30 Donderdag.	

MEI, 31 dagen.

1 Vrijdag.	Aann. Wet Middelbaar onderwijs. Opening Weener tentoonstelling.
2 Zaterdag.	
3 ZONDAG.	
4 Maandag.	
5 Dinsdag.	Maskerade D. S. C. 1857.
6 Woensdag.	
7 Donderdag.	
8 Vrijdag.	John Stuart Mill †.
9 Zaterdag.	
10 ZONDAG.	
11 Maandag.	
12 Dinsdag.	
13 Woensdag.	
14 Donderdag.	Hemelvaartsdag.
15 Vrijdag.	
16 Zaterdag.	
17 ZONDAG.	
18 Maandag.	
19 Dinsdag.	
20 Woensdag.	Thiers ex-president. Mac Mahon president.
21 Donderdag.	
22 Vrijdag.	
23 Zaterdag.	
24 ZONDAG.	Pinksteren.
25 Maandag.	Tweede Pinksterdag.
26 Dinsdag.	
27 Woensdag.	
28 Donderdag.	
29 Vrijdag.	Begrafenis van Manzoni te Milaan.
30 Zaterdag.	
31 ZONDAG.	Gerstäcker sterft.

JUNI, 30 dagen.

1 Maandag.	
2 Dinsdag.	
3 Woensdag.	Paardenmarkt.
4 Donderdag.	
5 Vrijdag.	Sterfdag van Thorbecke.
6 Zaterdag.	
7 ZONDAG.	
8 Maandag.	
9 Dinsdag.	
10 Woensdag.	
11 Donderdag.	
12 Vrijdag.	
13 Zaterdag.	Oprichting Debating-Club 1865.
14 ZONDAG.	
15 Maandag.	
16 Dinsdag.	Oprichting van Berzelius (1865).
17 Woensdag.	
18 Donderdag.	Slag bij Waterloo 1815.
19 Vrijdag.	
20 Zaterdag.	Koningin Victoria ontvangt den Shach van Perzie op Windsor Castle.
21 ZONDAG.	Begin van den Zomer. Uitslag-examen B 1873.
22 Maandag.	
23 Dinsdag.	
24 Woensdag.	
25 Donderdag.	
26 Vrijdag.	
27 Zaterdag.	
28 ZONDAG.	
29 Maandag.	
30 Dinsdag.	Delftsche Akademie 1864 †.

JULI, 31 dagen.

1 Woensdag.	Stichting der Pol. School 1864.
2 Donderdag.	
3 Vrijdag.	
4 Zaterdag.	
5 ZONDAG.	
6 Maandag.	
7 Dinsdag.	Openingsdag feesten. Inhaling der reunisten. Reunie-diner.
8 Woensdag.	Maskerade. Delfts bevolking verdriedubbeld.
9 Donderdag.	Cour-plenier. Vauxhall en Bal. Belegering van meisjesharten.
10 Vrijdag.	1e dag muziekfeest. Judas Maccabäus. Fête de nuit op den Phoenix.
11 Zaterdag.	2e dag muziekfeest. Bal.
12 ZONDAG.	Vauxhall en Bal het Corps door de burgerij aangeboden.
13 Maandag.	Groot volksbal onder het motto «vrede zij onder u.»
14 Dinsdag.	
15 Woensdag.	
16 Donderdag.	
17 Vrijdag.	
18 Zaterdag.	
19 ZONDAG.	
20 Maandag.	
21 Dinsdag.	
22 Woensdag.	
23 Donderdag.	
24 Vrijdag.	
25 Zaterdag.	St. Jacob.
26 Zondag.	
27 Maandag.	
28 Dinsdag.	
29 Woensdag.	
30 Donderdag.	
31 Vrijdag.	

AUGUSTUS, 31 dagen.

1	Zaterdag.	
2	ZONDAG.	
3	Maandag.	
4	Dinsdag.	
5	Woensdag.	
6	Donderdag.	
7	Vrijdag.	
8	Zaterdag.	
9	ZONDAG.	
10	Maandag.	
11	Dinsdag.	
12	Woensdag.	
13	Donderdag.	
14	Vrijdag.	
15	Zaterdag.	Maria Hemelvaart.
16	ZONDAG.	
17	Maandag.	
18	Dinsdag.	
19	Woensdag.	
20	Donderdag.	
21	Vrijdag.	
22	Zaterdag.	
23	ZONDAG.	
24	Maandag.	
25	Dinsdag.	Delftsche kermis.
26	Woensdag.	
27	Donderdag.	
28	Vrijdag.	
29	Zaterdag.	Th. Körner 1813 †.
30	ZONDAG.	
31	Maandag.	

SEPTEMBER, 30 dagen.

1 Dinsdag.	
2 Woensdag.	
3 Donderdag.	
4 Vrijdag.	
5 Zaterdag.	
6 ZONDAG.	
7 Maandag.	
8 Dinsdag.	
9 Woensdag.	Opening der havenwerken te Vlissingen.
10 Donderdag.	
11 Vrijdag.	De Brielsche nimf onthuld.
12 Zaterdag.	
13 ZONDAG.	
14 Maandag.	
15 Dinsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	
20 ZONDAG.	Frankrijk ten 9½ uur in den morgen door de Duitsche troepen verlaten.
21 Maandag.	
22 Dinsdag.	Begin van den herfst.
23 Woensdag.	
24 Donderdag.	
25 Vrijdag.	
26 Zaterdag.	Inauguratie '73. Serenade aan den Burgemeester.
27 ZONDAG.	Rijpartij 1873.
28 Maandag.	
29 Dinsdag.	
30 Woensdag.	

OCTOBER, 31 dagen.

1	Donderdag.	
2	Vrijdag.	
3	Zaterdag.	
4	ZONDAG.	
5	Maandag.	
6	Dinsdag.	
7	Woensdag.	
8	Donderdag.	Alkmaar ontzet.
9	Vrijdag.	
10	Zaterdag.	
11	ZONDAG.	
12	Maandag.	
13	Dinsdag.	
14	Woensdag.	
15	Donderdag.	
16	Vrijdag.	
17	Zaterdag.	
18	ZONDAG.	
19	Maandag.	
20	Dinsdag.	
21	Woensdag.	
22	Donderdag.	Oprichting van H ³ 1864.
23	Vrijdag.	
24	Zaterdag.	Oprichting van Brugman 1868.
25	ZONDAG.	
26	Maandag.	
27	Dinsdag.	
28	Woensdag.	
29	Donderdag.	Groote kaasmarkt.
30	Vrijdag.	
31	Zaterdag.	Hervormingsdag. Sluiting der Weener- tentoonstelling.

NOVEMBER, 30 dagen.

1 ZONDAG.	Oprichting van V. A. B. M. 1869. Allerheiligen. Overgave van Berzelius. 1873.
2 Maandag.	
3 Dinsdag.	
4 Woensdag.	
5 Donderdag.	
6 Vrijdag.	
7 Zaterdag.	Oprichting van Snellius 1859.
8 ZONDAG.	Overgave D. W. L. 1873.
9 Maandag.	
10 Dinsdag.	Oprichting van Theorie en Praktijk 1855. Overgave van Th. en P. 1873.
11 Woensdag.	
12 Donderdag.	
13 Vrijdag.	Feestviering 20jarig bestaan van Apollo 1869.
14 Zaterdag.	Oprichting van Apollo 1849.
15 ZONDAG.	
16 Maandag.	
17 Dinsdag.	
18 Woensdag.	Oprichting van O. K. W. 1844.
19 Donderdag.	
20 Vrijdag.	
21 Zaterdag.	
22 ZONDAG.	Sluiting der Colleges 1861.
23 Maandag.	
24 Dinsdag.	
25 Woensdag.	
26 Donderdag.	
27 Vrijdag.	
28 Zaterdag.	
29 ZONDAG.	
30 Maandag.	Groot correctie-bureau Plein 1813.

DECEMBER, 31 dagen.

1 Dinsdag.	
2 Woensdag.	
3 Donderdag.	
4 Vrijdag.	Uitgave Almanak van 1873. Dejeuner, din.
5 Zaterdag.	St. Nicolaas-avond.
6 ZONDAG.	
7 Maandag.	
8 Dinsdag.	Maria Ontvangen.
9 Woensdag.	
10 Donderdag.	
11 Vrijdag.	
12 Zaterdag.	
13 ZONDAG.	
14 Maandag.	
15 Dinsdag.	
16 Woensdag.	
17 Donderdag.	
18 Vrijdag.	
19 Zaterdag.	
20 ZONDAG.	
21 Maandag.	Begin van den winter.
22 Dinsdag.	
23 Woensdag.	
24 Donderdag.	
25 Vrijdag.	Kerstmis.
26 Zaterdag.	Tweede kerstdag.
27 ZONDAG.	
28 Maandag.	
29 Dinsdag.	
30 Woensdag.	
31 Donderdag.	Oudejaars-avond.

JAARGETIJDEN.

De Lente begint den . .	20sten Maart.
De Zomer " " . .	21sten Juni.
De Herfst " " . .	23sten September.
De Winter " " . .	22sten December.

PAASCHTAFEL VOOR 1874—1883.

1874	5 April.
1875	28 Maart.
1876	16 April.
1877	1 "
1878	21 "
1879	13 "
1880	28 Maart.
1881	17 April.
1882	9 "
1883	25 Maart.

HEMELVERSCIJNSELEN.

Er zullen dit jaar twee Zons- en twee Maansverduisteringen plaats hebben, waarvan eene Zonsverduistering en eene Maansverduistering in onze streken zichtbaar zijn.

I. *Zonsverduistering.*

16 April. Totale Zonsverduistering, onzichtbaar in Nederland, doch zichtbaar in Zuid-Afrika en het zuidelijk gedeelte van Zuid-Amerika.

II. *Maansverduistering.*

1 Mei. Gedeeltelijke Maansverduistering, onzichtbaar in Nederland. Zij is zichtbaar in Azië, Australië en het oostelijk deel van Europa en Afrika.

III. *Zonsverduistering.*

10 October. Gedeeltelijke Zonsverduistering, zichtbaar in Nederland. Aanvang 9 uur 35 min. 'smorgens, midden 10 uur 47 m. 'smorgens, einde 11 uur 59 min. 'smorgens. De grootte der verduistering bedraagt 4,6 duim.

IV. *Maansverduistering.*

25 October. Maansverduistering, gedeeltelijk zichtbaar in Nederland. Aanvang der verduistering 5 uur 1 m. 'smorgens, midden 7 uur 34 min. 'smorgens. De Maan gaat ten 6 uur 45 min. gedeeltelijk verduisterd onder.

Overgang van Venus voorbij de Zon.

9 December. Dit verschijnsel zal in Nederland onzichtbaar zijn, doch kunnen worden waargenomen in het zuid-oostelijk deel van Europa, het noord-oostelijk deel van Afrika, in Azië en Australië.

SCHIJNGESTALTEN DER MAAN

GEDURENDE HET JAAR 1874.

Januari	2	's avonds	7	u.	23	m.	V. M.
"	10	"	8	"	14	"	L. K.
"	18	's morgens	8	"	20	"	N. M.
"	25	"	1	"	2	"	E. K.
Februari	1	"	11	"	55	"	V. M.
"	9	's avonds	4	"	48	"	L. K.
"	16	"	7	"	34	"	N. M.
"	23	's morgens	11	"	5	"	E. K.
Maart	3	"	5	"	41	"	V. M.
"	11	"	9	"	53	"	L. K.
"	18	"	5	"	21	"	N. M.
"	24	's avonds	10	"	51	"	E. K.
April	1	"	11	"	39	"	V. M.
"	9	's morgens	10	"	40	"	L. K.
"	16	's avonds	2	"	12	"	N. M.
"	23	"	0	"	23	"	E. K.
Mei	1	"	4	"	29	"	V. M.
"	9	's morgens	7	"	32	"	L. K.
"	15	's avonds	10	"	36	"	N. M.
"	23	's morgens	3	"	38	"	E. K.
"	31	"	7	"	6	"	V. M.
Juni	7	's avonds	1	"	37	"	L. K.
"	14	's morgens	7	"	12	"	N. M.
"	21	's avonds	8	"	20	"	E. K.
"	29	"	7	"	7	"	V. M.
Juli	6	"	6	"	21	"	L. K.
"	13	"	4	"	47	"	N. M.
"	21	"	1	"	51	"	E. K.
"	29	's morgens	5	"	2	"	V. M.

Augustus	4	's avonds	11	u.	6	m.	L.	K.
"	12	's morgens	4	"	19	"	N.	M.
"	20	"	7	"	12	"	E.	K.
"	27	's avonds	1	"	48	"	V.	M.
September	3	's morgens	5	"	14	"	L.	K.
"	10	's avonds	6	"	30	"	N.	M.
"	18	"	11	"	24	"	E.	K.
"	25	's avonds	10	"	26	"	V.	M.
October	2	"	1	"	58	"	L.	K.
"	10	's morgens	11	"	21	"	N.	M.
"	18	's avonds	1	"	49	"	E.	K.
"	25	's morgens	7	"	40	"	V.	M.
November	1	"	2	"	19	"	L.	K.
"	9	"	5	"	53	"	N.	M.
"	17	"	2	"	13	"	E.	K.
"	23	's avonds	5	"	53	"	V.	M.
"	30	"	6	"	48	"	L.	K.
December	9	's morgens	0	"	26	"	N.	M.
"	16	's avonds	0	"	44	"	E.	K.
"	23	's morgens	5	"	16	"	V.	M.
"	30	's avonds	2	"	56	"	L.	K.

T A F E L

VAN DE OPKOMST EN DEN ONDERGANG DER ZON

gedurende het jaar 1874.

	Opkomst der Zon.				Ondergang der Zon.			
	4	'smorg.	8 u.	13 m.	'sav.	3	"	58 m.
Januari								
"	11	"	8	" 9	"	4	"	7
"	18	"	8	" 3	"	4	"	19
"	25	"	7	" 55	"	4	"	31
Februari	1	"	7	" 44	"	4	"	44
"	8	"	7	" 32	"	4	"	57
"	15	"	7	" 17	"	5	"	13
"	22	"	7	" 4	"	5	"	24
Maart	1	"	6	" 49	"	5	"	37
"	8	"	6	" 33	"	5	"	50
"	15	"	6	" 17	"	6	"	2
"	22	"	5	" 58	"	6	"	16
"	29	"	5	" 44	"	6	"	27
April	5	"	5	" 28	"	6	"	39
"	12	"	5	" 12	"	6	"	51
"	19	"	4	" 56	"	7	"	3
"	26	"	4	" 41	"	7	"	15
Mei	3	"	4	" 27	"	7	"	27
"	10	"	4	" 14	"	7	"	39
"	17	"	4	" 3	"	7	"	50
"	24	"	3	" 54	"	8	"	0
Juni	7	"	3	" 41	"	8	"	16
"	14	"	3	" 39	"	8	"	21
"	21	"	3	" 39	"	8	"	24
"	28	"	3	" 41	"	8	"	24

Juli	5	's morg.	3	u.	46	m.	's av.	8	"	22	m.
"	12	"	3	"	53	"	"	8	"	17	"
"	19	"	4	"	2	"	"	8	"	9	"
"	26	"	4	"	12	"	"	8	"	0	"
Augustus	2	"	4	"	22	"	"	7	"	49	"
"	9	"	4	"	34	"	"	7	"	36	"
"	16	"	4	"	45	"	"	7	"	23	"
"	23	"	4	"	57	"	"	7	"	7	"
"	30	"	5	"	9	"	"	6	"	51	"
September	6	"	5	"	20	"	"	6	"	35	"
"	13	"	5	"	32	"	"	6	"	19	"
"	20	"	5	"	44	"	"	6	"	2	"
"	27	"	5	"	56	"	"	5	"	45	"
October	4	"	6	"	7	"	"	5	"	29	"
"	11	"	6	"	19	"	"	5	"	13	"
"	18	"	6	"	32	"	"	4	"	58	"
"	25	"	6	"	45	"	"	4	"	43	"
November	1	"	6	"	58	"	"	4	"	29	"
"	8	"	7	"	11	"	"	4	"	16	"
"	15	"	7	"	24	"	"	4	"	5	"
"	22	"	7	"	36	"	"	3	"	56	"
"	29	"	7	"	47	"	"	3	"	49	"
December	6	"	7	"	57	"	"	3	"	45	"
"	13	"	8	"	5	"	"	3	"	44	"
"	20	"	8	"	11	"	"	3	"	45	"
"	27	"	8	"	13	"	"	3	"	49	"

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

THE HISTORY OF THE

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Het bestuur der Polytechnische School is opgedragen aan een' Directeur en een' Raad van Bestuur, samengesteld uit de Hoogleeraren der School.

De Directeur is Voorzitter van den Raad.

De Secretaris wordt jaarlijks door den Raad uit zijn midden gekozen.

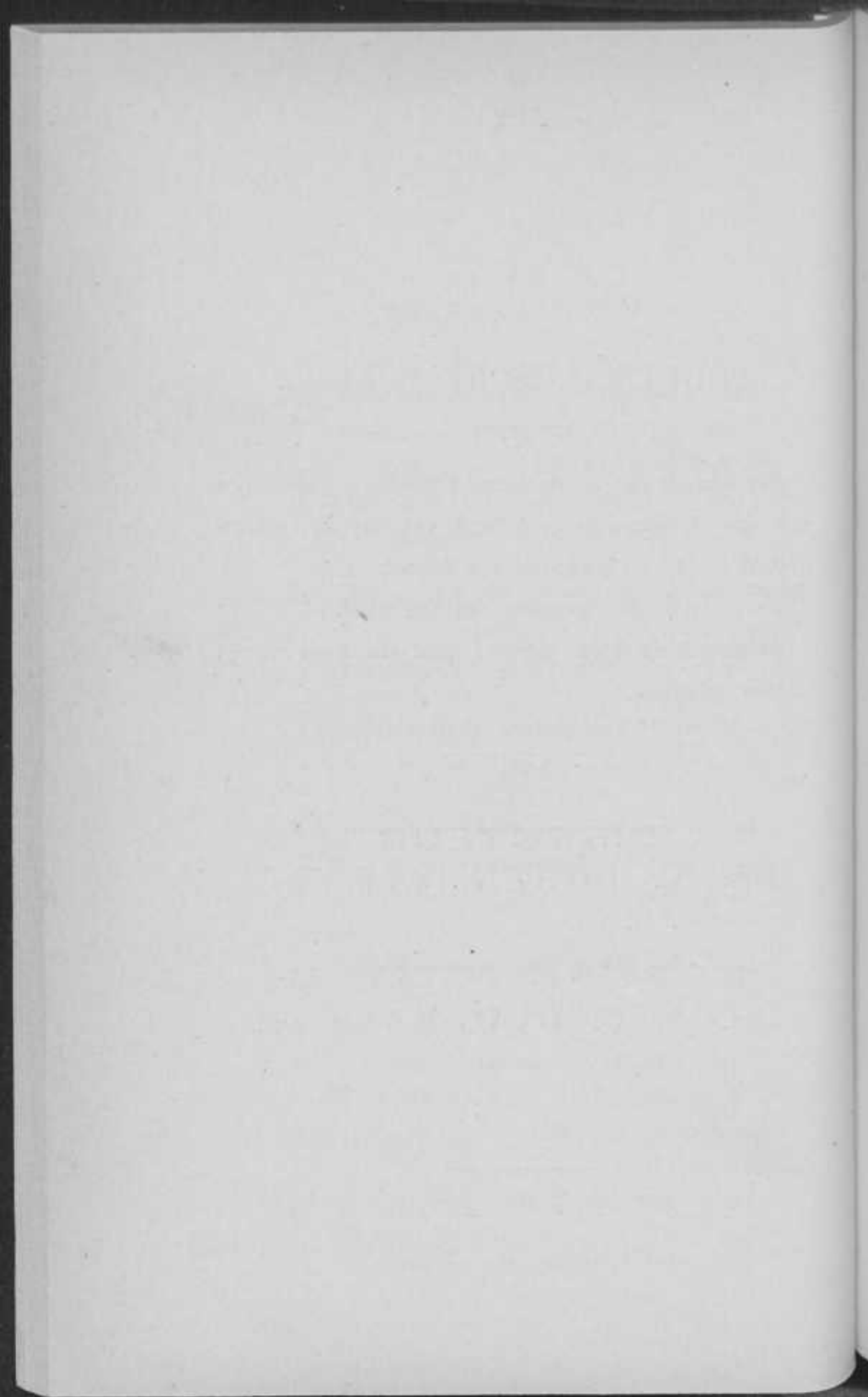
DIRECTEUR

DR. L. COHEN STUART.

SECRETARIS VAN DEN RAAD VAN BESTUUR

DR. A. C. OUDEMANS JR.

HOOGLEERAREN.

In de zuivere en toegepaste wiskunde.

DR. G. W. F. BAEHR. — *Langendijk.*

F. J. VAN DEN BERG. — *Zuidwal.*

DR. L. COHEN STUART. — *Oude Delft.*

A. J. VAN PESCH. — *Voorstraat.*

In de Wiskunde en in het IJken van Maten en Gewichten.

DR. F. J. STAMKART. — *Binnenwatersloot.*

In de toegepaste Natuurkunde.

DR. J. BOSSCHA JR. — *'s Hage.*

In de Kennis van Werktuigen en mech. Technologie.

D. GROTHE. — *Voorstraat.*

In de schoone Bouwkunde.

E. GUGEL. — *Oude Delft.*

In de Waterbouwkunde.

E. STEUERWALD. — *Koornmarkt.*

Ingenieur van den Waterstaat, tijdelijk belast met de lessen in de Waterbouwkunde.

N. H. HENKET. — *Flamingstraat.*

In de Scheepsbouwkunde.

J. W. CALTEN.

**In de Staathulshoudkunde en Administratief
Recht.**

Mr. B. H. PEKELHARING. —

In de Scheikunde.

Dr. A. C. OUDEMANS JR. — *Koornmarkt.*

In de Mineralogie, Geologie, het Mijnwezen.

Dr. H. VOGELSANG. — *Buitenwatersloot.*

LEERAREN.

In de Werktuigbouwkunde.

A. HUËT. — *Oude Langendijk.*

In de Scheikunde en scheikundige Technologie.

Dr. L. C. LEVOIR. — *Houttuinen.*

Assistent: Dr. J. G. CRAMERS. — *Voorstraat.*

In het Boetseeren.

E. LACOMBLÉ. — *Nieuwe Langendijk.*

In de Burgerlijke Bouwkunde.

G. J. MORRE. — *Korte Geer.*

Assistent: F. J. NIEUWENHUIZEN. — *Camaretten.*

In het maken van Modellen en Werktuigen.

G. REUVEKAMP. — *Binnenwatersloot.*

In het Handteekenen.

P. TETAR VAN ELVEN. — *Koornmarkt.*

AMBTENAAR VAN ADMINISTRATIE.

H. L. VERSCHOOR. — *Koornmarkt.*

CONCIERGE.

C. P. WIES. — *In het gebouw.*

PORTIER.

H. SEEGER. — *Westvest.*

PROGRAMMA DER LESSEN,

WELKE

gedurende het jaar 1873—1874

AAN DE

POLYTECHNISCHE SCHOOL

ZULLEN GEGEVEN WORDEN.

Wiskunde.

a. Beschrijvende meetkunde.

Ila. (*Eerste deel van den tweejarigen cursus.*) Bol. Centrale, evenwijdige en axonometrische perspectief en schaduw van lichamen door eenvoudige platte en gebogen vlakken begrensd. Eerste gedeelte van de theorie der kromme lijnen en gebogen oppervlakken.

5 u. 's weeks, waarv. 3 u. teekenen.

Ingenieurs B₁.

Ilb. (*Tweede deel van den tweejarigen cursus.*) Voortzetting van de theorie der gebogen oppervlakken met toepassing op perspectief en schaduw.

4 u. 's weeks, waarv. 3 u. teekenen.

Ingenieurs B₂.

Cursus in de beginselen.

1 u. 's weeks.

Technologen B₃.

b. Analytische meetkunde.

IIa. In het platte vlak. Coördinatenleer. Rechte lijn en cirkel. Kromme lijnen van den tweeden graad. 2 u.

Ingenieurs B_1 .

IIb. In de ruimte. Rechte lijn en platte vlak. Oppervlakken van den tweeden graad. 1 u.

Ingenieurs B_2 .

Cursus in de eerste beginselen. 1 u.

Technologen B_1 .

c. Bolvormige driehoeksmeting.

Ook de voornaamste toepassingen.

1 u. 's weeks t. Paschen.

Ingenieurs B_1 .

Beginnelsen.

Technologen B_3 .

d. Analyse.

IIa. Hoogere stelkunde. Differentiaal- en integraalrekening met betrekking tot functiën van een enkele onafhankelijk veranderlijke grootheid. Algemeen overzicht. 5 u.

Ingenieurs B_1 .

IIb. Aanvulling der hoogere stelkunde. Differentiaal- en integraalrekening met betrekking tot functien van twee of meer onafhankelijk veranderlijken. Leer der bepaalde integralen. Integreren van differentiaal-vergelijkingen. 4 u.

Ingenieurs B_2 .

Mechanica.**a. Algemeene cursus.**

IIa. Cinematica. Beweging van een stoffelijk punt. Evenwicht en beweging van vaste lichamen en beweegbare stelsels, eerste gedeelte. Met toepassingen. 3 u.

Ingenieurs C_1 .

IIb Evenwicht en beweging van vaste lichamen en beweegbare stelsels. Evenwicht en beweging van vloeistoffen. Idem. 3 u.

Ingenieurs C₂.

b. Theorie der bouweconstructiën.

IIa. Leer der veerkracht. Uitrekking, samendrukking, buiging, afschuiving en wringing, hoofdzakelijk van prismatische lichamen. Hout- en ijzerconstructiën, eerste gedeelte. 3 u., na Paschen 2 u.

Ingenieurs C₁.

IIb. Vervolg der hout- en ijzerconstructiën. Bekleedingsmuren. Gewelven. 1 u.

Ingenieurs C₂.

c. Hydraulica.

Beweging van water in buizen, kanalen en rivieren. 1 u., na Kersmis.

Civiel ingenieurs C₂.

d. Theorie van werktuigen.

Theorie der calorische werktuigen. 1. u, t. Paschen.

Ingenieurs C₂.

Uitbreiding, bijzonder wat betreft het stoomwerktuig. 2 u., na Paschen.

Werktuigkundige en Scheepsbouwkundige ingenieurs C₂.

Verlies van nuttig effect bij overbrenging van beweging. Regeling van snelheid. Theorie der waterraderen. 2 u., t. Paschen.

Werktuigkundige ingenieurs C₂.

e. Beginselen.

IIa. Evenwicht van vaste lichamen. Beweging van vaste lichamen, eerste gedeelte. 2 u.

Technologen B₂ en B₃.

Toegepaste natuurkunde.

Magneetkracht. Eigenschappen der permanente mag-

neten en hare toepassingen. *Electriciteit*. Opwekking, geleiding, inductie van statische electriciteit, ontladingsverschijnselen en hunne toepassingen. Opwekking van galvanische stroomen, beschrijving der voornaamste rheomotoren, de bepaling van stroomsterkte, weerstand en electromotorische kracht. De toepassingen van warmte- en lichtverschijnselen, van scheikundige, electro-dynamische en electromagnetische werkingen, inzonderheid telegraphen, uurwerken en registreertoestellen. 2 u.

Ingenieurs B_1 en Technologen B_1 .

IIb. Warmte. Meten van temperaturen. Specifieke warmte. Verandering van agregatietoestand. Dampen. Opwekking van warmte door scheikundige en mechanische middelen. Mededeeling van warmte door straling en geleiding. Verwarming. Ventilatie. *Licht*. Terugkaatsing en breking. Kijkers en mikroskopen. Kustverlichting. Photometrie. 2 u., na Kersmis 3 u.

Ingenieurs B_2 en technologen B_2 en B_3 .

Theoretische en anorganische scheikunde.

IIa. Verwantschapsleer. Bepaling van atoom- en moleculair gewicht. Amorphe en kristallijne toestand. Dimorphie, isomorphie, isomerie en polymerie. Soortelijk volumen van gasvormige, vloeibare en vaste stoffen. Verband tusschen soortelijke warmte, atoomgewicht en moleculair gewicht. Scheikundige theoriën. Scheikunde der niet-metalen. 2 u.

Technologen B_1 en mijnen-ingenieurs B_1 .

IIb. Scheikunde der metalen. 1 u.

Technologen B_2 .

Organische scheikunde.

Inleiding. Elementair-analyse. Bepaling van het specifiek gewicht van dampen. Geschiedenis van de ontwikkeling der organische scheikunde, en van de

theoriën omtrent de constitutie van organische lichamen. Typentheorie. Structuurformulen. Beschrijving der voornaamste organische verbindingen. 2 u.

Technologen.

Scheikundige analyse.

Qualitative analyse. 1 u. na Kersmis.

Ingenieurs B₁ en technologen B₁.

Scheikunde der bouwstoffen.

IJzer, scheikundig karakter, voornamelijk ter onderscheiding van staal. Staal, onderkenning en keuring. Overige metalen. Verfstoffen. Houtconservatiemiddelen en scheikundige keuring. Mortels. Water, eischen voor drinkwater, voor voeding van stoomketels. 1 u.

Ingenieurs B₂.

Oefeningen in het scheikundig laboratorium.

Qualitative en quantitative analyse en het maken van praeparaten. 9 u.

Technologen.

Qualitative en quantitative analyse. 6 u.

Mijnen-ingenieurs.

Qualitative en quantitative analyse der bouwstoffen. 2 u.

Ingenieurs B₂.

Delfstofkunde.

Algemeene delfstofkunde, kristallographie, natuur- en scheikundige eigenschappen der mineralen.

4 u., tot Kersmis.

Bijzondere delfstofkunde, beschrijving der verschillende mineralen. 4 u., na Kersmis.

Mijnen-ingenieurs B₁ en B₂.

Aardkunde.

Voor Paschen. Algemeene aardkunde. Gestalte, grootte en temperatuur der aarde. Vulkanen en vulkanische producten. Saeculaire niveauveranderingen

Erosieverschijnselen. Langzaam werkende scheikundige processen. — *Na Paschen*. Kort overzicht der petrographie. 2 u.

Delfstofkundige en petrographische oefeningen.

Mijnen-ingenieurs B₂.

Mijnontginning.

Kennis van werktuigen.

Tweejarige beschrijvende cursus. Stoomwerktuigen. Geschiedenis der uitvinding tevens beschrijving der verschillende stelsels. Beschrijving der onderdeelen, stoomketels en vuurhaarden met toebehooren. *Werktuigen tot het opheffen van lasten.* Hefboomen, takels, windassen en kranen. Heitoestellen. Werktuigen tot het opvoeren van water. 2 u.

Mijnen-ingenieurs C₁ en C₂ en technologen B₂ en B₃.

Mechanische technologie.

IIIa. *De bewerking der metalen.* Het smelten uit de ertsen. Het maken der metaallegeeringen en hare eigenschappen. Het gietbedrijf. Het smeden, pletten, draad- en buizentrekken. Het ruwe en fijne afwerken door vijlen, draaijen, freezen, slijpen, ponsen, stampen, etsen, émailleren, enz. Het maken van munten, naalden, spelden, spijkers, bouten, schroeven. De inrichting van sloten. 3 u.

Technologen B₁ en B₃ en werktuigkundige ingenieurs B₁ en C₁.

IIIc. *Het spinbedrijf, tweede gedeelte.* De katoenspinnerij, vervolg. Het bewerken en spinnen van vlas, jute, wol en zijde. De touwslagerij. Het *weven* in zijn geheelen omvang. De lakenfabricatie. De *papierfabricatie*. Het maken van gewoon en gekleurd papier. De boek-, plaat- en steendrukkerijen. Het *malen* van graan. 3 u.

Technologen B₂ en werktuigkundige ingenieurs B₂.

Scheikundige technologie.

Ila. Scheikundige technologie der anorganische stoffen.
 Metallurgie. Metaalpraeparaten en metaallegeeringen.
 Zwavel. Jodium. Bromium. Zuren. Alkalien en Alkalische
 aarden. Kalk en cement. Glas- en aardewerkfabricatie.
 Aluin en ultramarijn. 3 u.

Technologen.

Werktuigbouwkunde.

a. Werktuigkundig teekenen. Voor de werktuigkundige
 ingenieurs B_1 , het schetsen, opmeten en in teekening
 brengen naar modellen van uitgevoerde stukken en
 naar modellen bij de gieterij in gebruik. Voor B_2 , het
 maken van detailteekeningen op de ware grootte voor
 de onderdeelen van een werktuig waarvan de en-
 semble-teekening gegeven is. Voor C_1 en C_2 , het
 ontwerpen van stoomketels, stoomwerktuigen, drijf-
 werk, enz. 8 u.

b. Stoomwerktuigen.

Tweejarige cursus B. Stoomketels. Inrichting. Zamen-
 stelling en gebruik. Vuurhaarden, rookkanalen, schoor-
 steenen. Veiligheids-, voedings- en spuit toestellen.
 Verschillende soorten van ketels voor land- en boot-
 machines, locomotiven en locomobilen. 1 u.

Werktuigkundige ingenieurs B_1 en B_2 .

Tweejarige cursus C. Land- en bootmachines en
 stoomketels. 1 u.

Werktuigkundige ingenieurs C_1 en C_2 .

c. Onderdeelen.

Tweejarigen cursus. Touwen, kabels, kettingen, stan-
 gen, jukken, balansen, leiders, parallelbewegingen.
 Drijfstanden, koppelstanden, excentriekstanden, kruk-
 ken, krukassen, werkassen, draagassen, drijfassen,
 kussenblokken, stoelen, koppelbossen, ontkoppelings-
 toestellen, jagtwielen. Riemschijven, kettingschijven,

wrijvingsraderen, tandraderen, kegelraderen, schroefraderen, heugels, palraderen, nokbewegingen. 2 u.

Werktuigkundige ingenieurs C_1 en C_2 .

Burgerlijke bouwkunde en bouwkundig teekenen.

a. Bouwstoffen en onderdeelen van gebouwen.

IIa. Houtverbindingen. Steenverbanden. Metaalverbindingen. Houten wanden, balklagen, vloeren, kozijnen, deuren, ramen. Houten kappen. 2 u. voordr., 7 u. teek. Civiel en bouwkundige ingenieurs B_1 . Technologen B_1 en B_2 en werktuigk. ingenieurs C_1 en C_2 de voordr.

IIb. Vervolg houten kappen en dakbedekkingen. Goten en kroonlijsten. Houten en steenen trappen. Maatregelen het bouwen voorafgaande, funderingen. Metselwerken onder- en boven den grond. Gewelven, constructie van ton-, kruis- en koepelgewelven. IJzeren balklagen, trappen en kappen. Overzicht der overige ambachten. Bij den huisbouw voorkomende bouwstoffen. 2 u. voordr., 6 u. teek.

Civiel en bouwkundige ingenieurs B_2 . Technologen B_3 en werktuigk. ingenieurs C_2 de voordracht.

b. Projecteren.

IIa. Algemeene wetten en conventioneele bepalingen omtrent het ontwerpen en teekenen van platte gronden, opstanden en doorsneden van gebouwen. Voorschriften met het oog op doelmatigheid, gezondheid en constructie. Vormen van de onderdeelen der uitwendige ordonnantie: lijstwerken, deuren en vensters; gesloten en doorbroken wanden: a. in gehouwen steen of pleister, b. in gebakken steen. Vormen van de onderdeelen van houten gebouwen. Vormen der inwendige ordonnantie: deuren, schoorsteenen, vloeren, zolderingen, wandbekleedingen, enz. Het ontwerpen: a. van kleine woonhuizen, b. van woonhuizen van middelbare grootte, c. van verschillende houten gebouwen. 1 u. voordr.

Hierbij oefeningen uit dezelfde onderwerpen.

2 u., na Kersmis 4 u.

Civiel ingenieurs C_1 .

Uit verschillende onderwerpen.

Dezelfde uren.

Architecten C_1 en C_2 .

IIb. *Spoorweggebouwen*. Halten. Tusschenstations. Hoofdstations. Waterstations. Goederenloodsen. Rijtuigloodsen. Locomotivenloodsen. Werkplaatsen en reparatiewinkels.

1 u. voordr.

Oefeningen in het ontwerpen van spoorweggebouwen.

4 u. teekenen.

Civiel ingenieurs C_2 .

Van verschillende soorten van gebouwen.

Dezelfde uren.

Architecten C_1 en C_2 .

c. Oefeningen in de beginselen van de constructie en van het projecteren.

3 u. teekenen.

Technologen B_2 en B_3 en werktuigkundige ingen. C_1 en C_2 .

d. Geschiedenis der bouwkunst.

IIa. Grondbeginselen van de aesthetiek der bouwkunst. Bouwkunst der voor-klassieke oudheid. Klassieke bouwkunst.

1 u. voordr.

Civiel ingenieurs C_1 en architecten C_1 .

IIb. Middeleeuwsche bouwkunst. Renaissance en moderne bouwkunst.

1 u. voordr.

Civiel ingenieurs C_2 en architecten C_2 .

Oefeningen in architectonische stijlvormen.

2 u. teekenen.

Architecten C_1 en C_2 .

e. Oefeningen in het ornament.

Architecten C_1 en C_2 . 2 u. teekenen.

Waterbouwkunde en waterbouwkundig teekenen.**a. Beginselen.**

Beschoeiingen en bekleedingsmuren. Duikers. Vaste houten bruggen. Bouwstoffen, bijzonder bij waterbouwkundige werken in gebruik.

1 u. voordr., 2 u. teekenen.

Civiel en bouwkundige ingenieurs B₂.

b. Eigenlijke waterbouwkunde.

Sluizen, eerste gedeelte. Algemeene beschrijving der verschillende soorten van sluizen. Zamenstelling der onderdeelen.

2 u. voordr. tot Kersmis.

Civiel ingenieurs C₁, gedeeltelijk scheepsbouwkundige ingenieurs C.

Sluizen, tweede gedeelte. Projecteren van sluizen met de daarop betrekking hebbende berekeningen. *Kanalen.* Algemeene beschrijving der verschillende soorten van kanalen. Aanleg van scheepvaartkanalen. Grondwerken. Kunstwerken. Uitwateringkanalen. Kanalen in Nederland.

2 u. voordr. tot Kersmis.

Civiel ingenieurs C₂, gedeeltelijk scheepsbouwkundige ingenieurs C.

Hydrographie van Nederland. Tegenwoordige toestand. Geschiedkundig overzicht der vroegere gesteldheid. Plannen tot verbetering van min gunstige toestanden. *Zeeweringen.* Aanleg van dijken. Duin-, dijk-, strand- en oeververdediging. *Rivierwerken.* Dijken. Rivierverbeteringen. Stuwten.

2 u., na Kersmis.

Civiel ingenieurs C₁ en C₂.

Oefeningen.

Zamenstellende deelen van sluizen. 4 u., t. Kersmis.
Hydrographie. Zeeweringen. Rivierwerken.

4 u., na Kersmis.

Civiel ingenieurs C₁.

Sluizen. 4 u., tot Kersmis.

Kanalen. Hydrographie. Zeeweringen. Rivierwerken.

4 u., na Kersmis.

Civil ingenieurs C_2 .

c. Bruggen.

Eerste gedeelte. Inleiding. Landhoofden, jukken, pijlers, ijsbrekers. Bovenbouw van vaste houten bruggen.

Steenen bruggen. 2 u., tot Kersmis.

Civil ingenieurs C_1 .

Tweede gedeelte. Projecteren van bruggen met de daartoe betrekkelijke berekeningen. Vaste ijzeren bruggen, beweegbare houten en ijzeren bruggen, drijvende bruggen. Algemeene opmerkingen betreffende het bouwen, keuze der bouwplaats, bepaling der hoofdafmetingen, keuze der bouwstoffen, steigerwerken en gebruik van werktuigen. 2 u., tot Paschen.

Civil ingenieurs C_2 .

d. Wegen.

Eerste gedeelte. Inleiding. Communicatiemiddelen in het algemeen. Traceren van wegen. *Aanleg.* Aardebaan. Klinkertwegen, keiwegen, grindwegen, Mac-Adam-wegen, enz. Weegbruggen. *Spoorwegen.* Bovenbouw, ballast, steunpunten der rails, dwarsliggers, enz., verschillende vormen van gewone rails, kruissingen, wissels, traverses en rolwagens, draaischijven, waterkranen en reservoirs. Algemeene inrichting voor locomotief- en rijtuigremises. Stations-emplacementen, enz. Parallelwegen, overwegen, afrasteringen. Signalen en seinen. 2 u., na Kersmis.

Civil ingenieurs C_1 .

Oefeningen in verband met de voorgedragen onderwerpen over bruggen en wegen.

Civil Ingenieurs C_1 .

4 u.

Civil ingenieurs C_2 .

4 u.

Scheepsbouwkunde en scheepsbouwkundig teekenen.

Scheepsbouwkundige ingenieurs.

Cursus B. Het samenstel van schepen, zoo houten als ijzeren en de inrichtingen aan boord. Waterverversing. 1 u., voordr.

Eerste deel van den tweejarigen cursus C. Stabiliteit. Theorie van de beweging van het schip op zee. Voortstuwing. 1 u., voordr.

Tweede deel van den tweejarigen cursus C. Tonnemeting, sterkte van het schip, het ontwerpen naar gestelde eischen, grondtrekken van het scheepsstoomwerktuig, de uitvoering van den bouw. Bijzondere eischen van oorlogsschepen. 1 u., voordr.

Teekenoefeningen.

Voor de scheepsbouwkundige ingenieurs B_1 . Het construeren en teekenen van kromme lijnen, het kopiëren en op andere schaal overbrengen van scheepsteekeningen. Voor B_2 het teekenen naar een scheepsbestek en van teekeningen die geheel het verband van een schip of deelen daarvan voorstellen. Voor C het maken van teekeningen behoorende bij de berekeningen van een schip. Het teekenen en berekenen van een of meer ontwerpen. 4 u.

Landmeten en waterpassen.

Civiel ingenieurs C_1 en architecten C_1 .

a. Landmeten.

Instrumenten. Onderdeelen: randverdeeling en hare aflezing, vizierinrichtingen, niveau. Instrumenten tot het meten en uitzetten van hoeken, theorie, regeling en gebruik. Hulpmiddelen tot het meten van lengten, de stadia. 3 u. tot Kersmis.

Uitvoering en daarbij voorkomende berekeningen. Inleiding: invloed der fouten in de hoek- en lengte-

metingen, algemeen begrip van de methode der kleinste quadraten. Verschillende handelwijzen tot het opmeten van terreinen van geringe uitgestrektheid. Het in kaart brengen en de inhoudsbepaling. Het trianguleren. Het vastleggen van enkele punten.

2 u. van Kersmis tot Paschen.

b. Waterpassen.

Het gewone waterpassen. De trigonometrische hoogtemeting. De barometrische hoogtemeting.

2 u. na Paschen.

c. Praktische oefeningen.

Civiel ingenieurs C_1 en C_2 en architecten C_1 .

Geodesie.

Uitbreiding van den cursus over het landmeten en waterpassen tot groote opmetingen. Sterrekundige bepalingen. Kaartenprojectiën. Meetkunstige beschrijving van Nederland. 1 u.

Civiel ingenieurs C_2 .

Situatietekenen.

2 u., v. Kersmis t. Paschen.

Civiel ingenieurs C_1 .

Metten en wegen.

Theorie van het meten en wegen in verband met den ijk der maten, gewichten en weegwerktuigen. 2 u.

Practische oefeningen. 4 u.

Staatshoudkunde.

Verschillende onderwerpen in verband met den oekonomischen toestand in Nederland.

Administratief recht.

In betrekking tot waterstaat en openbare werken.

Eerste gedeelte. Inleiding: algemeene beginselen van administratief recht.

Tweede gedeelte. Overzicht onzer verordeningen op waterstaat en openbare werken betrekking hebbende.

Civiel ingenieurs C_2 .

2 u.

In betrekking tot fabrieken en werktuigen.

Als *eerste gedeelte*: inleiding, cursus civiel ingenieur.

1 u. na Kersmis.

Voorts overzicht der verordeningen.

1 u. na Kersmis.

Werktuigkundige ingenieurs C₂.

Handelsrecht.**Handteekenen.**

Schetsteekenen naar verschillende voorwerpen.

2 u. tot Paschen, 6 u. na Paschen.

Teekenen naar pleister, koppen enz. 4 u. t. Paschen.

Idem, ornament. 4 u.

Landschapteekenen en oefeningen in het wasschen.

2 u.

De gelegenheid tot oefeningen in het **boetseren** en tot **practische oefeningen in het bewerken van hout en metalen**, zal op daartoe aan te wijzen tijden openstaan.

TOELICHTING.

Volgens de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs is de Polytechnische School bestemd voor de opleiding van:

1°. aanstaande industriëlen of technologen, die eene grootere mate van theoretische en technische kennis verlangen dan aan een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus kan verkregen worden;

2°. van hen, die verlangen zich te bekwamen tot:
civiel ingenieur;
architect of bouwkundig ingenieur;
scheepsbouwkundig ingenieur;
werktuigkundig ingenieur;
mijnen-ingenieur.

De bijwoning der lessen aan de Polytechnische school is aan geene andere voorwaarden gebonden, dan de storting der bij de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs vastgestelde som en de door het reglement voorgeschreven opgave van de lessen, welke men wenscht te volgen.

Die storting bedraagt *f* 200, te voldoen bij den aanvang van elk studiejaar. Zij, die slechts enkele lessen wenschen te volgen, betalen mede bij den aanvang van elk studiejaar, voor lessen die gegeven worden éénmaal 's weeks *f* 10, tweemaal *f* 20, drie-maal *f* 30, vier- of meermalen *f* 40.

Leerlingen, die aan de oefeningen in het scheikundig laboratorium wenschen deel te nemen, storten bij den aanvang van het jaar eene waarborgsom, *f* 15 voor eerstbeginnenden, *f* 40 voor hen, die

wenschen zich met onderzoekingen en bereidingen van grooteren omvang bezig te houden, — waaruit wordt vergoed, wat door hen wordt gebroken of door hun toedoen in het ongereede geraakt.

Zij, die aan de praktische oefeningen met gereedschap en draaibank wenschen deel te nemen, hebben zich voor eigen rekening van de meest benoodigde gereedschappen te voorzien.

Evenmin als een toelatings-examen bestaan er overgangs-examens.

In overeenstemming met de geheele vrijheid van studie, in den geest der wet, voor de Polytechnische school als beginsel aangenomen, is het aan ieder, die haar wenscht te bezoeken, overgelaten te beoordeelen, of hij de daartoe noodige kundigheden bezit, en voorts geheel aan de eigen verantwoordelijkheid der leerlingen, in hoeverre zij van de hun openstaande gelegenheid om zich te bekwamen gebruik willen maken.

Bij het eerste dient in het oog te worden gehouden:

dat bij het onderwijs aan de Polytechnische school ondersteld wordt, dat allen, die daarvan gebruik maken, in het bezit zijn van de kundigheden, welke aan eene hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus kunnen verkregen worden, voor zooverre namelijk die kundigheden betrekking hebben op vakken, waarop zij zich wenschen toe te leggen;

dat voor hen, die een diploma als technoloog of ingenieur wenschen te verwerven, het volbracht eind-examen der hoogere burgerschool alleen dan een waarborg voor genoegzame voorbereiding oplevert, indien daarbij, voor ieder der afdeelingen wis- en werktuigkunde, natuurkundige wetenschappen en hand- en rechtlijnig teekenen, de vorderingen allezins voldoende werden gerekend.

Het leerplan is er op ingericht, dat zij, die in den vermelden zin, dit eind-examen met goed gevolg hebben afgelegd, bij behoorlijke vereeniging van eigen studie met het geregeld volgen der lessen en het getrouw deelnemen aan de oefeningen:

door een *driejarigen cursus* zich de kundigheden kunnen eigen maken, die gevorderd worden bij het examen B, art. 60, waardoor een diploma van *technoloog* verkregen wordt; en

door een *eersten tweejarigen cursus* de kundigheden welke gevorderd worden voor een der examens B, art. 64—65 en daarna door het volgen van een *tweeden tweejarigen cursus*, die welke vereischt worden voor het overeenkomstige examen C, waardoor een diploma van *ingenieur* verkregen wordt.

Eene doelmatige tijdverdeeling brengt mede, dat de eerste tweejarige cursus voor scheepsbouwkundig, werktuigkundig en mijnen-ingenieur zich ook over enkele vakken, die eerst in examen C voorkomen, uitsprekt.

Voor zoo verre de lessen eene bepaalde plaats in dit leerplan innemen, is deze in het programma aangewezen. De lessen aangeduid door B₁ zijn meer bepaald bestemd voor het *eerste*, die aangeduid door B₂ voor het *tweede* voorbereidingsjaar voor examen B. Gelijke beteekenis hebben C₁ en C₂ met het oog op examen C.

De vermelding van het aantal uren voor de verschillende oefeningen heeft geene andere beteekenis dan te doen uitkomen, welke tijd op de noodige hulp en leiding kan worden gerekend, geenszins die, dat aan deze oefeningen niet meer tijd zou kunnen of moeten besteed worden. De teekenzalen, het lokaal voor het boetseren en de laboratorien staan, voor

zooveel mogelijk, dagelijks van 9 tot 4 ure voor die oefeningen open.

Van de bibliotheek — elken namiddag van 12 tot 4 ure en elken avond, behalve des Zaterdags, van 7 tot 10 ure voor een ieder open — kan door de leerlingen gebruik gemaakt worden.

De cursus in meten en wegen is bijzonder bestemd voor hen, die zich voor de betrekking van adjunct-ijker der maten, gewichten en weegwerktuigen wenschen te bekwamen.

De lessen vangen aan op Maandag 1° September.

Aldus vastgesteld ter algemeene vergadering van leeraren en hoogleeraren der Polytechnische school, op heden den 28sten Mei 1873.

L. COHEN STUART, *Voorzitter.*

A. C. OUDEMANS Jr., *Secretaris.*

REGLEMENT

voor het gebruik van de

Bibliotheek der Polytechnische School.

---

1. De bibliotheek is geopend, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, iederen namiddag van 12 tot 4 ure en iederen avond, behalve des Zaterdags, van 7 tot 10 ure; in de Kers- en de Paaschvacantie iederen namiddag van 12 tot 4 ure; in de zomervacantie iederen Maandag en Donderdag namiddag van 2 tot 4 ure.

Op deze uren zal altijd een assistent tegenwoordig zijn, bereid tot het verschaffen van inlichtingen en hulp.

Docenten der Polytechnische school staat het bezoeken van de bibliotheek, buiten de genoemde uren, van des voormiddags 9 tot 12 ure vrij.

2. In de bibliotheek is een catalogus voorhanden, benevens een register van later bijgekomen boeken. Zij mogen niet van de voor hen bestemde plaats worden weggenomen.

De door de bezoekers in handen genoemen boeken moeten door hen met zorg weder op hunne juiste plaats worden geborgen.

3. Docenten en leerlingen der Polytechnische school kunnen voor hun eigen gebruik werken uit de biblio-

theek, tegen behoorlijk ontvangbewijs, ter leen bekomen; laatstgenoemden op persoonlijke aanvraag.

Voor personen, die niet tot de school behooren, wordt daartoe eene bijzondere vergunning van den directeur of van den bibliothecaris vereischt.

4. De gewone tijd, waarvoor boeken uitgeleend worden, is veertien dagen.

Indien na verloop van dien tijd het werk nog langer begeerd wordt, kan de termijn van teruggaaf door den bibliothecaris verlengd worden, echter slechts ingeval het werk door niemand anders verlangd wordt en onder verbindtenis van onverwijld terugzending, zoodra zulks het geval mocht zijn.

5. Van de uitgeleende werken wordt door den bibliothecaris een register gehouden, dat steeds in de bibliotheek voorhanden zal zijn.

In de bibliotheek wordt gelegenheid gegeven tot het schriftelijk aanvragen van uitgeleende werken. Aan dergelijke aanvraag wordt, nadat het verlangde werk weder is ingekomen, zoo spoedig mogelijk voldaan, en wel, indien hetzelfde werk door meer dan een persoon verlangd wordt, in de volgorde waarin de aanvragen zijn geschied.

6. Niemand mag meer dan tien banden te gelijk ter leen hebben, zonder vergunning van den directeur of van den bibliothecaris.

7. Teekeningen, kaarten, platen, plaatwerken, handschriften, woordenboeken, losse nummers van tijdschriften of vervolgwerken kunnen niet dan bij uitzondering worden ter leen verstrekt, ingevolge eene bijzondere vergunning van den directeur of van den bibliothecaris, aan wie de beslissing toekomt of eenig werk onder de bepaling van dit artikel valt.

8. De tijdschriften moeten gedurende de twee eerste

maanden, nadat zij zijn ingekomen, steeds van Maandag ochtend 9 tot Zaterdag namiddag 4 ure in de bibliotheek aanwezig zijn.

De bibliothecaris heeft echter de bevoegdheid om bij uitzondering en voor zoolang hiertegen door geen van de docenten bedenking wordt gemaakt, de nieuw ingekomen nommers van tijdschriften, die meer bepaaldelijk op het vak van een der docenten betrekking hebben, aan dien docent, alsvorens zij in de bibliotheek ter lezing worden gelegd, voor den tijd van eene week ten gebruike te geven.

9. De afgifte en het wederom in ontvang nemen van werken geschiedt alleen des avonds en Maandag en Donderdag namiddag van 1 tot 4 ure.

De bibliothecaris heeft echter de bevoegdheid hiervan af te wijken.

10. Van 1 tot 10 Julij kan geen aanspraak worden gemaakt op het ter leen bekomen van boekwerken. Vóór 1 Julij moeten alle uitgeleende werken terug bezorgd worden. In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van den bibliothecaris, moeten, op diens schriftelijke aanvraag, de uitgeleende werken ook binnens tijds onmiddellijk terug bezorgd worden.

11. Ieder is verantwoordelijk voor de schade aan eenig door hem ontvangen werk, terwijl het in zijn bezit was, toegebracht, en is gehouden bij verlies of bederf, de waarde van het geheele werk — van tijdschriften den geheelen jaargang — te vergoeden, in zooverre namelijk geene enkele deelen of nommers te bekomen zijn. Echter kan in bijzondere gevallen met eene mindere schadevergoeding genoegen genomen worden.

Vergoeding is opvorderbaar van ieder, die, na tweemaal schriftelijk door den bibliothecaris daartoe

te zijn uitgenoodigd, nalatig blijft in het terugzenden van eenig werk.

De beslissing of vergoeding behoort te worden gevorderd, en zoo ja, de bepaling tot welk bedrag, staat aan den bibliothecaris.

Zoolang aan de vordering tot vergoeding niet is voldaan, worden den betrokken persoon geene werken uitgeleend.

12. In de bibliotheek mogen geene overjassen, hoeden, rottingen en dergelijken worden medegebracht, er mag niet dan op fluisterenden toon gesproken en niet gerookt worden.

13. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de directeur, zooveel mogelijk in overleg met den bibliothecaris.

Ontworpen in overleg met den Raad van Bestuur,

DELFT, den 19 November 1867.

De Directeur der Polytechnische school,

(Get.) L. COHEN STUART.

Vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, van den 30 November 1867, no 222, 5e afdeeling.

NAAMLIJST DER LEDEN

VAN HET

STUDENTENCORPS.

T. beteekent *Technoloog.*

C. I.	"	<i>Civil Ingenieur.</i>
B. I.	"	<i>Bouwkundig Ingenieur.</i>
S. I.	"	<i>Scheepsbouwkundig-Ingenieur.</i>
W. I.	"	<i>Werktuigkundig-Ingenieur.</i>
M. I.	"	<i>Mijnen-Ingenieur.</i>
IJ.	"	<i>IJker.</i>
V. S.	"	<i>Verskillende Studievakken.</i>

A.

F. N. L. Aberson,	C. B. I. de Bruijn,	<i>Oude Delft.</i>
P. G. van Anrooy,	C. B. I. Katan,	<i>Jacob Gerritstraat.</i>
M. N. Arends,	V. S. Wolff,	<i>Burgwal.</i>
E. van Assen,	V. S. Vermeulen,	<i>Oude Delft.</i>

B

S. W. Becking,	C. I. Nijenhuis,	<i>Oude Delft.</i>
H. F. Beijerman,	C. I. zijne Moeder,	<i>Binnenwatersloot.</i>
B. J. van den Berkhof,	C. I. van Leeuwen,	<i>Markt.</i>
H. E. Beunke,	C. I. Sar,	<i>Markt.</i>
W. N. P. Renaud van Beusi-	V. S. de Bruijn;	<i>Oude Delft.</i>
chem,	T. van Ruijven,	<i>Voorstraat.</i>
J. L. Bienfait,	C. I. Visser,	<i>Kolk.</i>
B. P. Bilheimer,	T. Ahsman,	<i>Voorstraat.</i>
J. A. A. Blankert,	W. I. Possemeijer,	<i>Markt.</i>
D. Blooker,	C. B. I. te Meij,	<i>Markt.</i>
C. E. Bloys van Treslong,	T. Mevr. Keijzer,	<i>Koornmarkt.</i>
J. Boas Boasson,	W. I. Jufvrouw Leclercq,	<i>Oude Delft.</i>
M. J. Schuurbeque Boeije,		

J. Böhrlingk,
 F. A. Bol,
 D. C. Bolman,
 J. de Booij,
 J. Borghstijn,
 V. G. A. Bosch,
 A. L. J. Bonten,
 L. R. Brants,
 F. J. Bremmer,
 P. C. H. Briët,
 J. A. C. van Bruggen,
 J. W. O. H. Bueninck,

C. B. I. Waterreus, *Camaretten.*
 v. s. Voet, *Oude Delft.*
 y. Breetvelt, *Oude Delft.*
 c. I. van der Pluym, *Vlamingstraat.*
 t. Ahsman, *Voorstraat.*
 c. B. I. Goudappel, *Choorstraat.*
 c. I. Prins, *Voldersgracht.*
 c. B. I. Wed. de Blom, *Oude Delft.*
 c. B. I. Huijgens, *Oude Delft.*
 c. B. I. van Stratum, *Oude Delft.*
 v. s. zijne Ouders, *Rotterdam.*
 c. I. Beets, *Hypolitusbuurt.*

C.

A. Caland,
 D. de Clercq,
 M. Alting du Cloux,
 H. Cop,
 H. D. Coster,
 I. van Wickevoort Crommelin,
 P. J. Crucq,

t. Nienhuis, *Choorstraat.*
 t. Nieuwland, *Brab. Turfmarkt.*
 v. s. zijne Ouders, *Oude Delft.*
 w. I. Wed. Nieuwenhuis, *Oude Delft.*
 t. Verbeek, *Jacob Gerritstraat.*
 t. Lorrewa, *Oude Delft.*
 t. van Alphen, *Binnenwatersloot.*

D.

C. van Deinse,
 E. M. van Diest,
 P. J. Dirks,
 N. W. van Doesburgh,
 A. Doorn,
 D. A. M. Doublet,
 F. J. Dozy,
 A. C. Dauring,
 F. W. van der Dussen,

c. I. Olifiers, *Burgwal.*
 c. B. S. I. Rosen, *Brab. Turfmarkt.*
 c. B. I. Brocx, *Gasthuislaan.*
 c. B. I. Renaerd, *Voorstraat.*
 c. B. I. Link, *Nieuwstraat.*
 c. I. Wed. Collewyn, *Vrouwenrecht.*
 c. I. Wennemer-Cramer, *Markt.*
 t. Begelingen, *Oude Delft.*
 t. van Keekem, *Voorstraat.*

E.

G. W. Eekhout,
 P. E. Ekama,
 J. G. Ermerins,
 L. J. C. van Es,

c. B. I. van Hees, *Voorstraat.*
 c. I. Foppe, *Voldersgracht.*
 c. I. Roest, *Oude Delft.*
 c. B. I. zijne Ouders, *Voorstraat.*

E. A. C. F. von Essen,	c. i. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
C. Everts,	c. B. i. Wed. Bonart,	<i>Kerkstraat.</i>
S. G. Everts,	c. i. van der Horst,	<i>Vrouwe Juttenland.</i>
N. L. Burman Eijck tot Zuylichem,	t. van Leenwen,	<i>Markt.</i>
A. J. van Eyndhoven,	t. Kroesemeier,	<i>Brab. Turfmarkt.</i>

F.

K. G. A. Feist,	v. s. van Hees,	<i>Voorstraat.</i>

G.

Th. A. Gaymans,	c. B. i. Maat,	<i>Binnenwatersloot.</i>
H. Enno van Gelder,	w. i. de Koning,	<i>Hypolitusbuurt.</i>
J. F. Gerlings,	c. B. i. Verschoor,	<i>Koornmarkt.</i>
H. Glazener,	m. i. Wed. v. d. Hoogen,	<i>de Geer.</i>
W. Godefroy,	w. m. i. zijne Ouders,	<i>Hooikade.</i>
A. J. Goedkoop van Nelle,	c. B. i. Zelissen,	<i>Voorstraat.</i>
S. J. H. Gompertz,	c. B. i. Fesevur,	<i>Choorstraat.</i>
Alle Gorter,	v. s. van Hees,	<i>Voorstraat.</i>
August Gorter,	c. i. Penders,	<i>Nieuwstraat.</i>
M. W. J. 's Gravesande Guicherit,	c. i. zijne Ouders,	<i>Oude Delft.</i>
J. F. de Gijzelaar,	c. B. i. Breetvelt,	<i>Oude Delft.</i>

H.

S. E. Haagsma,	w. i. Wolterbeek,	<i>Wijnhaven.</i>
A. Vroesom de Haan,	c. B. i. Eterman,	<i>Hypolitusbuurt.</i>
J. P. Hammann,	t. Wed. v. d. Stuijt,	<i>Markt.</i>
M. A. van Hasselt,	t. Mevr. Logger,	<i>Oude Delft.</i>
D. H. Havelaar,	c. i. Holstein,	<i>Oude Langendijk.</i>
H. J. Hendriksz,	v. s. Voortmans,	<i>Choorstraat.</i>
J. P. Hengeveld,	c. i. Sar,	<i>Markt.</i>
G. Hermsen,	t. Hesse,	<i>Achter de Oude Kerk.</i>
J. C. Heijning,	v. s. Mevr. Logger,	<i>Oude Delft.</i>
C. Th. Hoevenaar,	w. i. Wed. Berkhout,	<i>Voorstraat.</i>
J. J. Hoogenboom,	c. i. Begelingen,	<i>Oude Delft.</i>
H. Hoos,	w. i. de Vries,	<i>Binnenwatersloot.</i>
W. A. Humme,	c. B. i. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>

C. A. Huijgen,
G. Hijmans,

c. i. Schaap, *Gasthuislaan.*
v. Wed. Keijzer, *Koornmarkt.*

I.

J. W. H. M. van Idsinga, c. B. i. van Hees,

Voorstraat.

J. H. Insinger,

c. B. W. i. Renaerd,

Voorstraat.

T. B. Intveld,

m. i. zijne Ouders,

Oude Delft.

J.

J. J. Jansen Jr.,

w. i. Lorrewa,

Oude Delft.

C. A. Jolles,

c. i. Ahsman,

Oude Delft.

P. G. Joosten,

c. i. van Hees,

Voorstraat.

K.

C. R. J. Kallenberg van den
Bosch,

c. B. i. van der Seyp, *Oude Delft.*

A. E. Kempees,

c. B. i. Majoor Kempers, *Oude Delft.*

J. A. Kerkhoven,

c. i. Duffels,

Binnenwatersloot.

B. Kersjes,

c. i. van Ree,

Oude Langendijk.

E. J. Koch,

v. s. Peterse,

Voldersgracht.

H. H. van Kol,

c. i. Wolff,

Burgwal.

J. V. M. v. Toulon van der Koog,

t. Dabertrand,

Burgwal.

W. C. Koomans,

c. i. zijne Moeder,

Koornmarkt.

A. J. B. Koopmans,

v. s. Mulder,

Koornmarkt.

J. N. Kooy,

w. i. van der Stuyt,

Markt.

J. de Koning,

c. B. i. van den Bogaerd, *Vrouwenrecht.*

C. A. H. Kühr,

v. s. zijne Ouders,

Koornmarkt.

L.

C. A. Lagaay,

t. van der Drift,

Brab. Turfmarkt.

C. L. M. Lambrechtsen,

c. B. i. van Hees,

Voorstraat.

J. C. Lebret,

v. s. Manschot,

Verwersdijk.

C. Lely,

c. i. van Noorden,

Markt.

D. J. van Lennep,

c. B. i. Karis,

Voorstraat.

W. A. H. van der Linden,

v. s. Schrijvers,

Oude Langendijk.

C. F. Loder,

c. B. i. Fanel,

Papenstraat.

S. Lako,

v. s. Rietveld,

Hof van Delft.

A. Loeff,

c. B. i. Schneider,

Choorstraat.

A. Löhnis,

t. Iding,

Oude Delft.

M.

A. de Waal Malefijt,	T. van der Drift,	<i>Brab. Turfmarkt.</i>
W. de Man,	C. I. Familie,	<i>'s Hage.</i>
A. M. Meissner,	C. I. Blommendaal,	<i>Verwersdijk.</i>
Fr. W. L. Meijer,	V. S. van der Pijl,	<i>Oude Delft.</i>
A. P. Melchior,	C. B. I. Kontze,	<i>Markt.</i>
D. Molenaar,	C. I. van den Hoogen,	<i>de Geer.</i>
H. van Meerten,	C. I. Ahsman,	<i>Voorstraat.</i>

N.

B. H. J. van Nederhasselt,	C. B. I. Meijer,	<i>Oude Delft.</i>
A. L. T. A. Nepven tot Ameide,	C. B. I. zijn Vader,	<i>Singel.</i>
G. van Nes,	C. B. I. van Es,	<i>Voorstraat.</i>
A. C. Nieuwenhuis,	C. B. S. I. van der Valk,	<i>Markt.</i>
L. Noé,	C. I. Reichert,	<i>Markt.</i>
J. Nuhout van der Veen,	C. I. van der Lelie,	<i>de Geer.</i>

P.

D. J. Steijn Parvé,	C. I. Ahsman,	<i>Oude Delft.</i>
G. W. H. Peltzer,	C. B. I.	<i>'s Hage.</i>
H. C. Pennink,	S. W. I. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
J. J. F. Pennink,	S. I. Kloeg,	<i>Molenstraat.</i>
J. M. K. Pennink,	W. I. Gussenhoven,	<i>Binnenwatersloot.</i>
L. Philips,	T. van der Plas,	<i>Choorstraat.</i>
D. Pleijte,	T. Rosen,	<i>Brab. Turfmarkt.</i>
A. Ph. van der Ploeg,	C. B. I. zijne Moeder,	<i>Oude Delft.</i>
G. A. van Prehn,	V. S. van der Lelie,	<i>de Geer.</i>
J. A. van Prehn,	V. S. van der Lelie,	<i>de Geer.</i>
T. Prévinaire,	T. Vellekoop,	<i>Choorstraat.</i>
M. P. A. Proos,	T. van Stratum,	<i>Oude Delft.</i>

R.

J. C. Ramaer,	C. I. de Vries,	<i>Binnenwatersloot.</i>
H. A. P. H. Ravenswaay,	T. zijn Vader,	<i>Vlamingstraat.</i>
J. J. Reesse,	T. Dielwart,	<i>Nieuwstraat.</i>
W. G. Ribbins,	M. I. Erkelens,	<i>Molenstraat.</i>
J. de Ridder,	T. zijne Ouders,	<i>Burgwal.</i>

L. C. F. J. Rieber,	B. I. Familie,	<i>Oude Delft.</i>
R. W. F. van Riemsdijk,	C. I. Besteman,	<i>Oude Delft.</i>
J. A. Rochussen Jr.,	T. Ijpelaar,	<i>Koornmarkt.</i>
T. Romein,	C. B. W. I. de Bruijn,	<i>Molslaan.</i>
G. Roodenburch,	C. B. I. van de Walle,	<i>Kolk.</i>
J. G. Roelofs,	C. B. I. Renaerd,	<i>Voorstraat.</i>
C. A. K. Romswinckel,	V. S. Kroesemeijer,	<i>Brab. Turfmarkt.</i>
C. A. Roozemeijer,	V. S. Monne,	<i>Oude Delft.</i>
H. W. van Rossem,	C. B. I. Ijpelaar,	<i>Koornmarkt.</i>
J. A. Royer,	C. I. van Hees,	<i>Voorstraat.</i>
J. F. Le Roux,	V. S. Jufvr. Leclerq,	<i>Oude Delft.</i>
H. A. de Ruijter v. Steveninck,	C. B. I. Begelingen,	<i>Oude Delft.</i>

S.

K. A. van Sandick,	C. B. I. van der Pijl,	<i>Oude Delft.</i>
J. B. H. Saltet,	T. te Mey,	<i>Voorstraat.</i>
A. J. Schelling,	W. I. Berkel,	<i>Oude Delft.</i>
H. J. L. M. van Schevichaven,	C. I. Ahsman,	<i>Voorstraat.</i>
T. G. Schill,	C. I. van Alphen,	<i>Binnenwatersloot.</i>
J. H. v. Schmidt auf Altenstadt,	C. I. de Blom,	<i>Oude Delft.</i>
J. L. Schouten,	C. B. I. Heymann,	<i>Oude Delft.</i>
J. Schroeder van der Kolk,	C. I. van der Valk,	<i>Voorstraat.</i>
L. J. Schüller,	C. B. I. van den Hoogen,	<i>Geer.</i>
V. A. Schüssler,	V. S. Dentz,	<i>Oude Delft.</i>
B. W. Schuurman,	W. I. zijne Ouders,	<i>Rijswijk.</i>
J. A. Schuurman,	M. I. Moerman,	<i>Vrouwenrecht.</i>
H. Siebers,	S. W. I. Gussenhoven,	<i>Binnenwatersloot.</i>
C. C. T. Six,	C. B. I. Wed. Bonart,	<i>Kerkstraat.</i>
J. A. Sluiter,	C. B. I. Ahsman,	<i>Oude Delft.</i>
E. H. Stieltjes,	C. I. Beukers,	<i>Voldersgracht.</i>
J. G. E. G. de Dien Stierling,	V. S. Veer,	<i>Oude Delft.</i>
H. Stolp,	W. I. Addink,	<i>Markt.</i>
A. Stoop,	C. M. I. Timmermans,	<i>Papenstraat.</i>
H. L. P. de Suarz,	M. I. de Jong,	<i>Koornmarkt.</i>

T.

E. Thiange,	C. I. zijne Ouders,	<i>Markt.</i>
N. A. M. van den Thoorn,	C. I. Vellekoop,	<i>Voorstraat.</i>

F. J. des Tombe,
J. K. E. Triebart,
F. Twiss,

C. B. I. zijne Ouders, 's Hage.
C. B. I. Jenje, Markt.
v. s. Dabertrand, Burgwal.

V.

C. J. Vaillant,
A. C. v. Heemskerk Veeckens,
F. M. van Veen,
W. A. van Velthuisen,
H. J. Verdam,
F. J. Verhulst,
J. E. Vermeulen,
P. A. M. Vermeulen,
H. G. Verspyck,
J. C. de Vriese,
C. A. Vosmaer,

C. B. I. Besteman, Oude Delft.
C. B. I. Fauel, Papenstraat.
C. B. I. zijne Ouders, Oude Delft.
C. B. I. Gauert, Brab. Turfmarkt.
C. I. van Eersel, Oude Delft.
T. Wed. de Blom, Oude Delft.
T. zijne Ouders, Voorstraat.
C. B. W. I. Ahsman, Oude Delft.
C. B. I. van der Seyp, Binnenwatersloot.
C. B. I. Peterse, Jacob Gerritstraat.
v. s. Weber, Achterom.

W.

M. E. de Wildt,
H. A. Boursse Wils,
J. J. Winsser,
W. van Wijk,
R. P. O. D. Wijmalen,

C. B. I. zijne Moeder, Oude Delft.
C. B. I. van Hees, Voorstraat.
v. s. Wolff, Burgwal.
C. B. I. van Stratum, Oude Delft.
C. B. I. Wed. Breetvelt, Choorstraat.

Z.

J. A. J. Sibmacher Zijnen, C. B. I. Steenbeek, Voorstraat.

N A A M L I J S T

der Ingeschrevenen aan de Polytechnische School,
die geen Leden zijn van het Corps.

D. P. Beeser,	V. S. zijne Moeder,	's Hage.
Th. A. Bertrand,	W. I. Bosman,	Brab. Turfmarkt.
G. van den Berge,	Y. T. van Ruijven,	Oude Delft.
J. J. Boeije,	Y. van Tol,	Koornmarkt.
I. Bonman,	Y. Breetvelt,	Oude Delft.
H. R. de Breuk,	T.	Koornmarkt.
A. K. Brico,	T. Y. zijn Vader,	Brab. Turfmarkt.
J. van Capelle,	C. B. W. I. zijne Ouders,	's Hage.
J. Dijk,	T. zijne Ouders,	Hypolitusbuurt.
R. J. Dijkema,	C. B. I. van Doorne,	Choorstraat.
van Eek,	V. S.	's Hage.
A. Fock,	C. I. zijne Ouders,	's Hage.
J. van Haarst,	T.	
J. H. de Heer,	C. B. S. I. zijne Ouders,	Oude Delft.
A. W. Hein,	C. I.	's Hage.
Junius van Hemert,	M. I. zijne Ouders,	Rotterdam.
J. C. van Heuchelum,	C. B. I. Verschoor,	Koornmarkt.
J. van Heurn,	V. S.	's Hage.
A. J. C. Heycop ten Ham,	Y. Stomp,	Oude Delft.
J. B. Honnard,	C. I. Fund. Renswoude,	Oude Delft.
W. J. van Hoogstraten,	C. I.	
M. Holland,	C. B. I. zijne Ouders,	's Hage.
P. W. Westpalm van Hoorn,	C. B. I.	Spooringel.
J. W. Huender,	C. B. I. zijne Moeder,	's Hage.
L. M. J. Immink,	T.	Markt.
D. Ingerman,		

N. Koomans,	v. S.	<i>Nieuwe Langendijk</i>
J. de Korne,	v. S. van der Lar,	<i>Doeleplein.</i>
C. J. G. M. Kortman,	w. l. zijne Ouders,	<i>Rotterdam.</i>
J. Knijpers,	v. S. zijne Ouders,	<i>Rotterdam.</i>
C. A. C. Libosan,	T Hoogendam,	<i>Flamingstraat.</i>
M. N. de Lig,	w. l. zijne Moeder,	<i>Rotterdam.</i>
J. G. Mets,	c. l. Rinkema,	<i>de Geer,</i>
H. E. Michielsen,	v. S.	<i>'s Hage.</i>
J. van der Möhlen,	c. l. Addink,	<i>Markt.</i>
D. Th. Pronck,	T. Renieri,	<i>Verwersdijk.</i>
J. W. Rasch,	Y. Wed. van Ruijven,	<i>Oude Delft.</i>
G. Reus,	Y. zijne Ouders,	<i>Dordrecht.</i>
M. Ritter,	v. S.	<i>'s Hage.</i>
A. J. H. Sar,	T. zijne Ouders,	<i>Markt.</i>
F. J. Stieltjes Jr.,	c. B. l. zijne Ouders,	<i>Rotterdam.</i>
M. G. Cohen Stuart,	T. Wed. Nieuwenhuis,	<i>Oude Delft.</i>
Sweerts de Landas Wijborgh,	v. S. zijne Ouders,	<i>Rotterdam.</i>
M. D. v. Duivenbode de Vlucht,	T. van Nerum,	<i>Oude Delft.</i>
J. A. Wagner,	w. l. van Hees,	<i>Voorstraat.</i>
J. J. Weve,	v. S. zijne Ouders,	<i>'s Hage.</i>

GETAL DER INGESCHREVENEN

AAN DE

POLYTECHNISCHE SCHOOL.

Voor Civiel Ingenieur	123
Voor Bouwkundig Ingenieur.	71
Voor Werktuigkundig Ingenieur	24
Voor Mijnen Ingenieur.	8
Voor Scheepsbouwkundig Ingenieur	6
Voor Technoloog	42
Voor IJker	9
Voor verschillende studievakken	37
Totaal	320
Voor meer dan 1 vak ingeschreven	82
Totaal der ingeschrevenen	238

Voldoend examen B is afgelegd door:

ART. 61—62.

S. W. Becking.
 H. E. Beunke.
 J. de Booy.
 A. L. J. Bouten.
 *J. W. O. H. Bueninck.
 *A. Fock.
 D. H. Havelaar.
 J. J. Hoogenboom.
 J. A. Kerkhoven.
 B. Kersjes.
 H. H. van Kol.
 *W. C. Koomans.
 C. Lely.
 W. de Man.
 A. M. Meissner.
 D. Molenaar.
 L. Noé.
 B. W. F. van Riemsdijk.
 E. Thiange.

ART. 61, 62 en 64.

D. A. M. Doublet.
 J. Nuhout van der Veen.

ART. 64.

M. J. Schuurbeque Boeije.
 W. M. Stavenisse de Brauw.
 C. Th. Hoevenaar.

NB. De met * geteekende namen behooren aan niet-leden van het Corps.

**Het examen ter verkrijging van het diploma is
voldoende afgelegd:**

Voor Civiel Ingenieur.

Door de Heeren: *W. H. J. Dates.

W. J. van Geer.

H. Hendriks.

F. B. 's Jacob.

S. Karsten.

*L. P. C. Luijten.

D. R. J. van Lijnden.

A. Portielje.

*M. M. E. A. Hollingerus Pijpers.

N. S. Rambonnet.

Th. A. M. Ruys.

Th. Sanders.

*J. M. Sweep.

J. J. Weve.

Voor Bouwkundig Ingenieur.

Door den Heer: Th. Sanders.

Voor Scheepsbouwkundig Ingenieur.

Door den Heer: F. S. C. M. Wijs.

Voor Werktuigkundig Ingenieur.

Door de Heeren: J. D. Donker Duyvis.

G. J. Mees.

Voor Mijnen Ingenieur.

Door den Heer: D. de Jongh.

Voor Technoloog.

Door de Heeren: B. R. de Bruijn.

G. Knuttel.

*J. C. du Cellié Müller.

F. van Reenen.

N. A. Schelling.

W. A. van Vloten.

H. L. Woltersom.

NB. De met een * geteekende namen behooren aan
niet-leden van het Corps.

COMMISSIEN UIT DE STUDENTEN.

SENAAT.

J. A. Roijer, *President*.

Th. A. Gaijmans, *Vice-President*.

J. P. Hengeveld, *Secretaris*.

D. H. Havelaar, *Vice-Secr. en Bibliothecaris*.

H. W. van Rossem.

Commissie tot Redactie van den Almanak 1874.

H. W. van Rossem, *Pres.*

M. J. Schuurbeque Boeije, *Vice-Pres.*

H. E. Beunke, *Secr.*

A. L. J. Bouten, *Vice-Secr.*

J. Nuhout van der Veen, *Comm.*

Stemcommissie en Commissie voor den Schouwburg.

D. Pleijte.

A. L. J. Bouten.

C. Lely.

BIJZONDERE COMMISSIEN.

Commissarissen der Societeit

PHOENIX.

H. H. van Kol, *Pres.*

A. Loeff, *Vice-Pres.*

L. R. Brants, *Secr.*

J. Nuhout van der Veen, *Thes.*

N. L. Burman Eijck tot Zuylichem, *Comm.*

Commissarissen van het Muziekgezelschap
APOLLO.

E. M. van Diest, *Pres.*
L. Noé, *Vice-Pres.*
J. Böhtlingk, *Secr.*
J. V. M. Toulon van der Koog, *Vice-Secr.*
H. G. Verspyck.

Orchest-Directeur.

J. C. Boers. (Eere-Lid.)

Commissarissen van het Scherm- en Gymnastiek-
gezelschap
ODIN.

P. G. Joosten, *Pres.*
B. W. F. van Riemsdijk, *Vice-Pres.*
D. Pleijte, *Secr.*
F. J. des Tombe, *Vice-Secr.*
C. Lely, *Comm.*

Schermmeester.

J. van Tuinenburg.

Dispuutgezelschap
VRIJE STUDIE.

H. W. van Rossem, *Pres.*
L. R. Brants, *Vice-Pres.*
C. F. Loder, *Secr.*
E. M. van Diest, *Vice-Secr.*
J. V. M. van Toulon van der Koog, *Comm.*

Leesgezelschap
MINERVA.

N. A. M. van den Thoorn, *Pres.*
C. van Deinse, *Secr.*
D. Molenaar, *Comm.*

Leesgezelschap
BALDUR.

- H. F. Beijerman, *Pres.*
D. A. M. Doublet, *Vice-Pres.*
D. Molenaar, *Secr.*

DEBATING-CLUB.

- H. H. van Kol, *Pres.*
D. H. Havelaar, *Secr.*
R. A. van Sandick, *Comm.*

Bijzondere Gezelschappen en Disputen.
O. K. W.

- A. Loeff, *Pres.*
A. Ph. van der Ploeg, *Secr.*
A. J. Goedkoop van Nelle, *Comm.*

F. C. Q. D.

- J. de Koning, *Pres.*
J. V. M. van Toulon van der Koog, *Secr.*
L. Philips, *Comm.*

Theorie en Praktijk.

- H. C. Pennink, *Pres.*
J. W. O. H. Bueninck, *Secr.*
H. A. P. H. Ravenswaay, *Comm.*

SNELLIUS.

- C. F. Loder, *Pres.*
N. L. Burman Eijck tot Zuijlichem, *Secr.*
C. Lely, *Comm.*

GAMBRINUS.

- Constantijn VI, *Grootvorst.*
Aballino, *Schrijver.*
Ganimedes, *Schenker.*

* H₃.

J. de Booij, *Pres.*
 E. M. van Diest, *Secr.*
 J. Böhlingk, *Comm.*

* BERZELIUS.

F. N. L. Aberson, *Pres.*
 H. A. Boursse Wils, *Secr.*
 J. J. Reesse, *Thes.*

* BRUGMAN.

D. J. Steijn Parvé Jr., *Pres.*
 H. D. Coster, *Secr.*
 L. J. Schüller, *Thes.*

* V. A. B. M.

A. C. Duuring, *Pres.*
 F. W. van der Dussen, *Secr.*
 V. G. A. Bosch, *Comm.*

* D. W. L.

C. A. Lagaay, *Pres.*
 J. J. Janssen Jr., *Secr.*
 J. L. Schouten, *Comm.*

* F. E. F.

M. E. de Wildt, *Pres.*
 H. Glazener, *Secr.*
 R. P. O. D. Wijnmalen.

* OOSTERKWARTIER.

P. E. Ekama, *Pres.*
 A. L. J. Bouten, *Secr.*
 C. Lely, *Comm.*

* **B. I. E. R.**

ONDER DE ZINSPREUK:

M. B. A. V.

Bierklabak, *Pres.*Penklabak, *Secr.*Toewan-Tuit, *Schenker.** **BIERCLUB „HEINEKEN”**

ONDER HET MOTTO:

HONY SOIT QUI MAL Y PENSE.

V. G. A. Bosch, *Pres.*L. Philips, *Secr.** **KAMERMUZIEK-VEREENIGING.**E. M. van Diest, *Pres.*J. V. M. van Toulon van der Koog, *Secr.** **Rijgezelschap „NIEUW MAZEPPA.”**M. J. Schuurbeque Boeije, *Pres.*B. H. van Nederhasselt, *Secr.*V. G. A. Bosch, *Thes.***PIKEUR.**

J. G. Huitink.

* **RAPAT PELADJAR.**Alle Gorter, *Pres.*C. A. K. Romswinckel, *Vice-Pres.*Fr. W. C. Meijer, *Secr.*J. C. Lebret, *Thes.*H. Th. Hendriksz, *Comm.*

NB. De met een * geteekende gezelschappen zijn door den Senaat niet erkend.

VERVOLG VAN DE
GESCHIEDENIS
VAN HET
DELFTSCHE STUDENTENCORPS.

Van September 1872 tot September 1873.

GOEDGEKEURD BIJ CORPSBESLUIT VAN 12 NOV. 1873.

Wanneer de laatste klokslagen van het oude jaar op den adem des winds worden heen gevoerd, wanneer wederom een jaar zich heeft gevoegd bij die duizenden van het verleden; dan gevoelen wij behoefte om nog eens in gedachte dien tijd te doorleven, lief en leed te herdenken, en bovenal om na te gaan of wij niet nutteloos geleefd hebben. Is dit reeds het geval bij een enkel persoon, hoeveel sterker doet die behoefte zich dan niet gevoelen bij een vereeniging van personen als ons Corps.

Is het wel noodig te zeggen, dat ik met bevende hand de pen opvat om de gebeurtenissen af te schilderen, voorgevallen in een jaar, zoo merkwaardig als het vorige. Dat jaar toch maakte het vierde deel eener eeuw van ons Corps-bestaan voltallig: het vierde deel eener eeuw, waarin

ons Corps zich ontwikkelde van kind tot man, gerijpt in den strijd des levens, waarin het maar al te vaak dreigde onder te gaan, nog voor het tot volkomen wasdom was gekomen.

Alle stormen hebben thans evenwel uitgewoed, en een zonnige dag is gevolgd op den donkeren nacht. Gerust kon onze President dan ook beweren: „Ons Corps heeft zijn toppunt van bloei bereikt”; dank zij de zorg onzer voorgangers, die den grondslag legden tot een toestand waarin wij ons thans zoozeer verheugen.

Moge die toestand nog van langen duur zijn en ons Corps zich handhaven op een hoogte, waarop het zich met zooveel inspanning plaatste! Daaraan evenwel te twijfelen zou een miskenning zijn van ons schoon verleden, van het streven onzer voorgangers, die door eendrachtig samenwerken, den machtigsten vijand het hoofd boden. En hoe wij hunne taak overgenomen, het heilig pand, dat zij ons onbezoedeld achterlieten in eere gehouden hebben, — daarvan getuigen die heerlijke, verrukkelijke Julidagen, die als een wonderschoone droom zijn voorbijgevloden, die dagen, toen ieder zijn zorgen ter zijde stelde om ongestoord, met volle teugen te genieten, — om geen dissonant te brengen in dien enkelen jubelkreet door honderden en duizenden aangeheven.

Laat ons echter de gebeurtenissen niet vooruit loopen en liever, ook met het oog op de noodzakelijke uitgebreidheid van het verslag van dit jaar, een begin maken met het

VERVOLG OP DE GESCHIEDENIS

VAN HET

DELFTSCHE STUDENTENCORPS.

De groote vacantie spoedde ten einde en het oogenblik naderde waarin het dommelige Delft uit zijn zomerslaapje zou worden gewekt.

Menigeen had reeds lang te voren naar den dag verlangd waarop hij den tijd van gedwongen rust kon vaarwel zeggen. Anderen zagen dat tijdstip met bezorgdheid te gemoet, daar juist die rust hun vrij wat meer toelachte dan de schilderij, die een beangste phantasie hun van den groentijd had opgehangen. Aldus met de tegenstrijdigste gevoelens bezield kwam een buitengewoon groot aantal jongelui in de eerste dagen van September te Delft aan.

Als naar gewoonte werden de eerste weken feestvierende doorgebracht met vrienden en kennissen, al werd er onder hen ook menigeen gemist, die men zoo noode uit den gezelligen vriendenkring had zien vertrekken om den kamp

met het leven te beginnen. Moge het hun allen welgaan in de groote maatschappij, die helaas! maar al te vaak de illusiën onzer gelukkige jongelingsdagen in rook doet vervliegen.

Minder aangenaam waren in het algemeen die dagen voor een 40-tal jongelui, die zich als novitii hadden laten inschrijven. (*) Als aan alle aard-sche rampen, kwam echter ook aan hun lijden een einde, daar zij na een' proeftijd van drie weken allen tot het lidmaatschap van het Corps waardig gekeurd werden. Was die proeftijd voor velen minder prettig geweest, te genoegelijker konden zij feestvieren toen eindelijk de klok van 6 ure hen den 27 September in Stads Doelen bijeen riep, alwaar zij door den President van het Corps werden geïnstalleerd met een flinke toespraak, door den Heer Goedkoop van Nelle namens de nieuwe leden met een hartelijk gemeend woord beantwoord.

Nadat den nieuw-leden nog de gelegenheid was verschaft om lid der verschillende gezelschappen te worden, werden zij naar buiten geleid, waar de oud-leden hen met gejuich ontvingen en hen als broeders van hetzelfde groote gezin hartelijk de hand drukten. Elk ondergaan onrecht, hetzij vermeend of waar, was vergeten in de opgewektheid van het oogenblik, waarin aan alle verdere vervolging een einde kwam.

(*) Dit getal klom later tot ruim 60.

Weldra werd het sein gegeven om zich in optocht te scharen ten einde een serenade te gaan brengen aan onzen alom geachten en beminden Hoogleeraar Dr. H. G. van de Sande Bakhuijzen, die ons weldra zou gaan verlaten om den zetel van zijn grooten grooten leermeester Kaiser te Leiden in te nemen.

De tallooze fakkels, die de joelende en zingende met muziek begeleide schare omringden, wierpen een phantastischen gloed over straten en grachten, waarlangs de stoet zich bewoog, nog verhoogd door het vuurwerk, dat hier en daar werd afgestoken. Voor het huis van Prof. Bakhuijzen werden wij door ZHG. hartelijk ontvangen, terwijl de President van het Corps tot ZHG. een toespraak richtte, die door dezen op heusche wijze werd beantwoord. Het geroep van „leve de Professor” scheen geen einde te zullen nemen en was oprecht gemeend, daar wij in hem niet alleen een onzer beste Hoogleeraren zagen vertrekken, maar tevens iemand, die steeds getoond had een innig belang te stellen in ons Corps, tot welks leden ook hij eenmaal behoorde.

Na afloop der plechtigheid begaf de stoet zich naar den Doelen terug, waar in de keurig gedecoreerde concertzaal de nieuwleden hun eerste feest als student zouden vieren. En dat er reeds dien eersten avond een innige verstandhouding ontstond tusschen oud- en nieuw-leden, bewees genoegzaam de lange duur van het feest, door

beide partijen met onverflauwden ijver voortgezet, totdat de matte Septemberzon hare eerste stralen op de uitgeputte strijders en stervenden gelijkelijk liet schijnen.

Het weder was den volgenden morgen voor de traditioneele rijtoer weinig gunstig en klaarde eerst op na den middag. Ten 10 ure vertrok men echter van den Phoenix onder leiding der HH. Goedkoop van Nelle, van Toulon van der Koog, de Ruyter van Steveninck en de Koning, terwijl eenige oud-studenten den tocht medemaakten. Als naar gewoonte liet het Café-Chantant op de Vink zich wachten. Waarschijnlijk waren de zangerige beautés bevreesd het weinige, dat zij van hare twijfelachtige schoonheid uit den strijd des levens hadden gered, in dien der elementen te verliezen. Ook het diner aan de Wijkerbrug was niet zooals een veertigtal hongerige magen zich heimelijk had voorgesteld, terwijl wegens langzame en slechte bediening het feestmaal moest geëindigd worden voor nog de helft was opgediend, wilde men bij tijds in Delft terug zijn.

Het weêr was intusschen geheel opgeklaard, zoodat de intocht in Delft met vollen luister kon plaats grijpen. De feestvreugde steeg ten top en menigeen der feestvierenden, een oogenblik te voren op het punt van bezwijken, herleefde weêr bij het zien van al het heerlijks, dat hem omgaf en voor een deel ook ter zijner eere was aangericht. Het gejubel der menigte, de opgewekte

muziek, die den trein opende en sloot, de rosse gloed der wuivende fakkels, die een laan van golvend vuur vormden, waartusschen de stoet zich voortbewoog, het verrassende effect van het met kwistige hand ontstoken Bengaalsch vuur, den donkeren nacht in een helderen dag herscheppende; — alles ademde vreugde en genot, alles scheen den jong-studenten het welkom toe te roepen als academie-burgers en deed hun den voorsmaak proeven van het leven, dat thans voor hen geopend was. Een gezellig kroegfeest dat tot den vroegen morgen duurde, besloot een dag, die velen niet licht uit het geheugen zal gewischt worden.

Een ander schouwspel vertoont zich thans aan ons oog. Wederom zien wij een stoet, die zich langzaam voortbeweegt, doch nu niet omgeven door een jubelende menigte, noch door eenigen luister opgesierd. Het is het stoffelijk overschot van een onzer makkers op dien kouden treurigen Octoberochtend grafwaarts gevoerd, gevolgd door zijne diepbedroefde familie en vrienden. Het kerkhof is bereikt, een groot deel van het Corps is daar bijeen om den afgestorvene een laatste hulde te brengen; een plechtige stilte, welsprekender dan de schoonste lofrede op den jeudigen doode, heerscht om den geopenden grafkuil, een stilte, slechts afgebroken door het suizen van den schralen herfstwind door de bijna

ontbladerde boomen, ons als het ware een laatsten groet schijnende over te brengen. Den 20sten October ontving de senaat het bericht van het overlijden van den Heer H. P. W. Bartelink. Voor het Funus door den Senaat namens het Corps der familie aangeboden werd beleefdelyk bedankt.

Ruim een maand later ontving de Senaat het doodsbericht van een anderen vriend, den Heer F. H. Roux, den 8sten December te Amsterdam overleden. Beiden waren bedeeld met de schitterendste geestesgaven, die hun eerlang eene eervolle plaats verzekerd zoude hebben. Beiden werden uit het leven gerukt nog voor zij de maatschappij van eenig nut konden zijn, betreurd door hen, die hunne vriendschap op prijs hadden leeren stellen.

Voor beiden werd de Corpsrouw gedurende 6 weken aangenomen.

Intusschen had de Maskerade-Commissie ten vorigen jare benoemd niet stilgezeten. Reeds in September werd het houden eener maskerade definitief vastgesteld en het ontworpen plan der Commissie aangenomen. Deze werd daarop natuurlijk tot permanente Maskerade-Commissie benoemd, daar zij getoond had volkomen op de hoogte harer moeilijke taak te zijn. Met ijver zette zij hare werkzaamheden voort, zoodat reeds in het begin van November tot het kiezen der

costumes kon worden overgegaan. De deelneming was daarbij zoo groot, dat niet alleen binnen vijf dagen de lijst was volteekend; maar buiten dien nog verscheidene personen aan den optocht moesten worden toegevoegd om aan de vele aanvragen te kunnen voldoen. Weldra werd bekend, dat de Heer B. J. van den Berkhof de hoofdrol zou vervullen. Wij allen, die bij de Feesten tegenwoordig waren, weten op welke waardige wijze hij zich van zijne moeilijke taak heeft gekweten.

Omstreeks denzelfden tijd werd den Senaat op een Corps-Vergadering als voorloopige Feest-Commissie opgedragen een plan te ontwerpen van de in het volgend jaar te houden Reuniefesten. Op diezelfde vergadering werd besloten, dat de nieuw-leden van het Corps reeds nu stemrecht zouden hebben over zaken betreffende de Feesten. Later werd dit besluit nog verder uitgebreid en hun, met dezelfde beperkende bepaling, ook het stemrecht over personen toegekend.

Door het bedanken der H.H. M. E. P. Zeper in November en D. R. J. van Lijnden in December als leden van den Senaat was tot tweemalen eene stemming noodzakelijk geworden.

In hunne plaats werden gekozen de H.H. J. P. Hengeveld en D. H. Havelaar, waarop de Senaat zich constituëerde als volgt:

F. VAN REENEN,	<i>Pres.</i>
TH. A. GAIJMANS,	<i>Vice-Pres.</i>
J. A. ROYER,	<i>Secr.</i>
J. P. HENGVELD,	<i>Bibl.</i>
D. H. HAVELAAR,	(*)

St. Nicolaas bracht dit jaar iets mede, waarnaar wij op den dag van dien Heilige reeds verscheidene jaren te vergeefs hadden gewacht, nl. den Almanak. Moeilijk valt het den indruk wêer te geven dien deze te weeg bracht. Sommigen waren er nog al mede ingenomen, anderen oordeelden het mengelwerk beneden het peil der gewone Almanak-lectuur. Wij zullen in dezen niet beslissen; doch zeker is het, dat door de flinke wijze, waaarop onze bezwaren omtrent sommige colleges in het verslag werden blootgelegd, een werkelijke verbetering in enkele daarvan werd waargenomen, daar niet alle docenten weigeren in onze rechtmatige grieven te gemoet te komen. Hun zij daarvoor onze hartelijke dank toegebracht.

Het verschijnen van den Almanak had nog

(*) In 't begin van April 1873 legde de Heer J. A. Royer zijn' betrekking neêr als Secr. van den Senaat, daar hij als Secr. van de Maskerade-Commissie de handen reeds overvol had. De Senaat reconstituëerde zich toen als volgt: F. van Reenen, Pres., J. A. Royer, Vice-Pres., J. P. Hengeveld, Secr., Th. A. Gaymans, Biblioth. D. H. Havelaar.

iets ten gevolge, dat hier zeker eene plaats verdient. Prof. Grothe toch vermeende niet te mogen berusten in de grieven, die men zoowel tegen zijne colleges als tegen de persoon van Z.H.G. had opgenoemd. Z.H.G. vroeg daarop een commissie uit de jongelui aan om te zamen over die klachten te spreken en zoo mogelijk tot een vergelijk te komen. De quaestie werd op een Corps-Vergadering behandeld en eene Commissie van 5 leden benoemd. De vriendelijke ontvangst, die deze Commissie te beurt viel, de heusche wijze, waarop het onderwerp door Prof. Grothe behandeld werd, alsmede de kennelijke wensch van Z.H.G. om gegronde bezwaren uit den weg te ruimen kunnen wij niet met genoeg lof vermelden. Op een volgende Corps-Vergadering werd dan ook besloten Z.H.G. per brief onzen oprechten dank te betuigen voor zijne welwillendheid in deze zaak betoond.

Kort na de Kerst-vacantie was de Voorloopige Feest-Commissie met haar plan der te vieren Feesten gereed. Zij was daarin bijgestaan door den Heer Asser, die met den Heer van Reenen daartoe de nauwkeurigste bronnen had geraadpleegd. Uit een uitvoerig verslag uitgebracht door den Heer Asser bleek, dat men zoowel de voorstanders van een Muziekfeest als die van eene Maskerade kon tevreden stellen, daar een combinatie der beide feestelijkheden met het oog

op den gunstigen toestand der Corps-kas, en op de vermoedelijk grootere ontvangsten aan entrées in dat geval zeer wel mogelijk was. Met luide toejuichingen werd het voorstel der Voorloopige-Feest-Commissie dienaangaande aangenomen, evenals het voorstel van een der leden om den Senaat als Feest-Commissie de verdere leiding en uitvoering van zijn plan op te dragen. Op eene der drukbezochte volgende Corps-Vergaderingen werd nog besloten, dat de Senaat dit jaar eerst na de groote vacantie zou aftreden.

Rustig en toch snel ging de tijd voorbij, zoodat vóór wij er aan dachten de winter reeds tot het verleden behoorde en de lente ons tegelijk aan den geboortedag der verjongde natuur en aan dien van ons geliefd corps herinnerde. De avond van den 21sten Maart zag een groot deel van ons Corps op den Phoenix bijeen, ter plechtige uitvaartviering van het oude, ter begroeting van het nieuwe jaar. Dank zij de zorg van eenige leden was daar dien avond een troep muzikale Communards geëngageerd, die door hunne gevoelvolle voordrachten den toeschouwers de tranen langs de wangen deden biggelen. Vooral was ieder begaan met het lot van twee arme Petroleuses, wier *vurig* patriotisme met de wreedste vervolging werd beloond. Mogen zij en haar gezel-

schap nog menigmaal een veilige schuilplaats zoeken onder „de gastvrije vleugels van den Phoenix!”

Den volgenden dag had de gewone receptie van den Senaat plaats, gevolgd door een groote rijtoer, waaraan zeer velen deelnamen, begunstigd door het heerlijkste lenteweêr. De grillige bonte costumes van velen der feestvierenden, de grappige scènes onderweg lokten de inwoners van Voorburg en Leidschendam uit hunne woningen om den tocht met koddige verwondering aan te staren. Na afloop dier hoogst prettige toer had de Schouwburg-Commissie voor een aangename verpozing gezorgd door het gunstig bekende toneelgezelschap onder directie van Albregt en van Ollefen tot het opvoeren van een paar kluchtige stukjes uit te noodigen. Een buitengewoon ruime opkomst was het schoonste loon harer bemoeijingen.

Een gezellig Collation op de Sociëteit, daartoe door het bestuur afgestaan en op feestelijke wijze versierd, besloot het tweedaagsche feest, dat zeker bij ieder de aangenaamste herinneringen heeft achtergelaten.

De gewone stemmingen voor de verschillende Commissiën namen toen een aanvang en werden na de Paasch-vacantie voortgezet. Na eenige stemmingen en herstemmingen was de uitslag de volgende:

Senaat.

J. A. ROYER. *Pres.*

J. P. HENGVELD.

TH. A. GAYMANS.

D. H. HAVELAAR.

H. W. VAN ROSSEM.

Daar deze volgens vroeger vermeld Corpsbesluit eerst na de groote vacantie zou aftreden, constitueerde hij zich eerst later.

Commissie tot Redactie van den Almanak.

H. W. VAN ROSSEM, *Pres.*M. J. SCHURBEQUE BOEYE, *Vice. Pres.*H. E. BEUNKE, *Secr.*A. L. J. BOUTEN, *Vice Secr.*

J. NUHOUT VAN DER VEEN.

Stem- en Schouwburg-Commissie.

D. PLEYTE, *Secr.*

A. L. J. BOUTEN,

C. LELY.

De tijd van wanhopige werkwoede aan den eenen, van luidruchtige en opgewonden vroolijheid aan den anderen kant nam toen een aanvang, tot eindelijk de slachtoffers, die dit jaar door de examenkoorts waren aangetast, alleen achterbleven en Delft in een groot naargeestig hospitaal herschiepen, waar des nachts geen opge-

wonden standjes meer aan het klabakkendom het recht van bestaan betwistten, tot groote ergernis van onzen alom geëerden en beminden Commissaris van Policie.

Hoe meer de dag nadert, waarop de kuur zal beginnen, hoe angstiger de patienten worden, zoodat enkelen zelfs een zelfmoord verkiezen boven een hoogst twijfelachtigen uitslag. Eindelijk is deze bekend; de jubelkreet dergenen, die de kuur met goed gevolg hebben doorstaan overstemt ter nauwernood de jammerklacht der minder gelukkige broeders; want het getal dezer laatsten is groot dit jaar.

Dat de uitslag voornamelijk betrekkelijk examen C zoo ongunstig was, zal wel voor een groot deel daaraan te wijten zijn, dat op het examen verscheidene zaken vereischt werden, waarover op de colleges weinig of niet was gesproken. Een gevolg daarvan was natuurlijk, dat velen op verscheidene schriftelijke vragen het antwoord schuldig moesten blijven.

Het leven en het rumoer, waarvan Delft's straten en grachten voor eenige dagen hadden weérklonken, hielden toen weder even plotseling op als zij ontstaan waren, en Delft werd weder aan zich zelf overgelaten. Dit jaar echter slechts voor weinige weken, want weldra zullen de Reünie-Feesten, waarnaar wij zoo lang reeds

reikhalzend hebben uitgezien, allen binnen de muren onzer goede stad hereenigen.

Dat die feesten zijn geweest boven aller verwachting, danken wij aan de Feest- en Maskerade-Commissiën. Hun ijver en nauwgezetheid zijn boven allen lof verheven: de feesten zelve hebben in het hart van ieder onzer voor hen een eerezuil opgericht, die niet licht omvergerukt zal worden. Vooral meenen wij hier openlijk een woord van dank te moeten toebrengen aan de H.H. van Reenen, Rambonnet, Hengeveld, Royer en het eerelid van den Senaat, den Heer Asser, die allen getoond hebben, dat zij, zelfs met terzijdestelling van eigen belangen, den luister van ons Corps met kracht hebben willen bevorderen. Dank ook aan hen wier medewerking der Feest-commissie van zoo onberekenbaar nut was. Hunne namen verdienen een eervolle plaats in de annalen van ons Corps. Wij noemen hier het Gemeentebestuur van Delft, de H.H. Prof. Gugel, Tetar van Elven, Lacomblé, Winkel, Zocher, de Dames en Heeren van de kooren en vooral den Heer Boers, den held van het Tweedaagsch Muziekfeest. Allen zijn deze ons in meerdere of mindere mate behulpzaam geweest, waardoor zij op onze rechtmatige dankbaarheid aanspraak maken.

Ook de groote samenwerking, zoowel van gezelschappen als van jongelui, bracht er niet weinig

toe bij om die Feesten volkomen te doen gelukken.

Eindelijk brak de lang gewenschte dag aan. Menigeen keek in den vroegen morgen van den 7^{en} Juli angstig naar buiten om te zien of de buien der vorige dagen van den hemel waren gevaagd. En ziet, een onbewolkte blauwe hemel, een heerlijke Julizon schenen den feestvierenden tot genieten uit te noodigen. Reeds vroeg was ieder dan ook op de been om de voorbereidselen te aanschouwen voor de Feesten, die weldra een aanvang zouden nemen. Alles was drukte en beweging in de anders zoo stille stad; hier bracht men groen en bloemen aan, die zich in sierlijke guirlandes langs de huizen slingerden, daar maakte men voorbereidselen voor de illuminatie van den volgenden avond; uit elke woning, klein of groot, wapperde de geliefde driekleur: Delft was niet meer te herkennen.

Elke trein bracht dien morgen feestvierenden mede en onder hen zoovelen, die nog eens, zij het ook slechts voor enkele dagen, deel wilden nemen aan de genoegens van een leven, dat voor hen voor goed was afgesloten.

Het middaguur riep zoowel Retnisten als studenten in de P. S. te zamen. Wie onzer herinnert zich niet de plechtige oogenblikken daar doorgebracht! Mijne pen is te zwak om den indruk weêr te geven, die de ernstige, bijna

aandoenlijke woorden van den President der Reünie-Commissie, den Heer Viruly-Verbrugge op aller gemoed maakte. Moge de wensch, dien hij aan het slot zijner toespraak uitte, dat ieder Oud-Student bij zijn vertrek zou kunnen zeggen: „Het was ons wel onder u,” in elk opzicht vervuld zijn geworden!

Na afloop der plechtige ontvangst der Reünisten, werden dezen in optocht naar het Feestterrein geleid. Hier was alles feestelijk ingericht. Het groote grasveld buiten de Haagpoort was als door een tooverslag in een heerlijken lusthof herschapen, waar hooge boomen met hunne rijke bladerkroonen een verkwikkende beschutting aanboden tegen de felle zonnestralen. Midden in den tuin op een hoogte door smaakvol aangelegde bloemperkjes omgeven verhief zich de nette muziektempel; terwijl op vier plaatsen sierlijke buffetten waren aangebracht. (*)

Links van den Hoofd-ingang bevond zich het groote Feest-lokaal, dat met zijn eenvoudige nette veranda, versierd met groen, waartusschen de verschillende wapens (†) van de aan Hertog

---

(*) De muziektent, buffetten en veranda van het feest-lokaal waren door Prof Gugel, zooveel mogelijk in den bouwtrant der 15e eeuw ontworpen. Ook het decoratief der zaal zijn wij aan Z H.G. verschuldigd.

(†) De heer Tetar van Elven verplichtte ons met het schilderen dier wapens

Karel onderhoorige steden en leenroerige Edelen, de eene zijde van het terrein bepaalde. De drie andere zijden waren van den weg gescheiden door houten schuttingen, aan den binnenkant door een doorlopende rij mastboomen aan het gezicht onttrokken. Alles was eenvoudig, doch leverde te zamen genomen een grootsch en harmonisch geheel op, dat den smaak der ontwerpers eer aandeed. Het oog werd hier niet pijnlijk getroffen door een laf en bont kleurenspeel; — neen alle kleuren waren gekozen in overeenstemming met de omringende natuur.

Even als van buiten was de Feesttent van binnen hoogst eenvoudig, doch daarom niet minder smaakvol gedecoreerd. De wanden waren bedekt met vakwerk, een licht grijzen grond omgeven door groene met goud doorwerkte randen. Een tal van spiegels en beelden (deze laatsten ons door den Directeur der Pol. School bereidwillig afgestaan) tusschen groen en bloemen gevat, maakten met de vele gaskroonen de versierselen uit. Vooral de beelden tegen den wand, die Feest- en Restauratiezaal scheidde, trokken ieders aandacht en verdienden die ten volle wegens de smakvolle groepeerings. Daarboven verhief zich een trophee van de vaandels der verschillende gezelschappen waartusschen twee hemelsblauwe schilden de getallen 48 en 73 in zilveren cijfers vermeldden. Hiertegenover, aan de andere zijde der

zaal, verhief zich het reusachtig orchest, het gebied van onzen grooten Boers.

De feestelijkheden werden dien dag geopend met eene *Matinée Musicale*, door het muziekcors van het 3e Regiment Hussaren. Het tweede gedeelte begon met een marsch, voor deze gelegenheid gecomponeerd door den heer B. J. van den Berhof en met niet weinig bijval door allen toegejuicht. Even als de *Matinée*, was het daarop volgend *Reünie-diner* zeer geanimeerd. Dat het op dit laatste aan geen toosten ontbrak op ons Corps, op onze Akademie, die wederom zoo velen harer oude zonen vereenigd zag, behoeft wel niet gezegd te worden. Een druk bezochte *Soirée-Musicale* op den Phoenix besloot den dag op gezellige wijze, en ieder legde zich ter ruste vol verwachting voor den volgenden morgen.

Was het weder gisteren mooi, heden schijnt de natuur haar prachtigste gewaad te hebben aangetrokken om met ons feest te vieren. Geen wolkje vertoont zich den ganschen dag aan den donkerblauwen hemel: overal is zonneschijn, zoowel daar buiten als in de harten van die duizenden en tienduizenden, die zich heden in Delft bevinden. En geen wonder, reeds dagen te voren heeft Hertog Karel van Gelre per brief aan „dye Borghermeisters ind dye Raiden ind Scepene” overgebracht door Gerard van Weerdenburg, erfhofmeester, van zijn plan tot bezoeken

der stad kennis gegeven. Op alle muren vindt men plakATEN, (*) die de heuchelijke tijding aan de ingezetenen vermelden. Heden zal de Hertog dat voornemen volvoeren door het houden van een schitterenden intocht in zijne getrouwe stad, omgeven van zijn Edelen, poorters en knechten; van heinde en verre stroomt men toe om getuige te zijn van den luister bij die gelegenheid ten toon te spreiden. Volgens een der dagbladen, was de bevolking dien dag verdrievoudigd. De stad was bijna te klein om allen te bevatten en toch, niettegenstaande al die drukte en beweging, heerschte overal de volmaaktste orde.

Weldra zag men van alle zijden rijtuigen met gecostumeerden zich naar het terrein bewegen, onder het gejubel der saamgepakte menigte. Vooral toen de Hertog in zijn schitterende wapenrusting, gedeeltelijk door den roodfluweelen met hermelijn gevoerden mantel bedekt, de wuivende vederbos op het fier opgeheven hoofd, vriendelijk links en rechts groetende aan kwam rijden, scheen er aan de toejuichingen geen einde te zullen komen.

Te ruim vijf uren zette de stoet zich in beweging. Hoe zal ik den indruk weêrgeven, dien het prachtig schouwspel op ieder te weeg bracht! Waar te beginnen met een beschrijving van den rijkdom, die zich overal in de weelderigste vor-

---

(*) Zie Bijlage B.

men vertoonde! Die fiere ridders, met moeite hunne vurige rossen in toom houdende, die krachtige gestalten met ijzer en staal bekleed, die statige pracht in meer vreedzame kleederdracht; — alles roept ons dat lang vervlogen verleden voor den geest, toen kracht en moed nog hoofddeugden, politieke knoeierijen nog bijna vreemd waren. Neen, ik waag mij niet aan verdere beschrijving. Voor hen die tegenwoordig waren is die onnoodig, voor anderen zoude die toch verre beneden de werkelijkheid blijven. Liever verwijs ik naar de prachtige platen, (*) die door de zorg der Maskerade-Commissie den optocht met strikte nauwkeurigheid weergeven. Die platen verkondigen bovendien luider den lof dier Commissie, dan een woord van mij vermag.

Tegen het invallen van den donker keerde de stoet naar het Feest-terrein terug. Een talrijk publiek was daar intusschen bijeen gekomen; de tuin was sierlijk verlicht, terwijl een gunstig bekend muziekcorps zijn schoonste nummers ten beste gaf. Men kwam oogen en ooren te kort om alles waar te nemen. Inder beving een gevoel alsof hij plotseling in een onbekende tooverwereld was overgeplaatst. Die uitgestrekte tuin, waarover het zware bladerdak zich in de schoonste vormen welfde, en onder welks statige bogen

---

(*) Uitgave van J. Waltman Jr. te Delft.

de romantische sluier der duisternis slechts even was opgelicht; die zachte zoele avondlucht, de ruischende tonen van een heerlijk concert dragende; die statige ridders met luchtig gekleede schoonen aan den arm; — o! het was alles onbeschrijfelijk schoon en de herinnering aan dien verrukkelijken avond staat met gulden letters in ieders hart gegrift.

Slechts noode hereenigden zich dan ook de meesten voor den optocht met fakkellicht: ieder wilde den wonderzoeten beker des genots tot op den bodem ledigen.

Bood de optocht over dag een schitterend schouwspel aan, nog in hooger mate was dit het geval, nu de nacht was verdreven door duizend lichten, die zich spiegelden in de schitterende wapenrustingen; door stroomen Bengaalsch vuur, die den ganschen stoet met een phantastisch schijnsel overgoten: — en daarboven die donker blauwe hemel; — die ons met zijn duizende flonkerende sterren vriendelijk scheen toe te lachen.

En toen de laatste treinen duizenden naar hunne woonplaatsen heenvoerden, — toen klonk uit ieders borst een hartelijk gemeend vaarwel aan de Stad waar men zooveel gezien, zooveel genoten had.

Den volgenden dag, Woensdag, hield de Hertog Cour-Plenier (*) in de groote Feesttent. Onder

(*) Allen, die aan den intocht hadden deelgenomen, waren uitgenoodigd daar te verschijnen. Zie verder Bijlage B.

een sierlijken troonhemel staande, omringd door zijn hofstoet, werden den Hertog achtereenvolgens de personen voorgesteld, die aan den plechtigen intocht hadden deelgenomen, en door Zijne Genade met een minzaam woord voor hunne medewerking werden bedankt. Thans werden de poorters en poortersessen in de tegenwoordigheid van Zijne Genade toegelaten en door deze met een hartelijk woord dankgezegd voor de heusche ontvangst, die Haar was te beurt gevallen. (*)

Weldra lokten de tonen van Stumpf's Park-orchest allen naar buiten, waar het schoone weer een talrijk publiek bijeen had gebracht.

Op luisterrijke wijze werd] die derde dag] besloten door een schitterend Vauxhall en Bal. De groote, tot balzaal ingerichte tent (†) bleek nog veel te klein om aan de danslust van allen te voldoen. De meeste schoonen, die Delft gedurende de Feestweek binnen zijne muren mocht bevatten (en haar getal was niet gering!) stroomden in de keurigste baltoiletjes derwaarts. Zoowel dit eerste bal als de beide volgende (Vrijdag en Zaterdag) waren tot het laatste toe zeer geanimeerd, terwijl de aangename, prettige toon die er heerschte, die avonden tot de aangenaamste herinneringen aan de Feesten maken.

(*) Als een eigenaardigheid vinde hier een plaats, dat enkele leden van het gezelschap Diletto ed Arme, reeds in 1492 bestaande, hunne opwachting maakten. Zie Bijlage C.

(†) De Feesttent was 50 M. lang bij 21 M. breed.

Het kan de bedoeling niet zijn in een verslag als dit elk gedeelte van het groote Feest tot in bijzonderheden na te gaan. (*)

Wijden wij echter nog eenige oogenblikken aan het heerlijke Tweedaagsch-Muziekfeest, het laatste en schoonste nummer van het groote programma.

Donderdag begon het concert, en ondanks de drukkende atmosfeer, was de zaal nog te klein, om allen te bevatten. Ziet, daar heft Boers zijn dirigeerstok op en de majestueuse tonen van Händels meesterstuk, Judas Maccabaeus, vullen de ruimte. Er heerscht een ademlooze stilte als vreest men iets te verliezen, telkens afgebroken door een daverend applaudisment. Aller oogen richten zich op den grijsaard, die met jeugdig vuur zijn tooverstaf zwaait en ieder weet te bezielen. De betrekkelijk korte tijd, waarin hij uit zoo verschillende bestanddeelen het schoon ensemble der kooren, de juistheid en zuiverheid van de geringste tot de moeilijkste passages in het leven riep, overtuigde ons op nieuw van zijn grootmeesterschap op het gebied der tonen.

En de solopartijen? — moeilijk zou het zijn vier andere solisten bijeen te brengen, die op zulk een verrukkelijke wijze de eigenaardige moeilijkheden der Händelsche muziek wisten te vertolken. Mrs. Lemmens Sherrington was voor-

---

(*) Zie daartoe de Bijlagen.

zeker het glanspunt van dien avond. Hare vlekkelooze voordracht en liefelijk nachtegaal-geluid deden ieder haar met bewondering aanhooren. — Te bejammeren is het dat het orkest vooral dien eersten dag zoo weinig in harmonie was met het anders bijna volmaakte geheel.

Ieder haastte zich den volgenden avond weer naar het Feestlokaal dat zoo mogelijk nog voller was dan den vorigen dag. Het gevariëerde programma beloofde dan ook zeer veel, meest allen stukken, die voor het grootste deel der toehoorders meer aantrekkelijks bezaten, dan de zware muziek van den Judas Maccabaeus. Ook nu hadden wij weer gelegenheid het zilveren sopraangeluid van Mrs. Lemmens Sherrington te bewonderen, even als de heldere, schoone altstem van Mad. Degive—Le Delier, wier gevoelvolle voordracht van Glück's aria uit Orpheus: „J'ai perdu mon Eurydice" herhaaldelijk werd toegejuicht. Carl Hill's diepe volle stem, breede opvatting en duidelijke voordracht deden hem op nieuw kennen als een eerste meester, wiens onovertroffen talent wij reeds zoo menigmaal mochten bewonderen. Franz Diener sleepte allen mede door zijn heerlijke, zuivere tenortonen. Als uitmuntend liederzanger deed hij zich kennen in een drietal liederen, die met donderend applaus werden begroet.

Ook Boers ontving dien avond het loon, dat hem zoo rechtmatig toekomt; niet alleen voor

de uitstekende wijze waarop de kooren zich wederom van hunne taak kweten, maar ook voor de flinke uitvoering van zijn schoone melodieuze ouverture. Een menigte bouquets en kransen werd den gevierden meester van alle zijden toegeworpen. Die dagen zijn wederom zooveel lauweren te meer aan den krans, die nog steeds onverwelkt op zijn grijze lokken rust.

Het concert is afgelopen en alles stroomt naar buiten om nog eenige oogenblikken in de zachte avondlucht rond te wandelen en te spreken over het hemelsche genot dat men heeft gemaakt.

En toen al die personen na een zeer geanimeerd bal, op het oogenblik dat de nacht voor den dag plaats maakte, huiswaarts keerden; — toen was er wel niemand die niet met weemoed terug dacht aan de heerlijke dagen die maar al te snel voorbijgegaan waren.

Er blijft noch slechts over met een enkel woord te gewagen van het Feest, ons door een aantal ingezetenen aangeboden; een enkel woord ook van oprechten dank voor de hartelijke ontvangst ons daar bereid.

Ten acht ure begaven de leden en oud-leden van het Corps zich in optocht van den Phoenix naar het Feestterrein ter bijwoning van het Vauxhall en Bal. De Pres. der Regelings-commissie de heer de Man verwelkomde ons in enkele be-

woordingen, die door de Pres. van het Corps werden beantwoord.

De Kapel der Rotterdamsche schutterij, die zich reeds voor eenige dagen met zooveel succes had laten hooren, voerde daarbij een uitgezocht programma uit, waarvan vooral Dunkler's bekende Phantasie op Gounod's Faust niet weinig bijval verwierf.

Na afloop van het concert, vereenigden wij ons in de zaal rond den heer Burgemeester, die ons op heusche wijze namens de burgerij toesprak. Hij herinnerde ons aan ons schoon verleden en aan de flinke wijze waarop wij ons van de knellende banden van een ondragelijken dwang hadden vrij gemaakt, hoe wij thans de schoone vruchten van den arbeid onzer voorgangers plukten en onbezorgd, met vertrouwen in de toekomst ons vijfde Lustrum konden viëren. Met een dronk op den voorspoed van ons Corps besloot hij zijne rede, die langdurig en daverend werd toegejuicht. De heer van Reenen was ons aller tolk, toen hij den Burgemeester op flinke wijze onzen dank betuigde. De kreet: „Leve de Burgemeester, leve Delft!” werd door allen herhaald en met een heildronk bekrachtigd.

Het Io Vivat werd daarop door allen blootshoofds aangeheven; totdat eindelijk de Balmuziek binnen, de Rotterdamsche Schutterij-muziek buiten, de eenen tot den dans, anderen tot gezellig onderhoud in den van licht fonkelenden tuin

riepen. Waarlijk: het slotaccoord was niet het minste gedeelte van het groote Feest, dat thans ten einde spoedde! Moge dit Feest wederom den band nauwer aangehaald hebben, die Delfts burgers en Delfts studenten aan elkaar verbindt; mogen de woorden van vriendschap dáar op elkaars welzijn geuit, in een meer kalm oogenblik geen ijdele klanken blijken te zijn.

Dit was het slot der Feesten: ieder keerde huiswaarts, van al het genotene een indruk medevoerende, die niet licht door anderen geheel verdrongen zal worden. En hoe die Feesten geweest zijn? — vraag dat aan allen, die er bij tegenwoordig waren: — lees daarover de dagbladen, die er geheele kolommen voor openstelden en zich verbaasden over de krachtsontwikkeling van een Corps klein als het onze.

GFZELSCHAPPEN.

Phoenix. De Phoenix was ook dit jaar weer de rustplaats bij uitnemendheid, na elke in- of uitspanning. De financieele toestand liet niets te wenschen over, getuigen de talrijke luisterrijke kroegfeesten, concoursen enz. en vooral de buitengewoon hooge som in de feestkas gestort. Tijdens de Feesten had het bestuur gezorgd, dat bijna elken avond een goed Café-Chantant, een aangename verpoozing aanbood voor de vermoeienissen van den dag en daardoor de ge-

legenheid geopend tot een hoogst genoegelijk zamenzijn.

Door den ijver van het bestuur voor de belangen onzer sociëteit, kwamen enkele, zoo als de ervaring moge leeren, goede wetsveranderingen tot stand. Hopen wij dat het nieuwe crediet-reglement aan veler verwachting zal beantwoorden.

De bierpomp, die in het afgelopen jaar werd aangebracht, voorziet in een lang gevoelde behoefte.

Apollo. Als men de verslagen van vorige Almanakken doorleest, dan ziet men daaruit hoe zeer dit gezelschap in bloei is toegenomen. Werd indertijd (1871) Apollo's toekomst met bekommering tegemoet gezien, daarvoor bestaat thans geen vrees meer.

Het jaar 1872—73 getuigde van een ongekenden bloei. Behalve een Dames-concert, waarop het beroemde Florentijner-quartet zich liet hooren, werden twee Heeren-concerten gegeven, waarvan één door dilettanten, aantoonende welke uitstekende muzikale krachten het gezelschap onder zijn leden telt.

Die concerten werden gegeven ondanks de groote geldelijke bijdrage in de Feestkas, terwijl nog een belangrijk batig saldo werd overgehouden.

Al die gunstige resultaten danken wij aan het

buitengewoon groot ledental; — wij twijfelen er dan ook niet aan of Apollo zal bij een blijvende sympathie der leden, ondanks de lokale bezwaren, die Delft tot het geven van muziek-uitvoeringen oplevert, concerten kunnen geven, welke met die van andere muziekgezelschappen kunnen wedijveren.

Odin. Dit gezelschap heeft een kalm jaar doorleefd. De oefeningen hadden geregeld plaats en de zaal werd des middags, vooral in de eerste helft van het jaar, zeer druk bezocht. De avondoefeningen mochten zich echter niet in een ruime opkomst verheugen. Hierin zal echter ongetwijfeld verandering komen, daar in het volgend jaar uitzicht bestaat op een assaut, dat altijd grooten invloed op de trouwe opkomst der leden uitoefent.

Overigens kan Odin zich in grooten bloei verheugen. Het aantal leden neemt steeds toe, waardoor het bestuur in staat is de noodige verbeteringen aan de werktuigen aan te brengen.

Vrije Studie. Ook dit jaar mocht Vrije Studie zich wederom in de zoo zeer verdiende sympathie der leden verheugen. De vele en talrijk bezochte vergaderingen verschaften ons menigen aangename avond en moedigden bij ons den lust aan voor andere takken van Wetenschap en Kunst dan die aan een P. S. kunnen voorgedragen worden.

Zonder twijfel zal het bestuur door een oordeelkundige keuze der lezers, de belangstelling weten gaande te houden in een inrichting, die daarop zulke groote aanspraken heeft.

Debating-Club. De toestand van dit gezelschap is en blijft kwijnende, hoe gaarne wij ook het tegendeel zouden beweren. Mocht ook al de terugkomst van Prof. de Bruyn Kops eenige levendigheid aan de debatten bijgezet hebben, de lange afwezigheid van Z.H.G. in het afgelopen jaar en de slechte opkomst der leden waren oorzaak dat slechts weinig belangrijks behandeld werd. De toekomst van het gezelschap is dan ook minder geruststellend, dan wel wenschelijk ware.

Minerva en *Baldur* verkeeren beiden, door hun groot ledental, in bloeienden toestand. Het weinig belangrijke dat in het afgelopen jaar zoowel Binnen- als Buitenland op litterarisch gebied leverden, zal wel de oorzaak zijn van de minder gelukkige keuze der rondgezonden werken, waarover men onder de leden van laatstgenoemd gezelschap wel eens klachten hoorde oprijzen.

Kon voor weinige jaren een vorige verslaggever terecht klagen: „over de weinige ijver voor disputen;” in de twee laatste jaren is daarin een gelukkige verandering gekomen. Gelukkig, want zijn niet disputen de scholen waar wij ons oefenen

tot zelfstandigheid, waar wij ernstig streven naar waarheid, niet langer bedwongen door de banden van schoolschen dwang; waar het spreekwoord: „Du choc des opinions jaillit la vérité,” in zijn hoogste beteekenis wordt gehuldigd en Vrije Studie den weg baande, door haar roemrijk voorbeeld tot navolging aansporende. Wel verdienen zij ons aller belangstelling, die genootschappen, waarvan onze groote van Lennep met zooveel ingenomenheid sprak.

Gerust onderschrijven wij dan ook het oordeel van bovengenoemden verslaggever: „dat de bloei van den dispuutgeest in zeer nauw verband staat met den toekomstigen bloei van ons Corps.”

De disputen O. K. W., F. C. Q. D. en V. A. B. M., van wier achteruitgang in den vorigen Almanak werd melding gemaakt, gingen in jongere handen over.

Theorie en Praktijk hield weinige, doch hoogst aangename vergaderingen.

Snellius, H., en D. W. L. hielden hunne gewone vergaderingen; terwijl Berzelius en Brugman in kwijnenden toestand verkeerden.

Gambrinus verschaft zijn leden voortdurend menige aangename bijeenkomst en menig goed glas bier.

COLLEGES.

Van de Colleges in landmeten en waterpassen door Prof. Cohen Stuart gegeven, kan ook ditmaal met den meesten lof melding gemaakt worden.

Z.H.G. gaf ons ook dit jaar weer den korten inhoud van het College in dictaat. Hoe uitstekend dit ook zij, valt het toch te betreuren dat met dit dicteeren een zeer groot deel van den beschikbaren tijd verloren gaat. Voorzeker zoude het een ieder zeer aangenaam zijn, indien Z.H.G. er toe kon besluiten om zijn dictaat in druk te doen verschijnen, terwijl dan het College kon dienen om mogelijke leemten aan te vullen.

De praktische oefeningen, waarbij wij op nieuw met de meeste bereidwilligheid door Prof Stuart werden bijgestaan, brengen er zeer veel toe bij om ons een duidelijk begrip der instrumenten en van hunne toepassing te geven.

Van het College in Geodosie valt hetzelfde als ten vorigen jare te melden. Wij vermeen en echter Prof. Stuart in overweging te moeten geven om bij het bespreken van formules niet alleen het doel, maar ook den oorsprong en de ontwikkeling er van aan te wijzen.

Het College over Moteurs was wederom uitstekend. Vooral dat over calorische werktuigen wekte ieders belangstelling: telkens kwam het

aan het licht welk een degelijke studie Z.H.G. van dit onderwerp gemaakt heeft en welk een belang Z.H.G. er nog steeds in blijft stellen.

Ook het afzonderlijk College voor Werktuigkundig Ingenieurs, ofschoon wegens het klein aantal toehoorders in geheel anderen vorm gegeven, muntte in vele opzichten uit. De wetenschappelijke stiptheid van Z.H.G. komt hier zeer uit en geeft in dit College een vertrouwen, dat niet anders dan gunstig kan werken.

Slechts deze opmerking: de waterraderen werden wat al te wetenschappelijk of liever uitsluitend theoretisch behandeld, over de toepassing in de praktijk was geen sprake; waarschijnlijk omdat er zoo veel onzekerheid bestaat bij het berekenen van het nuttig effect. Maar zou er geen mogelijkheid bestaan om daaromtrent iets mede te deelen, al was het slechts hoe men zich in de praktijk redt.

De Colleges van Prof. Baehr over theoretische mechanica waren als altijd uitstekend te noemen. Het zoude een herhaling zijn van hetgeen in vroegere Almanakken voorkomt, om Z.H.G. lof toe te zwaaien over de helderheid van voordracht en het gemak waarmede Z.H.G. zich op de hoogte van de ontwikkeling zijner hoorders stelt.

Zeer aangenaam was het ons dat de eigenlijke cursus zoo vroeg afliep en er een geruime tijd overbleef tot het uitwerken van allerlei vraagstukken.

Ook het College door Z.H.G. in Differentiaal- en Integraal-rekening gegeven, was wederom even duidelijk als degelijk. Een even gunstig oordeel wordt geveld over het College in Hoo- gere Algebra. Een wat breedvoeriger behandeling van dat vak ware echter wenschelijk.

Het College van Prof. van den Berg in Toe- gepaste Mechanica wordt terecht onder de beste gesteld, die aan de P. S. gegeven worden, zoo- wel om de duidelijkheid en regelmaat der voor- dracht, als om de volledige en grondige be- schouwing der te behandelen onderwerpen. Het zoude echter eene groote verbetering zijn, indien Prof. van den Berg de geheele berekening van bruggen uit de handen van Prof. Henket over- nam en dan daarbij in wat uitvoeriger beschou- wing trad over draai- en vakwerkbruggen (vooral die met gebogen bovenranden), des noods met inkrumping van hangwerkbruggen en kapbereke- ningen. In dat geval zou het overweging ver- dienen, die behandeling te doen plaats hebben, vóór de tijd daar was om bruggen te ontwerpen. Eveneens zagen wij de behandeling van ge- welven wat vroeger gesteld, daar die eerst plaats heeft als wij reeds lang een gewelf hebben moeten berekenen.

Ook van het College in Hydraulica wordt met lof melding gemaakt.

Over het College door Z.H.G. in Beschrijvende

Meetkunde gegeven, wordt zeer gunstig gesproken. De voordracht was vrij levendig en duidelijk, zelfs hier en daar al te duidelijk. De gewoonte van Z.H.G. om sommige quaesties nog eens analytisch te behandelen is zeer aanbevelenswaardig, door het beter inzicht dat daardoor dikwijls verkregen wordt.

De oude klacht blijft nog steeds bestaan omtrent het College in Analytische Meetkunde. Het eentoonig onafgebroken redeneeren maakt het voor velen moeilijk dit College tot het einde toe bij te wonen.

Niet genoeg kunnen wij Z.H.G. danken voor de groote bereidwilligheid, waarmede Z.H.G. na elk College ons nadere inlichtingen omtrent het gehoorde verleent, en voor de hulpvaardigheid bij het teekenen betoond.

De Colleges van Prof. van Pesch in Differentiaal- en Integraalrekening waren zeer goed te noemen. De meeste zaken werden grondig behandeld, waardoor de eigen studie uiterst gemakkelijk werd gemaakt. Te bejammeren valt het, dat het vele goede in die Colleges, zoo zeer afbreuk leed door de weinig levendige en te dikwijls afgebroken voordracht. Buitendien werden eenvoudige quaesties te dikwijls herhaald, zooals het oplossen van hoogsteenvoudige Integralen en het opsporen van goniometrische vormen uit de grondformules; terwijl te weinig tijd beschikbaar

werd gesteld tot het oplossen van vraagstukken als toepassingen.

Door een flinke tijdsverdeeling kon na Paschen met de repetitie begonnen worden. Deze, bij wijze van responsie ingericht, vond algemeen bijval, getuige de buitengewoon talrijke opkomst. (*) Hoe nuttig deze eind- en aangekondigde responsies ons ook voorkomen, zeer afkeuringswaardig achten wij het vragen onder de Colleges bij wijze van responsie. Kon die tijd niet beter besteed worden aan het oplossen van vraagstukken door Z.H.G.?

Was het College in Analytische Meetkunde ook uitstekend te noemen, de te groote uitbreiding in het begin, had een minder wenschelijke overhaasting aan het einde van den cursus tengevolge.

De moeilijk te volgen voordracht en de dikwijls langwijlige uitleg der eenvoudigste zaken, maakten het volgen der Colleges in Beschrijvende Meetkunde van Prof. van Pesch zeer vermoeiend.

Het in dit vak voor Technologen door Z.H.G. gegeven College, wordt als zeer goed geroemd.

Het College in Spherische Trigonometrie mocht

(*) Jammer was, het dat door een uiterst langzame en veel te uitvoerige behandeling der verschillende onderwerpen, slechts een zeer klein gedeelte der Analyse werd gerepeteerd.

zich in niet veel hoorders verheugen. De reden daarvan zal wel dezelfde zijn als die in vorige almanakken aangegeven.

Ten slotte brengen wij Prof. van Pesch onzen oprechten dank toe voor de groote hulpvaardigheid bij de teekenoefeningen en na elk College in het verstrekken van nadere inlichtingen betoond. Het geheel vrijwillig openstellen van uren buiten den rooster, tot uitbreiding of herhaling van het vroeger geleerde, is boven allen lof verheven.

Wat de Colleges van Prof. Stamkart in theoretische en toegepaste machanica betreft, daarvan valt met weinig lof te gewagen. Steeds voorkomende herhalingen en vergissingen maken het den toehoorders uiterst moeilijk die Colleges te volgen.

Even weinig sympathie werd er betoond voor de Colleges in Analytische meetkunde en Spherische Trigonometrie. Het aantal toehoorders nam van het begin van den cursus sterk af, totdat het eindelijk tot nul was gereduceerd.

Met den meesten lof wordt van de Colleges in meten en wegen melding gemaakt. Het komt hier zeer uit, dat Prof. Stamkart zich op een gebied bevindt, waar een langjarige ondervinding Z.H.G. geheel vertrouwd mede heeft gemaakt.

Op dezelfde uitstekende wijze van vroeger werden de Colleges in Toegepaste Natuurkunde

gegeven door Prof. van de Sande Bakhuijzen, gedurende de weinige maanden, die Z.H.G. nog onder ons doorbracht.

Lang bleven wij in onzekerheid wie zijn opvolger zoude zijn. Eindelijk werd bekend dat Dr. J. Bosscha Jr. in het vervolg onze voorganger op het uitgebreide gebied der Natuurkunde zou zijn. De algemeene bekendheid van den naam, de roem, dien hij reeds had ingeoogst door zijne diepe en grondige studiën in het vak dat hij ons zou voordragen, — vervulden ons met de grootste verwachtingen; — verwachtingen die door de ondervinding niet zijn beschaamd.

De schoone boeiende voordracht maakt de Colleges van Z.H.G. nu reeds tot de meest bezochte aan de P. S., zoodat de zaal dikwijls te klein is om alle toehoorders te bevatten. Moeilijk valt het nu reeds over den inhoud dier Colleges een volledig oordeel te vellen, daar de weinige maanden die verliepen sedert Z.H.G. den cursus opende, ons daartoe niet rechtigen. Te betreuren was het dat het Licht niet afgehandeld werd; zoodat het belangrijke onderwerp, Verrekijkers en Microscopen alsmede de Kustverlichting geheel achterwege bleven.

Zeer wenschelijk zoude het zijn dat Prof. Bosscha een afzonderlijken cursus opende voor Technologen; daar ten eerste de dikwijls vrij hoge wiskundige vlucht voor hen moeilijk te volgen is,

en ten andere een nadere uitleg en uitvoeriger beschrijving van sommige instrumenten, als Polarisators en Sacharimeters, zeer wenschelijk ware.

Eenstemmig is wederom het oordeel van allen in den lof over de Colleges van Prof. Oudemans. Meer dan een woord van ons, getuigt de volle zaal luide, hoezeer die Colleges op prijs worden gesteld. Wij zullen dan ook niet in herhaling vallen van de loftuitingen Z.H.G. in elk vroeger verslag toegezwaaid.

Nog zeggen wij Z.H.G. dank voor het vrijwillig veranderen van het uur Anorganische Chemie B₂.

Sedert het gebeurde in het afgelopen jaar heeft het College van Prof. Grothe in Mechanische Technologie zeker in zaakrijkheid gewonnen zonder in duidelijkheid te verliezen. Het bezoeken van fabrieken, hetgeen dit jaar onder leiding van Z.H.G. weder veelvuldig plaats vond, na de behandeling van eenig artikel, was natuurlijk een uitstekende methode om een helder overzicht over het geheel te verkrijgen. Algemeen wordt daarbij de heusche en vriendelijke omgang van Z.H.G. geroemd.

Het college over Kennis van Werktuigen was goed te noemen. Het gebrek echter dat alle

gecombineerde Colleges aankleeft, komt hier, en wel zeer sterk uit. (*)

Met veel lof wordt gesproken van het liefhebberij-college over het ijzer. Door dat dit samen viel met een collegie van den heer Huet, waren zoowel Werktuigkundig als Scheepsbouwkundig Ingenieurs verhinderd iets over dit voor hen zoo gewichtig onderwerp te hooren.

Het College van Prof. de Bruyn Kops in Administratief Recht werd door weinigen gevolgd. De weinig boeiende voordracht en ellenlange rede-neeringen, schrikten de meesten reeds bij den aanvang van een verder bezoek af.

Gedurende het tijdelijk verblijf van Prof. de Bruyn Kops in Amerika, werd Z.H.G. vervangen door Mr. J. van Gigch, wiens aangename, bondige manier van voordragen terstond een aantal toehoorders trok.

Het ware wenschelijk dat er een volgend jaar eenige colleges werden gewijd aan de behandeling van traktaten met Buitenlandsche Mogendheden betrekkelijk ons Rivier- en Waterrecht.

Over het college in Staathuishoudkunde van Prof. de Bruyn Kops, wordt met lof gesproken.

De colleges van Prof. Vogelsang kunnen wij

(*) Men vatte dit niet als een grievte tegen Prof. G. maar veeleer als tegen de inrichting der P. S. gericht. Z.H.G. is, als wij, voor een splitsing

niet anders dan met den meesten lof vermelden. De aangename boeiende voordracht maakte zelfs dat enkelen het College over Palaeontologie uit liefhebberij bijwoonden.

Hoogst dankbaar zijn wij Z.H.G. voor de bereidwilligheid, waarmede Z.H.G. sommige moeilijke punten nog eens herhaalde, alsmede voor de gelegenheid ons verschaft, om in het Mineralogisch Kabinet het gedoceerde nog eens te repeteeren.

Tevens brengen wij hier onzen dank toe aan Prof. Selenka uit Leiden, die met de grootste bereidwilligheid de colleges van Prof. Vogelsang tijdens diens afwezigheid heeft waargenomen.

De Colleges van Prof. Henket muntten uit door duidelijkheid en geven blijk van de groote praktische kennis van Z.H.G.; doch de grief over weinig wetenschappelijke behandeling van sommige onderwerpen, bleef ook dit jaar bestaan. Vele zaken van minder belang werden vaak zeer uitvoerig behandeld, belangrijke onderwerpen soms slechts even aangeroerd. Dit laatste is vooral toepasselijk op den aanleg van gewone- en spoorwegen onder verschillende omstandigheden. Het laatste examen C heeft aangetoond, dat de candidaten op een vraag dien aangaande, meer hun gezond verstand moesten raadplegen, dan wel gebruik maken van het hun door Prof. Henket medegedeelde.

De voorbereidende werkzaamheden bij den aanleg

van Wegen (vooral Spoorwegen), waarover jonge ingenieurs vaak het toezicht hebben, werden o. i. niet degelijk genoeg behandeld.

Ten slotte nog ééne opmerking. Naar onze meening wordt in het algemeen het vergelijken van verschillende soorten en systemen onderling, vooral ten opzichte van door de praktijk gewaarmerkte, door Prof. Henket te veel verwaarloosd. In 't bijzonder is die vergelijkende methode bij de behandeling van bruggenbouw wenschelijk. De bereidwilligheid van Prof. Henket op de teeken-oefeningen, kan niet genoeg geroemd worden, evenmin als de aangename omgang van Z.H.G. op de in dit jaar onder zijne leiding gemaakte excursie. Een meer nauwkeurig onderzoek naar de fouten bij de teeken-oefeningen en wat meer positiefs in de aanwijzingen daarbij zouden echter zeer wenschelijk zijn.

Het College in Waterbouwkunde van Prof. Steuerwald liet hoegenaamd niets te wenschen over en wordt terecht onder de beste gerekend, die aan de P. S. gegeven worden. Z.H.G. ontvangte onzen oprechten dank voor de groote hulpvaardigheid ons steeds op de meest voorkomende wijze betoond.

Over de Colleges van Prof. Tideman blijft het gunstig oordeel van vorige jaren gelden. Te betreuren was het echter dat Z.H.G. door zijne

drukke betrekking aan 's Rijks Werf te Amsterdam, zoo menigmaal verhinderd werd College te komen geven, waardoor in de overige uren zoo veel moest worden afgehandeld, dat het soms moeilijk was Z.H.G. te volgen. Vooral was dit het geval bij de behandeling van het scheeps-stoom-werktuig, aan welk gewichtig onderwerp slechts twee colleges konden gewijd worden. Gaarne hadden wij wat meer gehoord van het tuig en de uitrusting van het schip benevens de uitvoering van den bouw.

Met het diepste leedwezen vernamen wij aan het begin van dezen cursus dat Prof. Tideman ons ging verlaten. Z.H.G. neme de overtuiging met zich, dat wij steeds met de meeste belangstelling zijne lessen hebben gevolgd en hij door zijn aangename omgang de genegenheid van al zijn leerlingen heeft verworven.

Wij hopen van harte, dat de opvolger van Z.H.G. ons het gevoelige verlies zal vergoeden; — maar ook tevens meer in de gelegenheid zal zijn om geregeld College te geven, waarin Prof. Tideman maar al te dikwijls verhinderd werd.

Den Heer van Loo komt allen lof toe voor zijne hulp bij de teekenoefeningen en voor de praktische wenken die ZEd. daarbij ten beste gaf.

Het College van Prof. Gugel in Projecteeren was zeer degelijk en getuigde van den fijnen smaak en de uitgebreide kundigheden van Z.H.G.

Tengevolge van slechte tijdsverdeeling werden rijtuig- en locomotievenloodsen slechts zeer vluchtig, werkplaatsen en reparatie-winkels in het geheel niet behandeld.

Het doet ons leed te moeten opmerken, dat het al of niet bezoeken van dit College als van dat in Schoone Bouwkunst, Z.H.G. aanleiding geeft tot partijdigheid in het verstrekken van hulp en tot weinig voorkomende behandeling zijner leerlingen, bij de teekenoefeningen. Ware het dat op deze, het geleerde op de Colleges direct in toepassing kwam, wij zouden Z.H.G. niet dan groot gelijk geven, zoo hij weigerde later bij het teekenen in eene herhaling te treden, van hetgeen men verzuimd had zich op het College eigen te maken. Doch dit is geenszins het geval. Over het teekenen van façades en doorsneden bij een platten grond hebben wij bij den aanvang van den cursus hoegenaamd geen woord van inlichting ontvangen.

Wij doen hierbij dus het beleefd maar dringend verzoek, dat Z.H.G. den tijd, dien hij tot nu toe bij enkele uitverkorenen vertoefde en waar allen recht op hebben, voortaan meer gelijkelijk verdeele. Het slaafsch copiëeren zelf, deels van een autographie, (*) deels van het

---

(*) Met veel genoegen vernamen wij dat de cursus van dit jaar veel praktischer is aangevangen dan die van het vorige.

werk van Prof. Gugel, komt ons bovendien voor, weinig leerzaam te zijn; wij zagen dan ook veel liever het teekenen van sokkels, kroonlijsten enz. voorop gesteld om later met meer kennis zelf een project te maken en dit onder leiding van Z.H.G. te verbeteren.

Wat betreft het College over „Geschiedenis der Bouwstijlen,” dit verdiende èn om het onderwerp èn om de moeite, die Z.H.G. er zich voor geeft, een drukker bezoek.

De opmerking over slechte tijdsverdeeling geldt ook hier. Renaissance en Moderne Bouwkunst (voor ons toch van het meeste belang) werden zeer stiefmoederlijk bedeed, zoodat een vergelijkende beschouwing van oude en nieuwe architectonische motieven geheel moest achterwege blijven. Op een schriftelijke vraag dienaangaande op het laatste examen C, bleven dan ook de meesten het antwoord schuldig.

In vele opzichten was het College van den Heer Morre uitstekend te noemen.

Sterk dringen wij echter aan op een betere tijdsverdeeling. Hoezeer wij de groote bereidwilligheid van den Heer Morre tot het geven van extra-colleges ten hoogste op prijs stellen, valt het niet te ontkennen dat een opeenhooping van geheel nieuwe zaken, vlak voor het examen, weinig wenschelijk is. Gedeeltelijk zou ZEd. hierin kunnen voorzien, door wat minder uitvoerige

behandeling van sommige onderwerpen en door wat minder in herhalingen te vallen, daar toch bijv. de metalen dakbedekkingen zoowel bij de metaalverbindingen als bij de dakbedekkingen even uitvoerig werden behandeld. Hetzelfde vond plaats bij de ijzeren kappen. Mocht dit niet voldoende zijn, kon dan niet in B_2 , al was het slechts in de tweede helft van het jaar, een derde uur College worden gegeven? Het splitsen der Colleges ingenieurs en technologen behoort nog tot de vrome wenschen. (*) Werd op het examen alleen gevorderd wat op het College behandeld is, wij konden er nog vrede mee hebben. Doch dit is geenszins het geval. Daar toch wordt een kennis van projecteeren vereischt die op het College in 't geheel niet, op de teeken oefeningen slechts zeer onvoldoende kan verkregen worden.

Met zeer veel lof valt te gewagen van de hulpvaardigheid van de HH. Morre en Nieuwenhuyzen bij de teeken oefeningen. Veel meer nut zouden de lessen van den laatste evenwel uitrichten, indien ZEd. wat minder kennis van Bouwkunde bij zijne leerlingen onderstelde.

Het oordeel van hen, die de Colleges van den

(*) Met genoegen vernamen wij dat in den aangevangen Cursus, de technologen B_1 en B_2 de Colleges van den Heer Morre zullen volgen. Daardoor zullen zij in hun derde jaar met meer gemak hunne projecten kunnen ontwerpen, dan tot nog toe met hun weinige kennis der onderdeelen.

Heer Huet gevolgd hebben, is op één punt eenstemmig. Allen vinden die Colleges (het is helaas een oude opmerking) te vaag, te weinig tastbaar en weinig opwekkend. (*) Er is vroeger reeds aangedrongen op meer zaakrijkheid, op meer positiefs in het behandelde; het doet ons leed, dat de Heer Huet in den afgeloopen cursus niet heeft kunnen goedvinden, daarin verandering te brengen maar voort blijft gaan met uitweidingen te geven over onderwerpen, die ons weinig of geen belang inboezemen.

„Een Cursus in machinenbouw kan en moet niet zijn een opgave van een verzameling recepten en regels,” zegt de Heer Huet. „Maten of vaste regels voor maten, geef ik niet. Zij zijn er niet. Ieder speciaal geval bepaalt zich zelf.” Wij hebben daar volkomen vrede meê. Ware dit niet zoo, dan hadden wij eenvoudig een handboek na te werken en zooveel mogelijk van buiten te leeren, en de Cursus kon opgeheven worden.

Maar wij kunnen niet aannemen dat het aantoonen dier waarheden, voor ieder onderdeel van 't vak, de hoofdzaak van 't College zou zijn, wat men toch vaak geneigd zou zijn te gelooven.

Eene opmerking, klein in schijn, maar in wer-

(*) In B₁ bijv. werd in den afgeloopen Cursus weinig of niets degelijks behandeld. Het afwijken van de tot nu gevolgde methode echter en het wegvallen van den inleidenden Cursus, doet ons voor 't vervolg betere resultaten van de Colleges verwachten.

kelijkheid niet van belang ontbloot, is die, dat de Colleges te lang duren. Colleges van anderhalf uur behooren niet tot de zeldzaamheden. Een zoo lange voordracht, die niet bijzonder boeit, is vermoeiend en wekt weêrzin in plaats van lust. Ware de inhoud pittiger en zaakrijker en niet zoozeer bestaande uit gedachten van het oogenblik, de aandacht zou veel meer gespannen blijven.

Ten slotte dit: onze opmerkingen gelden niet het plan, de indeeling of de leidende gedachte bij den geheelen Cursus die ons zeer rationeel voorkomt, maar de uitvoering er van, den vorm en den inhoud van elk College in 't bijzonder.

Toch mogen wij niet onopgemerkt laten voorbijgaan, dat onder den cursus Stoomwerktuigen voor 1872—73 vermeld staan: Vaste Stoomwerktuigen bij Spoorwegen, Locomotieven voor gewone wegen en Locomobielen, waarover geen woord is gerept als welligt hier of daar ter loops.

Gaarne spraken wij over de teeken-oefeningen een gunstig oordeel uit. De ledige zaal spreekt echter luide genoeg uit, dat ook hier de lust gering is. Bijna alleen zij, die door een naderend examen gedwongen worden, zijn permanent. De invloed van het vage in de aanwijzingen doet zich ook hier gevoelen. Men heeft hulp noodig en na de hulp weet men nog niet precies wat men te doen heeft. Niet zelden gebeurt het daarbij, dat de aanwijzingen van den heer

Huët lijnrecht met elkaar in strijd zijn en hetgeen ZEd. gisteren heeft aangeraden, dikwijls heden bepaald afkeurt. Men komt niet vooruit, verliest den moed, en blijft weg. Daarbij komt nog dat ZEd. te weinig reden geeft waarom iets anders moet zijn en het „ik zeg het” vaak als eenige reden wordt opgegeven. Méér dan gewone ambitie in het vak is dan ook noodig, wil die niet in weinig tijd uitgedoofd zijn.

Mocht de heer Huët eindelijk eens kunnen besluiten om naar de algemeene klachten te luisteren, ZEd. zoude daardoor zeker in ieders achting rijzen en door zijne groote kundigheden veel meer nut kunnen stichten.

Voor het geheel vrijwillig gegeven extra uur voor repetitie zijn wij den heer Huët zeer erkentelijk.

Het College van den heer Levoir in Chemische Technologie liet veel te wenschen over. De vermoeiende bijna niet te volgen voordracht kan niet anders dan afbreuk doen aan den inhoud.

Behoudens de voordracht was het College in scheikunde der bouwstoffen goed te noemen.

Dankbaar zijn wij den heer Levoir voor zijne bereidwilligheid op het laboratorium steeds betoond.

De technische uitstapjes, die wij onder leiding van ZEd. dit jaar volbrachten, waren altijd zeer leerzaam en doen ZEd. aanspraak maken op onze erkentelijkheid.

De bereidwilligheid van den heer van Renesse op het laboratorium wordt geroemd.

Steeds bestaat nog dezelfde gunstige opinie omtrent de lessen der HH. Tetar van Elven, Lacomblé, en Reuvekamp.

Over de inrichting der gebouwen zullen wij ons niet in beschouwingen verdiepen: te meer daar weldra een nieuw Chemisch Laboratorium en enkele nieuwe College-Zalen in lang gevoelde behoeften zullen voorzien.

Hoezeer het onze verwondering ook wekte dat de Regering hare eerste zorg wijdde aan het oprichten van een nieuw Physisch Kabinet, zoo komt toch den Directeur der Polytechnische School onzen oprechten dank toe voor de bereidwilligheid, waarmede hij andere, dan de tot nog toe gebezigde, teekenzalen voor civiele ingenieurs C_1 en C_2 heeft afgestaan. Door een doelmatige verandering hebben de zalen 11 en 12 ook veel gewonnen.

Eindelijk brengen we hier nog een oude klacht te berde, die tegen de vroege Colleges. Een reeks van vier Colleges kan niet anders dan hoogst vermoeiend, en het vroege uur zelf hinderlijk aan onze avondstudie zijn. Wij verzoeken daarom nogmaals dringend daarin verandering te brengen.

Een laatste blik op het afgelopen jaar, kan niet anders dan ons met zelfvoldoening vervullen. Ons Corps trad op tegenover de buitenwereld, op een wijze die bijna ongelooflijk schijnt, en gaf daardoor blijken van het krachtig leven, dat in het kleine lichaam huist.

Moge het spreekwoord: „Eendracht maakt Macht” ook al onze verdere handelingen besturen; vol moed treden wij dan de toekomst te gemoet.

BIJLAGE A.

FEESTWIJZER *voor de viering
van het 25-jarig bestaan van het
Delftsche Studentencorps van
7—11 Julij 1873.*

De Commissie belast met de regeling der Retnie-feesten, die gegeven zullen worden, van Maandag 7 Julij tot en met Vrijdag 11 Julij, door de Leden van het Delftsche Studentencorps, bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan hunner vereeniging, heeft door de uitgave van dit Programma beoogd, een volledig overzicht der Festiviteiten te geven aan het belangstellend publiek, dat van het 5^e Lustrum getuige wenscht te zijn.

Tot heden toe, heeft de gelegenheid haar ontbroken, om openlijk hulde te brengen voor het welwillend hulpbetoon en de hartelijke medewerking, welke wij bij velen hebben mogen ondervinden.

Allereerst zij dank gebragt aan den Gemeenteraad van Delft en aan Burgemeester en Wethouders in het bijzonder, als ook aan den gewezen Burgemeester Mr. J. van Kuyk, voor de bereidwilligheid met welke zij ons steeds ondersteund hebben.

Verder aan den verdienstelijken Orkest-Directeur J. C. Boers, die tijd noch moeite gespaard heeft om het muziekfeest met vollen luister te doen plaats hebben: aan de H.H. E. Gugel en P. Tetar van Elven, aan wier goeden smaak wij de versiering der localiteiten te danken hebben; aan den heer Zocher, die behulpzaam is geweest bij den aanleg van den tuin, en zeker niet het allerminst aan alle Dames en Heeren, die ons in staat gesteld hebben eenige van de grootste meesterwerken der toonkunst ten gehoor te brengen en daardoor hebben medegewerkt in het tot stand brengen van een feest waardig gevierd te worden bij het 5^e Lustrum van het Delftsche Studentencorps.

De Feestcommissie,

F. VAN REENEN, *Pres.*

J. P. HENGVELD, *Secr.*

J. A. ROYER, *Vice-Pres.*

TH. A. GAYMAMS, *Vice-Secr.*

D. H. HAVELAAR, *Comm.*

INLICHTINGEN

VAN ALGEMEEN EN BIJZONDER BELANG.

BEPALINGEN

betreffende de Studenten-Sociëteit Phoenix en de Sociëteiten Standvastigheid en Eensgezindheid.

Van 7 tot en met 12 Juli is de Studenten-Sociëteit *Phoenix* opengesteld voor alle Studenten

en Oud-Studenten der Polytechnische School en Delftsche Akademie. De Leden der Sociëteiten *Standvastigheid* en *Eensgezindheid*, benevens de Leden der bevriende Studentencorpsen hebben insgelijks, gedurende dien tijd, vrijen toegang.

Gedurende de Feestweek is de Sociëteit *Standvastigheid* geëmancipeerd voor de Studenten; en de Sociëteit *Eensgezindheid* voor Studenten en Oud-Studenten.

Ingezetenen of Vreemdelingen kunnen, door op de gewone wijze geïntroduceerd te worden, toegang bekomen.

BEPALINGEN

BETREFFENDE DE ENTRÉE-KAARTEN.

Zij, die geene introductiekaarten hebben, kunnen de Feesten bijwonen tegen entrée:

De prijzen der toegangskaarten tot een Matinée Musicale zijn voor Maandag en Donderdag:

Voor een Heer . . . . f 1,00

„ „ Dame . . . . „ 0,50

Voor Woensdag met het recht tot bijwoning der Repetitie van het Muziekfeest, op vertoon der kaart voor Donderdag avond:

Voor een Heer . . . . . f 1,50

„ „ Dame . . . . . „ 1,00

De prijzen der toegangskaarten tot Vauxhall en Bal zijn voor Woensdag avond:

Voor een Heer . . . . . *f* 3,00

„ „ Dame . . . . . „ 2,00

De prijzen der toegangskaarten tot de Concerten van Donderdag- en Vrijdagavond zijn:

Voor de beide dagen . . . . *f* 5,00

„ iederen dag afzonderlijk „ 3,00

De prijzen der toegangskaarten tot het Feestterrein op Dinsdag zijn:

Voor den geheelen dag . . . *f* 1,50

„ de Soirée . . . . . „ 1,00

Toegangskaarten tot al de Feesten, zijn te bekomen tegen *f* 10 voor een Heer, en *f* 8 voor een Dame, bij den heer J. Waltman Jr., Boekhandelaar te Delft, en bij den heer J. P. Hengeveld, Secretaris der Feestcommissie, (op schriftelijke aanvraag).

De repetitie van Woensdag is toegankelijk à *f* 0,50, voor allen, die voorzien zijn van eene kaart voor de Matinée op vertoon der kaart voor den 1en dag van het Muziekfeest.

De repetitie van Vrijdag is opengesteld voor allen, die een toegangkaart hebben tot het Muziekfeest op vertoon er van, tegen betaling van *f* 0,50.

Het bespreken der plaatsen kan geschieden op Donderdag 3, Vrijdag 4 en Zaterdag 5 Juli, bij den heer J. Waltman Jr., van 11 tot 3 ure.

EXTRA-TREINEN.

Dinsdag 8 Juli.

Naar Schiedam en Rotterdam en naar den Haag, Leiden, Haarlem en Amsterdam.

Donderdag 10 en Vrijdag 11 Juli.

Naar 's Hage, Schiedam en Rotterdam.

TABLE-D'HÔTE.

Gedurene de Feestweek, uitgezonderd Maandag 7 Juli, bestaat er gelegenheid, om in het Feest-locaal, aan de Haagpoort te dineren voor *f* 2 het Couvert, buiten den wijn, ten 4 ure 's namiddags.

Vóór 6 uur zal het diner moeten afgelopen zijn.

De kastelein zal na half drie ure van elken dag, geene bestellingen voor de Table-d'Hôte van dien dag behoeven aan te nemen.

's Morgens zullen aan het buffet kaarten verkrijgbaar gesteld worden, tot het bespreken der diner's.

Maandag 7 Julij.

OPENINGSDAG DER FEESTEN.

INHALING DER REÛNISTEN.

Ten 12 ure, des middags, vereeniging der Leden van het Delftsche Studentencorps, in de Polytechnische School. Vandaar begeven zij zich, voorafgegaan door den Senaat, naar het Feest-terrein.

Volgorde van den Trein.

Muziek.

De Senaat van het Delftsche Studentencorps met

De Vaandeldragers van het Corps.

De Eereleden van den Senaat.

De Oud-Studenten.

De Leden van het Delftsche Studentencorps met
de Banieren der Gezelschappen.

MATINÉE MUSICALE

op het Feesterrein,

Muziek van de Kapel van het derde Regiment
Huzaren, onder directie van den heer A. Bern-
hardt.

Aanvang ten 1½ ure.

Programma:

1. Studentenmarsch . . . . A. Bernhardt.
2. Ouverture „Yelva” . . . . Reissiger.
3. Cavatine voor Tenorhorn . . Dunkler.
4. Terzett aus der Oper Ernani . Verdi.
5. Die schöne Dresdnerin, Polka . Curth.

Pauze.

6. Marsch Karel v. Gelre . B. J. v. d. Berkhof.
7. Paraphrase „Ueber die Loreley” Nesnadba.
8. Groote Fantaisie „La Favorite,”
muziek van Donizetti . . . Lurmanns.
9. Künstlerleben (Walzer) . . . Straus.
10. Milliger Kavalerie Kampmarsch A. Bernhardt.

Ten 5½ ure des namiddags
 RÉUNIE-DINER,
 in het Feestlocaal aan de Haagpoort.

SOIRÉE MUSICALE,
 op de Studenten-Sociëteit Phoenix.

Dinsdag 8 Juli.

MASKERADE,

VOORSTELLEND:

*De intocht van Karel van Egmond, Hertog
 van Gelre, Grave van Zutphen, enz. enz.
 binnen Arnhem in 1492.*

MASKERADE-COMMISSIE.

N. S. RAMBONNET, *President.*

J. A. ROYER, *Secretaris.*

D. R. J. VAN LIJNDEN, *Vice-President.*

F. A. GAYMANS.

B. W. F. VAN RIEMSDIJK.

Commissarissen van orde.

A. HESSELINK.

N. A. SCHELLING.

PROGRAMMA VAN DEN OPTOCHT.

Een detachement Hussaren.

Het Muziekcorps van het 1e Regiment Hussaren,
 onder directie van den heer KÖHLER.

1—2 Geldersche Klaroenblazers (te paard) Anonymi.

3 Johan van Boetbergen, erfmaarschalk

van Gelre (te paard) . . . . . F. B. 's Jacob.

- 4 Aanvoerder der Geldersche Ruiters
(te paard) . . . . . V. G. A. Bosch.
- 5 Banierdrager . . . . . M. J. Schuurbeque Boeije.
- 6 . . . . . C. A. Vosmaer.
- 7 . . . . . J. J. Winsser.
- 8 Geldersche Ruiters (te paard) . . A. M. Meissner.
- 9 . . . . . H. G. Verspijck.
- 10 . . . . . E. Thiange.
- 11 . . . . . A. L. T. A. Nepveu tot Ameide.
- 12 Banierdrager van den graaf van
Meurs . . . . . J. Schroeder van der Kolk.
- 13 Vincent, Graaf van Meurs en Sar-
weiden (te paard) . . . . . F. van Reenen.
- 14—17 Ruiters van den Graaf van Meurs
(te paard) . . . . . Anonymi.
- 18 Banierdrager van Nijmegen . . . . A. Loeff.
- 19 „ „ Zutfen . . . . . C. A. Jolles.
- 20 „ „ Roermond . . . . E. M. van Diest.
- 21 „ „ Doesburg . . . . H. E. Beunke.
- 22 „ „ Elburg . . . . . J. G. Ermerins.
- 23 „ „ Doetinchem . . . . C. F. Loder.
- 24 Burgemeester „ Nijmegen . . . . M. E. P. Zeper.
- 25 „ „ Zutfen . . . . . J. P. Hamman.
- 26 „ „ Roermond . . . . G. J. Mees.
- 27 „ „ Doesburg . . . . J. D. Donker Duijvis.
- 28 „ „ Elburg . . . . . Th. G. Schil.
- 29 „ „ Doetinchem . . . . E. van Assen.
- 30 Gewapende Burgers van Nijmegen . J. de Koning.
- 31 „ „ „ Zutfen . . H. Enno van Gelder.
- 32 „ „ „ Roermond . D. Pleijte.

- 33 Gewapende burgers van Doesburg . P. E. Ekama.
 34   "   "   "   Elburg . . A. C. Duuring.
 35   "   "   "   Doetinchem K. A. van Sandick.
 36—37 Fransche Klaroenblazers (te paard) Anonymi.
 38 Robert van Aremberg, Graaf van der
       Marck, Heer van Sedan (te paard) S. Karsten.
 39 Aanvoerder der Fransche Ruiters
       (te paard) . . . N. L. Burman Eijck tot Zuijlichem.
 40   Banierdrager . . . . . K. Muratta.
 41   " . . . . . S. P. H. van Diggelen.
 42   Fransche Ruiters (Stradioten (te p.) D. Blooker.
 43   " . . . . . C. Everts.
 44   " . . . . . G. W. Eekhout.
 45—46 Geldersche Klaroenblazers . . . Anonymi.
 47 Aanvoerder der Geldersche voet-
       knechten . . . . . Th. A. M. Ruijs.
 48 Banierdrager der Geldersche Voet-
       knechten . . . . . F. W. L. Meijer.
 49   " . . . . . J. Nuhout van der Veen.
 50   " . . . . . J. G. Roelofs.
 51   Geldersche Voetknechten . . . P. G. van Anrooy.
 52   " . . . . . J. A. J. Sibmacher Zijnen.
 53   " . . . . . A. J. F. Veenstra.
 54—55 Lotharingsche Klaroenblazers
       (te paard) . . . . . Anonymi.
 56 Antoine de Rambonnet, Heer van
       Braban en Revigny (te paard) . . N. S. Rambonnet.
 57 Aanvoerder der Lotharingsche Ruiters
       (te paard) . . . . . L. R. Brants.

- 58 Banierdrager . . . . . J. J. Hoogenboom.
 59 . . . . . N. L. de Lannoy.
 60 . . . . . J. C. Ramaer.
 61 Lotharingsche Ruiters (te paard) . H. W. van Rossem.
 62 . . . . . J. V. M. van Toulon van der Koog.
 63 . . . . . * * *
 64—65 Boden van den Hertog van Gelre
 (te paard.) . . . . . Anonymi.
 66 Heraut van Zutfen . . . . . H. F. Beijerman.
 67 Heraut van Gelre . . . . . J. P. Hengeveld.
 68 WILLEM van Aeswijn, dragende de
 banier van Gelre (te paard) . . J. A. Royer.
 69 KAREL VAN EGMOND, Hertog
 van Gelre, Grave van Zutfen (te
 paard) . . . . . B. J. v. d. Berkhof.
 70 . . . . . D. J. Steijn Parvé.
 71 . . . . . E. J. Koch.
 72 Edelknapen van den Hertog . . D. Molenaar.
 73 . . . . . C. C. Th. Six.
 74 Schildknapen . . . J. van Wickevoort Crommelin.
 75 van den Hertog . . . . . L. Noé.
 76 Gerard van Weerdenberg, erfhof-
 meester . . . . . W. M. 's Gravesande Guicherit.
 77 Albert van der Lawick, Kamerling J. C. Le Bret.
 78 Carcelus van Scherpenzeel, Richter
 van Arnhem en in Veluwezoom . D. de Jongh.
 79 Hendrik Bentinck, keukenmeester. . H. D. Coster.
 80 . . . . ., stalmeester. . . S. van Groningen.
 81 Herman van Hoeclum, erfjagermeester
 van Veluwe . . . . . D. H. Havelaar.

- 82 Jager . . . . . L. C. F. J. Rieber
 83 Valkenier . . . . . F. J. des Tombe
 84 Hofnar . . . . . C. A. K. Romswinckel
 85 Dokter Tilman Slecht, kanunnik van
     St. Lambrecht te Luik, kanselier . Anonymus.
 86 Rentmeester . . . . . "
 87 Biechtvader . . . . . "
 88 Gerrit van Kessel (penshier) . . . . . "
 89 Floerken (bottelier) . . . . . "
 90 Huekenvurer . . . . . "
 91 Willemken (stalknecht) . . . . . "
 92 Rijgolet (kok) . . . . . "
 93 Hendrik, Heer van Ghemen (te paard) A. Portielje.
 94 Dirk van Lijnden, Heer van Hemmen
     en Blitterswijk (te paard) . . . D. R. J. van Lijnden.
 95 Reinier van Wijhe (te paard) . . . W. J. van Geer.
 96 Frederik, Heer van Bronkhorst en
     Borculo (te paard) . . . . . B. P. Bilheimer.
 97 Oswald, graaf van den Berg (te
     paard) . . . . . G. J. du Marchie Sarvaas. Jr.
 98 Jacob van Riemsdijk (te paard) . B.W. F. v. Riemsdijk.
 99 Gijsbert van Wisch (te paard) . . . P. G. Joosten.
 100 Evert van Wilp (te paard) . . . C. A. Huijgen.
 101 Jacob van Croije (te paard) . . . Th. Sanders.
 102 { Ridders van St. Jan (te paard) . Th. A. Gaymans.
 103 { A. J. v. Eindhoven.
 104—109 Paardengeleiders . . . . . Anonymi.
 110 Gildewagen.
 111 Banier van het St. Nicolaas-gilde
     (slayers, tappers enz.) . . . . . Anonymus.

- 112 Banier van het St. Anthonius-gilde
(wevers) . . . . . Anonymus.
- 113 Banier van het St. Jozefs-gilde (tim-
merlieden) . . . . . ”
- 114 Banier van het St. Crispijns-gilde
(schoenmakers) . . . . . ”
- 115 Banier van het Kleermakers-gilde . . . . . ”
- 116 Banier van het Bakkers en Brouwers-
gilde . . . . . ”
- 117—118 Stadsboden van Arnhem . . . . . ”
- 119 Tamboer { . . . . . ”
- 120 Pijper { . . . . . ”
- 121 Banier van Arnhem . . . . . J. J. F. Pennink.
- 122—123 Stads knechten . . . . . Anonymi.
- 124 } Burgemeesters van Arnhem . . . . . A. Ph. v. d. Ploeg.
- 125 } . . . . . C. Lelij.
- 126 Deken van het St. Olofs-gilde . . . . . J. L. Bienfait.
- 127 Banier van het St. Olofs-gilde . . . . . H. Löhnis.
- 128—131 St. Olof Schutters . . . . . Anonymi.
- 132 Deken van het St. Joris-gilde . . . . . J. B. H. Saltet.
- 133 Banier van het St. Joris-gilde . . . . . D. A. M. Doublet.
- 134—137 St. Joris schutters . . . . . Anonymi.
- Veldslang.
- 138—139 Geschutrijders . . . . . Anonymi.
- 140 Geschutmeester . . . . . H. H. van Kol.
- 141—142 Geschutbedienden . . . . . Anonymi.
- Strijdwagen.
- 143—146 Bedienaars van den Strijdwagen Anonymi.
- 147 { Verdedigers van den Strijdwagen. J. W. H. v. Idsinga
- 148 { J. E. Vermeulen.

- 149—150 Geldersche Klaroenblazers (te
                                   paard) . . . . . Anonymi.
 151 Reinier van Broekhuizen (te paard) A. J. J. van Steijl
 152   . . . . . A. C. Nieuwenhuis
 153 { Geldersche Ruiters C. R. J. Callenbergh v. d. Bosch
 154 {   . . . . . G. A. van Prehn
 155 {   . . . . . J. A. van Prehn

Het muziekcorps van het regiment Vesting-Artillerie,
 onder Directie van den heer Keereweer.
 Een detachement Hussaren.

Ten 4 ure verlaat de Gecostumeerde Optocht
 het Feestterrein en zal den volgenden
 weg nemen:

Haagpoort.	Hypolitusbuurt OZ.
Noordeinde WZ.	Voorstraat OZ.
Oude Delft WZ.	Kolk.
de Geer.	Oude Delft OZ.
Koornmarkt OZ.	Kerkstraat.
Achter het Stadhuis.	Choorstraat.
Markt NZ.	Vrouwjuttonland OZ.
„ OZ.	Vrouwenrecht.
„ ZZ.	N Langendijk ZZ.
Bijbelbrug.	Oosterstraat.
Jacob-Gerritstraat.	Vlamingstraat NZ.
Burgwal.	Voldersgracht.
O. Langendijk.	Cameretten.
Wijnhaven.	Wijnhaven.
Cameretten.	Touwbrug.

Achter het Stadhuis.	Heiligegeest Kerkhof.
Markt NZ.	Oude Delft OZ.
„ OZ.	Nieuwstraat.
„ ZZ.	Wijnhaven
Bijbelbrug.	Koornmarkt WZ.
Jacob-Gerritstraat.	Korte Breedsteeg.
Brabandsche Turfmarkt	Oude Delft OZ.
Achterom.	Nieuwstraat.
Oude Delft WZ.	Hypolitusbuurt. WZ.
Binnenwatersloot. ZZ.	Voorstraat WZ.
„ NZ.	Kolk.
Pepersteeg.	Noordeinde OZ.
Wijnhaven.	Haagpoort.
Hypolitusbuurt WZ.	Feestterrein.

Pauze.

Soirée Muzicale op het Terrein,
te geven door de Maatschappij „de Voorzorg.”

Ten 10 ure, na afloop der Pauze:

Haagpoort.	Markt ZZ.
Noordeinde WZ.	„ OZ.
Oude Delft WZ.	„ NZ.
Binnenwatersloot NZ.	Achter het Stadhuis.
„ ZZ.	Langs de Hoofdwacht.
Oude Delft WZ.	Bijbelbrug.
Geer.	Jacob-Gerritstraat.
Koornmarkt OZ.	Burgwal.

Oude Langendijk.	Nieuwstraat.
Wijnhaven.	Hypolitusbuurt OZ.
Nieuwstraat.	Choorstraat.
Oude Delft OZ.	Vrouwjuttonland WZ
Korte Breedsteeg.	Voldersgracht.
Koornmarkt WZ.	Hypolitusbuurt OZ.
Wijnhaven.	Voorstraat OZ.
Hypolitusbuurt WZ.	Kolk.
Voorstraat WZ.	Noordeinde OZ.
Kolk.	Haagpoort
Oude Delft. OZ	Feestterrein.

Het Feestterrein zal van af 12 ure geopend zijn.

Toegangskaarten voor de Soirée Musicale *f* 1.-, voor den geheelen dag, met inbegrip der Soirée Musicale, *f* 1,50.

EXTRA-TREINEN,

Dinsdag 8 Juli.

Des nachts te 12 uren van Delft naar Schiedam en Rotterdam; — den Haag, Voorschoten, Leiden, Warmond, Pietgijzenbrug, Veenenburg, Vogelenzang, Haarlem, Halfweg en Amsterdam.

SOIRÉE MUSICALE,

te geven door de Maatschappij „DE VOORZORG,” onder directie van den Heer C. J. BECHT, gedurende de pauze op het Feestterrein.

Programma:

1. Feestmarsch . . . . . *Bach.*
2. Ouverture La Gaze Ladra . . *Rossini.*
3. Potpourri uit Preciosa . . . *Weber.*
4. Walz . . . . . *C. Faust.*
5. Marsch uit Tannhäuser . . . *Wagner.*
6. Fantaisie Militaire . . . . . *C. Coenen.*
7. Tunnel Galop . . . . . *Kühner.*
8. Jubel Ouverture . . . . . *Weber.*

Woensdag 9 Juli.

REPETITIE voor den 1sten dag van het Muziekfeest, 's morgens ten 9 ure.

In den loop van den middag zal de Hertog op het Feestterrein *cour plénier* (receptie) houden.

Muziekgezelschap *Apollo.*

MATINÉE MUSICALE,

te geven door het Parkorkest uit Amsterdam,
onder directie van den Heer W. STÜMPFF.

Aanvang ten 2 ure.

Programma.

Bij gunstig weder, in den Feesttuin.

HARMONIE-ORKEST.

Eerste afdeeling.

1. Schillers Festmarsch . . . . *Eichler.*
2. Ouverture Efferklauge *F. Mendelssohn Barth.*
3. Adagio du grand Septuor *L. von Beethoven.*
4. Fantaisie über Mendelssohn's Lieder *J. Kwast.*

Tweede deel.

5. Ouverture Rienzi . . . . *R. Wagner.*
6. Réminiscences des oeuvres de
Meyerbeer . . *J. D. M. H. de la Fuente.*
7. Trompeten Polka . . . . *Wijsman.*

Bij ongunstig weder in het Feestlocaal.

STRIJK-ORKEST.

Eerste deel.

1. Marche des Impériaux de la Tragédie Jules César de Shakespeare *H. von Bulow.*
2. Eine Faust Ouverture . . . *R. Wagner.*
3. Im Walde, Symphonie No. 3,
F Dur . . . . . *Joachim Raff.*
1re Abtheilung.
- a.* Am Tage. Eindrücke und Empfindungen
(Allegro)

2e Abtheilung.

<i>b.</i> In der Dämmerung	}	<i>a.</i> Träumerei (Largo).
		<i>b.</i> Tanz der Dryaden (Allo. Assai).

3^e Abtheilung.

- c.* Nachts-Stilles Weben der Nacht im Walde.
Einzug und Auszug der wilden Jagt mit
Frau Holla (Hulda) und Wotan (Anbruch
des Tages) Allegro.

Tweede deel.

- 4 Friedensfeier, Festouverture *C. Reinecke.*

5. Fantaisie aus der Oper Don
Juan . . . . . *W. A. Mozart.*
6. Ein Trompeterstückchen, Polka
de Concert . . . . . *Faust.*

VAUXHALL EN BAL,
te geven door de Sociteit PHOENIX.

CONCERT,
te geven door het Parkorkest uit Amsterdam,
onder directie van den Heer W. STUMPF.

Aanvang ten 7½ ure.

Bij gunstig weder, in den Feesttuin.

HARMONIE-ORKEST.

Eerste deel.

1. Marsch op het Lied: „o God!
verlaat mijn Neêrland niet.” . *H. Götz Jr.*
2. Ouverture Egmond (Beethoven) *J. C. Boers.*
3. Fantaisie de l'Opéra Guillaume
Tell . . . . . *Rossini*
4. Air composé par le Roi Louis XIII.
J. D. M. H. de la Fuente.
5. Fantaisie de l'Opéra la Traviata *Verdi.*

Tweede deel.

6. Ouverture „die vier Menschenalter” *Lachner.*
7. Zweite Ungarische Rhapsodie (arr. H.
van Bree) . . . . . *F. Liszt.*
8. Die Post, Lied . . . . . *Gumbert.*
Trompetsolo, voor te dragen door den
Heer *P. Froschhart.*

9. Fliegende Blatter, Fantaisie . . . *C. Stumpf*
 No. 1. Pilger Chor. Tannhäuser
 „ 2. Tannhäuser und Robert der Teufel . . . . . *Wagner.*
 „ 3. Les Huguenots . . . . . *Meijerbeer.*
 „ 4. Faust, Choeur des Soldats. *Gounod.*
 „ 5. Valse des Fleurs . . . *Eug. Kellerer.*
 „ 6. Nocturne . . . . . *J. Leijbach.*
 „ 7. La plainte du Mousse . . . *L. Madie.*
 „ 8. Finale de l'Opéra La Juive. *Halévy.*
 „ 9. Polka Mazurka Musidora. *Talexxy.*
 „ 10. Ob ich dich liebe? . . . *F. Abt.*
 „ 11. Les oiseaux du Fou . . . *F. Michel.*
 „ 12. Misérère du Trouvère *Verdi.*
 „ 13. Mein Liebchen was willst
 du noch mehr? . . . *Stigelli.*
 „ 14. Polka des Pièces d'Or . . . *Montaubry.*
 „ 15. Quartetto de l'Op. Rigoletto *Verdi.*
 „ 16. Finale . . . . . *Reissiger.*
 Bij ongunstig weder, in het Feestlocaal.

STRIJK-ORKEST.

Eerste deel.

1. Concert Ouverture . . . . . *G. A. Heinze.*
 2. Festklänge (Symphonische Dich-
 tung) . . . . . *F. Liszt.*
 3. Entr'acte, voorspel voor de 3^e
 acte van het Drama König
 Manfred . . . . . *C. Reinecke*

4. *Airs Hongrois variés pour*
Violon . . . . . Ernst.
 Voor te dragen door den Heer *Skalitzky.*

Tweede deel.

5. *Ouverture Tannhäuser . . R. Wagner.*
 6. *Fantaisie aus der Oper Fidelio L. v. Beethoven.*
 7. *Polonaise pour Violon . . Laub.*
 Voor te dragen door den heer *Skalitzky.*
 8. *Zweite Ungarische Rhapsodie F. Liszt.*
(arr. Muller Berghaus.)

Het BAL zal ten elf ure een aanvang nemen.

SOIRÉE MUSICALE,
 op de Societeit *Phoenix.*

Donderdag 10 Juli.

Gymnastiek- en Schermgezelschap ODIN.

MATINEE MUSICALE,

door het Korps Stafmuzikanten van het Regi-
 ment Schutterij te Rotterdam,
 onder directie van den

Kapelmeester *W. J. Hutschenruijter Wzn.*

Aanvang ten 1½ ure.

Eerste afdeeling.

1. *Marche.*
 2. *Ouverture „Zampa” . . . Herold.*
 3. *Caprice Héroïque . . . De Kontzky.*
 4. *Rêverie . . . . . Vieuxtemps.*
 5. *Un jour d'été en Norvège Gran-*
de fantaisie pastorale . . . Buysens.

Tweede afdeeling.

6. Ouverture „Guillaume Tell” . *Rossini.*
7. Concert Polka (Trompet Solo) *Neuman.*
8. Traumbilder Fantaisie . . . *Lumbye.*
9. Grande Fantaisie sur des motifs
de l'Opéra „Faust” de Ch.
Gounod . . . . . *F. Dunkler.*

MUZIEKFEEST,

Onder directie van den heer J. C. BOERS.

EERSTE DAG VAN HET MUZIEKFEEST.

Aanvang 's avonds ten 7½ ure.

Judas Maccabæus, Oratorium van *G. F. Haendel.*

SOIRÉE MUSICALE.

op de Studenten Societeit Phoenix.

Vrijdag 11 Juli.

Repetitie, 's morgens ten 9 ure.

TWEEDE DAG VAN HET MUZIEKFEEST.

Aanvang ten 7½ ure.

Programma:

1e Gedeelte.

Ouverture . . . . . *J. C. Boers.*

Aria uit de Zauberflöte (voor

Tenor). . . . . *W. A. Mozart.*Erlkönigstochter . . . . . *Niels W. Gade.*

2e Gedeelte.

Aria voor Sopraan. . . . . *G. F. Haendel.*

Liederen voor Bas. . . . . * * *
 Aria uit de Orpheus (voor Alt) *Glück*.
 Neujahrslied. . . . . *R. Schumann*.

Na afloop van het Muziekfeest.

B A L.

SOIRÉE MUSICALE,
 op de Studenten Societeit Phoenix.

BIJLAGE B.

De brief aan het stedelijk bestuur, op perkament geschreven en keurig met prachtige in miniatuur-stijl geschilderde hoofdletters versierd en voorzien van een privaatzegel van den Hertog is van den volgende inhoud:

„Caerle van der Gnade Goits Hertoghe van Gelre ind van Gulich ind Greve van Sutphen aen dye Borghermeisters ind Raiden ind dye van de Gherechte dezer stadt,

Saluyt

Seer Lieve, Bisonsdere, Voirsienighe, wise, vroime.

Duen UL. weten dat wi opten dach van unser Vrouwe Visitatie in deze unse guede Stadt halden sollen eenen jolijte entree, ind daechs daeraf eenen cour plenier ind dat wi ut sunderbare Gnade, Affectie, und Freundschaft UL. beneffene unse Lyefe Neeff, Greve van Moers, daerbi noiden te v'schynen, ind menighte Poirters ind Poirterse, old ind ionc.

Hyeromme hebben wi unser Hoofmeister gelastet UL. daeraff die condit te duen ofte te duen duen mit dese Bryeff mit unsen segele daaraen hangende.

Ghegheven daechs voir U. V. Visitatie anno incarnationis MCCCCXCII op Unsen hoff zu Roosendael.

Het stedelijk bestuur deelde daarop de tijding mede door het volgend plakkaat:

Actum per Campanam.

„Wi Borghemeisteren, Raiden ind die van den Gerechten deser stede doen condit ind kennelic alle gueden luyden deser onzer stadt.

Dat wi een bryeff ontfangen hebben van onsen gnadigen Heere Hertoghe Caerle van Gelre, dat hi coimen sal in deze stadt d. dach van unsen L'vrouwen visitatie eerstcoemende, zijnde d'VIII van hoymaent, omme te halden eenen statenlickentree mit ridders ind cnaepen ind zijn lieven neeff, den Greve van Moers, ind daechs daeraf soll halden een open hoff, alles tot groete eere ind sunderling respect deser stede.

Daeromme vermaenen wi de guede luyden den voorn. Hertoghe, onse gnadigen Heere, ind syn ridders, cnaepen ind al syn toebehoort, als voirs. mit sunderlinghe respect ind reverentie te bejegenen, opdat onze goede stadt daeraff geen achterdeel en moege leyden.

Vorts vermaenen wi oock die hoessen te versieren mit palmtackskins, vlaggen, wimpelen, keerkens, ind flambouwe ind andersints, die straeten te havenen mit bessems, als oirbaerlyc is, geen manslach, vechterien, kijverien ofte andere katijvighe dinghen te duen ofte te duen duen, in de tavernen geen gelaghen te halden van droncken drincken ind vuyl ind ydel geklap te maecken ofte oneerlicke liedekens te singhen,

oft Antheunis verckens te laeten loipen als woeste wilde heydenen, of te vloecken, rabauwen als jonge buefkins te doen pleghen bi solemniteyten.

Dye dat doit ind zich nyet vroiem ind eerbaarlic halt, salt daeraf strengelic ghecorrighert werden, als behoirt in den gherechte betaelen vier doyten, ind zoo hi tweer doit een croemsteerte ind so wie te darde maele dat doet, salt aen den lyve rigoureseuselyck werden gecastigiert nae belyeve van den scolt ind gherechte."

De volgende uitnoodiging om ter receptie te verschijnen, werd door den Hertog rondgezonden.

„Wi Kaerle van der gnaden Goits Hertoighe van Gelre ind Greve van Zutphen, doen condt allen luyden, dat wi daechs naer onse coemste in unser guede Stadt van Aernhem wt sunderlinghe gnade ind gracie, halden sollen cour plenier, ind om guet betrouwen wi sunderlingh tot dese unse guede Stadt dragen, hebben guetgedocht ind guetduncken oock hoir tot dye cour plenier wt to noiden, soe noide wi bi desen unsen bryeff de erntfeste ind vroime Borghemeister ind Raeden van voirs. Stadt ind dye Cappiteynen ind Cornellen, ind dye van dye Thesorye ind andere guede, vroime ind manhafte luyden, beneffens dye Pastoires, Professoirs, Clercken ind dye Scholaers ofte Studenten van alle Univer-siteyten in dese lande, omme te coemen tot unsen hoff plenier, dye gehalden soll werden den IX^{en} van Hoymaent daechs na unser Vrouwen-

Visitatie, op het Camp van den festijnen, waer wi den hof voirsz. halden sollen.

Ind also wi nyet en syn van intentie, als unse voirvadren die Greven en Grevinnen van Gelre, op den voirs. hoffdag Jolyt te hantieren mit tornoyen, battement speulen, mummaryen; quaec ende ryffel berden, scaeken ofte poteroyen maar eenen eerlicken ende eerbaeren hof te halden, so en versoecken wi alle Joffers ind alle Jonkfrouwen of olde en jonghe wifkens wt de kerspele van dese unse Stadt te coimen mit die guede luyden voirsz. tot den voirsz hove, waertoe wie oock sunderlinghe unsen lyeven Neeff, Greve zu Moers genoit hebben, om unse Heyrlicheden ende di unser Ridders ind Cnapen te coemen sien, unse handt te cussen, als betamelic is, ende daernaer mit uns te banquetteren mit romanye ind malvesye grueniger olde wifkens ind cnapcueckskins.

Gedaen up unsen hove zu Roezendaele daeghs
voir unser Vrouwen Visitatiedach."

BIJLAGE C.

„Edele Heere, Doorluchtigste Hartoghe, Grave van Gelre! Die overoude Ridderlicke Confrerie van die handbusse condit hebbende ontfangen van die joyeuse intree van Uwe Genade binnē die eirsame stadt van Delft, ende van die kostelicke festyne aen die vroime Poirteren ind vrye Borgere te gheve, ind van die luisterlicke ende treflicke Cour plenier die door Uwe Genade wierde gehouden, waertoe oock die Coninck ind die overluiden van die Confrerie voirsz binnē genoot, heeft gemeynt dat het oirbaer ende betamelic ware Uwe Genade van haere respecte ende eirlicke trouwe te coemen verseecke, soals wi doin bi dese; maer teffens die mediatie te vraghe van Uwe Genade bi Borghemeister, Raede ind Scepenen voir die guede belanghe van die Confrerye voirsz. tot restitutie van die haere toecoemende privilegie, die haer widerreghtlic binnē ontnoeme.

Wi hebbe dat versoek opgesteld inne geschrifte, meynent end betrouwent dat die ernstfeste ind manhafte Hertoghe die scutte Gilde wel ter wille sal wese ende die Coninck ende die overluiden van die Confrerye wel sal wille believe.”

Met deze toespraak werd den Hertog het hier-

volgend verzoekschrift door den Koning der Confrerie Diletto ed Arme overhandigd. Het stuk was in sierlijke letters geteekend op perkament waaraan, aan een blauw lint, het zegel der confrerie was bevestigd. Het luidde aldus:

Wi, Coninck ind overluide va die Ridderlicke Confrerye van die hantbusse, genoemt diletto ed arme bine Delff condit ontvange hebbende, dat die gnadighe Heere Hertoghe Caerle van Gelre ind Gulich ind Grave va Zutpen coeme sal in dese unse guete stadt omme te halden eine statelicke intree ind daechs daeraf eine cour plenier, so mejnen wi het oerbaerlic ende betamelic die manhafte Hertoghe va unsere sunderlinghe respecte eerlic ende sonder argelist te coeme versekere, maer teffens die vroime Hertoghe eerbiedighlic ende reverentelic te smeecke unsere voirspraecke te willen wese bi die erntfeste Borghemeister, Raede ind Scepenen omme wider die privilegien te ghenieten ghelicket die scutte van oudsher becoemen hebbe ende successivelic aen voirsz. Confrerye ontnome; soals daer syn:

Omme sunder payement van recognitie vryelic te moghe vissen inne die grafte van Stadts Ghe-meynte. Omme wider te becoeme dat guete regt va vrye wyntappe, als van Moraete, Garnate, Malvesye, Clarette ofte andere soete wine hoe dat sy genoemd sy, ende vry te wese va die excyse ende imposte va hare bieren de andere kostelic gebrowe dranke, dat sy dan drincken en sulle.

Omme als sy ten tournoye vaere ofte papegaye schyete utte Stadtskasse te ontfaenghe een paer schape hantscoe.

Omme die voirsz scutte jaerlix va die Stadt C. guede gulde moghe hebbe, omme mit te reghere die Doele ende te reformere, ende die coste die men daerut gelt mit te betale:

Datte also uwe allerghenadigste en allerdoorluchtigste Hoogheyt moghe behaghe die mediatie aen te neme ende Borghemeister, Raede ind Scepene te movere die Confrerye te believe inne hare onderdaniglic versoeck ende dat also bi deugdelicke ordonnantie vast te stelle, opdat nyet unsere murasien ghelyck die va Jericho omvalle ende wi gelyck Esau uns out gheboorte recht moeten vercope om unse hunger te versade.

Ghegheve bi uns Coninck ende Overluyde van die Confrerie voirsz. inne unse Doele tot Delff IE va Hoymaent Anno incarnationus MCCCCXCII.

BIJLAGE D.

Namen van de Oud-Studenten van de Delftsche Akademie en van de Polytechnische School, die aan de Reunie van 7 Julij 1873, hulde brengende aan het vijf-en-twintig-jarig bestaan van het Studenten-Corps, hebben deel genomen.

W. A. Viruly Verbrugge	E. R. van Nes van
C. D. Vreede.	Meerkerk. (*)
A. J. H. van der Toorn.	W. N. van Hasselt.
Dr. H. G. van de Sande	C. E. Perk.
Bakhuijzen.	P. Maas Geesteranus.
C. P. Humme.	N. G. E. Kleijn van
J. de Vogel.	Willigen.
P. Langerhuizen, Lz.	C. J. van der Mandele.
D. J. van Alphen.	F. Broesen.
W. K. M. Vrolik.	G. M. Maritz.
A. L. H. Obreen.	D. C. Ament.
H. van Capellen.	J. C. Bloem.
J. Hartsen.	J. J. van Kerkwijk.
F. G. N. Haitsma	S. Verburg.
Mulier.	J. A. Roesinck v. Iterson.

(*) Bovenstaande 14 HH. vormden de Reünie-Commissie.

J. C. van Marken Jr.	Thorman.
A. L. van Plettenberg.	J. van de Wall Bake.
G. R. Lucardie	J. Leijds.
J.E.SlingervoetRamondt	O. E. A. Repelaer.
P. Maas Geesteranus.	Dr. L. Cohen Stuart.
J. W. le Comte.	A. Gildemeester.
Simons.	H. J. Rinck.
J. Rouppe v. d. Voort.	Dr. C. P. Burger.
W. J. Bocher	H. de Jong van Beek
W. A. M. Piepers.	en Donk.
W. J. Koolhoven.	Verschuer.
A. H. T. K. Thissen.	J. Kluit.
Canter Visser.	C. C. Dutihl.
A. v. der Gon Netscher.	A. A. W. Hubrecht.
C. G. van Baarle.	J van der Vegt.
F. Kiehl.	C. de Jong van Beek
D. J. Korteweg.	en Donk.
G. de Kuyzer.	J. J. Brutel de la Rivière.
A. Deking Dura.	A. T. L, Bouwenhorst
Th. Knottenbelt.	Mulder.
C W. P. Mieling.	G. F. J. Oosthout.
A. J. van Pesch.	M. M. E. A. Hollin-
N. F. Michaëlis.	gerus Pijpers.
van Lakerveld.	F. J. Nieuwenhuis.
Martini Buijs.	J. Drost Jr.
Rose.	Musquetier.
R. Fennema.	J. C. Ribbers.
P. H. Kemper.	J. W. Welcker.
S. L. G. Birnie.	R. P. J. Tutein Nol-
C. de Bruijn.	thenius.

A. W. Hein.
R. J. Castendijk.
J. A. Roest van Lim-
burg Azn.
C. P. Ribbius.
D. E. Siegenbeek van
Heukelom.
Muller.
J. Steen.
J. H. C. Blaauw.
J. J. Pennink.
A. Huet.
Weber.
D. van der Horst.
Schuurman.

Schultz.
Senn van Basel.
A. B. Albers.
Rauws.
E. F. van de Sande
Bakhuijzen.
Waller.
C. J. de Bruijn Kops.
H. W. Schalkwijk.
L. Krom.
P. Evekink.
Verheijen.
C. P. J. van den Berg.
Aldewereld.
A. Schram de Jong.

MENGELBERG

MENGELWERK.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF
HIS MAJESTY
GEORGE THE THIRD

BY
JAMES OBERLIN, ESQ.
OF THE BARR

IN TWO VOLUMES.
THE FIRST.

LONDON:
Printed by J. DODD, in Pall-mall; and
J. HODGKINS, in St. Paul's Church-yard.
1760.

ÉÉN UIT VELEN.

Es ist eine alte Geschichte
Doch bleibt sie immer neu!

HEINE.

I.

„Heeft u nog iets, meneer?” zeide een oud man met goedig uiterlijk die bij Louis Krans, oppasser was, tot dezen.

„Neen dank je de Geus!” was het antwoord en de oppasser ging henen na een „goejen avond” gewenscht te hebben.

Louis werkte door, doch niet lang, daar kort daarop de deur werd geopend en iemand binnen kwam, die hem begroette met: „Zoo, kerel! aan het werk! dat gebeurt je ook niet dikwijls, hoe kom je zoo vlijtig? brieven gehad van huis met „Waarde Zoon!” er boven?”

— „Zoo ver is het Goddank nog niet gekomen, was het antwoord, ofschoon ik geloof dat er kapers op de kust zijn; veel schelen kan het

„mij trouwens niet! — Je blijft een broodje eten „niet waar, Kees!” en zonder antwoord af te wachten, bestelde hij het avondmaal, trok een paar flesschen wijn open, zette de ketel waarin hij den inhoud overgoot, op het gezellig brandend kacheltje en kort daarop zag men de vrienden, beiden Studenten aan de Leidsche Hoogeschool, door het knappend vuur beschenen, ieder zoo gemakkelijk mogelijk in een easychair gezeten, vertrouwelijk samen praten.

— Nu, zei Kees, ik verd.. het langer om met haar uit te gaan, dat is al 14 dagen lang dat zij mij op sleeptouw houdt; zoo'n meid moest toch begrijpen, dat het geen ernst is!

— Zoo'n avontuurtje zal je aardig geld kosten, was het antwoord, je kunt toch niet altijd in die beroerde koû door blijven flaneeren, waar zeil je zoo'n avond heen? Naar Tethoff! — — —

— Dat ken je d..... op zeggen! Tet? — Een kerel, die haar daarheen krijgt; altijd is het: „vader zal het niet goed vinden”! of „me broër mocht daar eens komen”; zoo'n ploert is in zoo'n geval een waar blok aan je been! —

— Maar kerel, antwoordde Louis met een „air moqueur” handel dan toch en laat je niet langer door Marie of Mietje, hoe heet ze ook, op sleeptouw houden! Dat is misschien de heele meid niet waard? —

— Niet waard! God bewaar me! Mooier kind loopt er in heel Leiden niet! Je moest

haar eens in den winkel zien. De lapjesvent wist ook, wie hij achter den toonbank zette! Wat een buste en taille! Ik geef je de Venus op je schoorsteen in natura cadeau voor die Engel!

— Tut, tut, win je zoo niet op, mannetje! zeide Louis, en terwijl hij zijn vriend spottend aanzag, hernam hij: „Als ik in jou plaats was, zon ik liever eens op een middel om tot mijn doel te geraken.

— Bezinnen, bezinnen, jawel, zoo'n middel ligt maar voor de hand, antwoordde Kees, den raad van Louis voor ernst opnemende.

— Ga met haar naar Amsterdam, daar kent je toch niemand, en ze is zeker slim genoeg om een middel voor haar uitblijven te vinden, antwoordde Louis, met een uitdrukking van spotlust in zijn gezicht, die ieder zijne woorden in twijfel zouden hebben doen trekken: Kees merkte dit niet, daar hij de wolken zijner sigaar nastaarde.

„Zou je denken?” zei hij eindelijk „nu, we zullen zien; het is toch maar beroerd dat zoo'n avontuur zoo veel last veroorzaakt.”

Hier werden zij gestoord in hun gesprek, door de binnenkomst der hospita, die met be- traande oogen kwam vragen of de heeren zoo goed wilden zijn om wat zachter te praten, daar Anna wêer zoo naar was.

Anna was hare 19jarige dochter, een aardig

hupsch ding, een frisch vrolijk rond deerntje. Vertrouwelijk ging ieder student die haar kende met haar om, en vooral nadat deze of gene zich aardigheden met haar had durven veroorloven en zij hem dan flink en toch liefstallig op zijne plaats had gezet. Waarlijk! men droeg haar achting toe. Tot dus verre had zij alle vrijaadje afgeslagen, ofschoon de buurtjes maar al te vaak keuvelden, dat Jan de Geus, een kantoor-klerk, een wit voetje bij haar had. Eenige dagen geleden was zij ziek thuis gekomen van den modewinkel waar zij werkte; moeder had voortreffelijke huismiddeltjes, die toegepast werden, doch eindelijk had deze, ziende dat deze niets uitwerkten, den dokter laten komen, die dadelijk een zwaar hoofd over de ziekte had. De koorts wilde maar niet afgaan, het zenuwgestel was hevig aangetast en op den avond dien wij beschrijven, was de ziekte naar het oordeel der goede moeder in hevigheid toegenomen.

Louis antwoordde met een eenvoudig: Jawel Juffrouw! op de vraag, die zijne hospita hem deed, doch nadat hij daarna met Kees zijn gesprek nog eenigen tijd had voortgezet, stond hij op en zei tegen den vriend, dat hij toch eens even beneden wilde gaan kijken en verliet het vertrek. Kees had dus alle gelegenheid om alleen zijnde een plan de campagne, uit te denken.

De kamer der zieke was een klein vertrek beneden dat van Louis en werd flauw beschenen

door een olielampje, over welks kap de zorgvuldige moeder een groen vloeipapier had gespreid om zoo veel mogelijk het licht kalm te laten schijnen.

Toen Louis binnenkwam, stond zij aan Anna's bed en deed moeite uit de wartaal wijs te worden die de arme kranke in hare koorts onafgebroken sprak.

„Ach meneer, zij ijlt wêer zoo!” zeide zij toen zij Louis bespeurde; ik durf de nacht zoo niet met haar in te gaan, ik zal Leentje maar eens naar den dokter sturen, en op de teenen liep zij naar de bedstêe in den anderen hoek van het vertrek om haar achtjarig dochttertje te roepen, toen Louis haar voorkwam door haar aan te raden dit niet te doen; de dokter was er dien dag toch reeds tweemaal geweest en andere medicijnen zou hij toch niet voorschrijven.

„Kom, mensch, ga zelf wat slapen”, zei Louis tot haar; „je hebt rust noodig, ik zal wel bij haar opblijven; als het erger wordt zal ik je roepen!” De oude vrouw maakte eerst nog eenige tegenwerpingen, doch waarlijk zij had behoefte aan rust; spoedig sliep zij dan ook in, droomende van haar kind, hare lieve Anna — en Louis vervulde dien nacht ongevraagd eene liefdedienst!

II.

Kees had het eindelijk verdrotten dat Louis

zoo lang wegbleef zonder iets te zeggen, was stilletjes afgedropen, en had het hoofd vol van overschoone plannen zijne kamer bereikt. Den volgenden morgen, trachtte hij op een uur, wanneer hij wist dat Marie niet op den winkel was haar te spreken, en begon haar zijn plan te ontvouwen.

Ongeloovig keek het schoone meisje met hare zielvolle blauwe oogen naar hem op en wachtte of hij zijne vraag nog eens zoude herhalen; zij dacht dat zij hem verkeerd had verstaan, doch eene herhaling van het voorstel had niet plaats, daar hij dat plan van Louis toch zelf wel wat bizarre vond. Een Mare-singel werd omgewandeld en Marie keek met vreugde en genot naar tal van schaatsenrijders, die daar tierig en zwierig op de gladde ijsvlakte door elkander stoven.

— „Marie, kan-je van middag niet wegblijven?” zei Kees, „dan kunnen wij wat gaan rijden.”

— „Het zal moeilijk gaan,” was het antwoord, „wat zal ik laten zeggen?”

— „Zeg dat je naar Anna gaat, zij weten toch dat zij ziek is,” en hij sloeg zijne arm om hare ranke taille.

— „Zou dat gaan?” — zeide Marie aarzelend.

— „Wel zeker, kind”, was het antwoord, „ik zal wel iemand sturen; kom dan half twee, dan zullen wij opbinden!”

Na eenige oogenblikken te hebben doorgewandeld nam hij afscheid en ging nog even bij

Louis aan, om zijne schaatsen te halen. Deze was eerst 's morgens tegen 6 ure te bed gegaan, en lag nog in eene geruste slaap, die Kees niet wilde storen. Toen hij het huis uitging, liep iemand voorbij het huis te dreutelen, en zoodra deze, een fatsoenlijk gekleed burgerman, hem zag, kwam hij op hem aan, en vraagde hem aarzelend, hoe het met Anna ging. —

„Wie? Wat? Anna? weet ik dat? ik ben geen ziekentrouster” was het antwoord van Kees; hij keerde den verbluften jonkman den rug toe en stapte met haastige schreden naar de plaats waar Marie hem zoude opwachten.

„Zou ik aanschellen?” dacht de arme jongen, toen Kees uit het gezicht was. De moeder kent mij niet en vindt het misschien niet goed, maar ik ben toch zoo brandend nieuwsgierig of het haar beter gaat; kom laat ik het maar doen; en hij stapte op het huis toe, doch dichtbij gekomen verloor hij den moed weér en liep het huis voorbij. Nog eens het huis voorbij! Eindelijk vermande hij zich, schelde met kloppend harte aan en gelukkig voor hem kwam niet de moeder maar het achtjarig Leentje voor den dag.

„Zeg eens Liefje, hoe gaat het van daag met Anna?” klonk het afgebroken uit zijnen mond, en een kinderlijk doch klankvol stemmetje antwoordde hem:

„O, heel naar, Anna gaat dood!”

Het was den goeden jongen of de grond onder

hem wegzonk, en het was hem niet mogelijk een enkel woord te spreken.

Het kind keek hem angstig aan en liep verschrikt naar binnen naar hare moeder, die voor het bed harer lijdende dochter zat en weinig scheen te verstaan van wat Leentje haar vertelde, totdat iemand binnen kwam, die haar vertelde dat hij Jan de Geus heette, dat zij hem niet zou kennen, en dat hij Anna nog eens zoo gaarne zou willen zien.

Bij het hooren der naam, die de zieke zoo vaak in hare koortsen had genoemd, keek de vrouw verwonderd op en geleidde hem zonder iets te antwoorden naar het bed.

Bij het zien der zieke scheen eene hevige smart den jongeling te bezielen! Was dat zijne mooie Anna? Was dat het levenslustige meisje dat hij zoo zeer beminde? Waren dat hare heldere zwarte oogen, die nu zoo hol in de kassen lagen? was dat hare lieve stem, die nu het kille en rauwe: „Ga weg!” liet hooren? Zijne knieën knikten; hij wierp zich voor het bed der zieke en snikte.

Het moederlijk gevoel had geraden wat hij voor Anna was, en de vrouw gevoelde met hem en liet hem weenen, — zij kon het niet meer! —

III.

Het was een prachtige winterdag toen Kees met zijne Marie achter zich aan, de vaart naar

„de Vink” zwierend opreed; het meisje gilte soms luid van pret, en schrok meermalen op, als het ijs onder hen kraakte. Kees, een geoefend rijder, reed menigeen voorbij en was in een ommezien met zijne lieve tochtgenooten aan de Vink, waar tal van vrienden en Leidsche schoonen het ijsvlak bevolkten. Door nu aan de te leggen vond hij niet geraden en zonder Marie vooraf er iets van te zeggen reed hij de Vink voorbij, nu en dan één der zijvaarten een eind weegs op en af en zette dan weêr frischjes door al verder en verder den Rijn af.

Wanneer Marie's schaats los ging en zij beiden nu en dan bijdraaiden, voegde hij het lieve kind, menig zoet woordje toe en zoo'n eenvoudig woordje was de sport van de ladder, van waar zij ten laatste duizelend zou nederstorten.

— „Kom, Kees, laat ons nu terug keeren,” zei het meisje; „het wordt laat, vader zal ongerust worden”, en daar hij deed alsof hij niets hoorde, zette zij haar hakje dieper in het ijs om zijne vaart te stuiten. Toen dit nog niet hielp liet zij eindelijk zijne hand los en was hij dus wel genoodzaakt op te houden en haar wensch te vernemen.

— „Kom, Marie,” en hij kuste haar op het aardig mondje, „kom, nog een klein eindje, zie daar is reeds de toren van Katwijk!”

Zij reden al verder en verder . . . . .

. . . . .

en eerst laat op den avond van dien dag zag Leiden, Kees en Marie weêr binnen hare wallen.

IV.

Eene week ongeveer is na het zooeven verhaalde verlopen. Tot groote vreugde harer moeder en boven verwachting van den geneesheer heeft Anna de crisis doorstaan en mag reeds een enkel uurtje tegen den avond opzitten. In zijn vrijen tijd week Jan de Geus niet van haar ziekbed. Het was tegen den avond. Moeder was voor eenigen tijd uitgegaan om boodschappen te doen en Jan hield met het aardig achtjarig snapstertje de zieke gezelschap. Onder het gesprek liet Anna zich uit, „dat het haar zoo verbaasde dat Marie in den laatsten tijd niet eens naar haar was komen kijken. „Wat mocht dààr wel de reden van zijn?”

Jan verontschuldigde zijne zuster door te zeggen dat het tegenwoordig zoo druk was in den winkel, ofschoon hij zelf eigenlijk de reden niet wist van haar wegblijven.

Hij bemoeide zich weinig met zijne mooie zuster en daar de vader den geheelen dag druk in de weêr was, was het meisje dat te vroeg de moederzorg had moeten ontberen, geheel aan zich zelve overgelaten, en geen vaderlijke raad had hare jonge lente voor verderf kunnen beveiligen. Geen wonder aldus dat het armoedig huis weinig gezelligs aanbood. Een jaar of drie ge-

leden toen moeder de Geus nog leefde, ja toen was het beter geweest; door hare prettige opgeruimdheid had zij altijd een zonnetje in huis getooverd en de zindelijke huishouding had er door geblonken! Wat waren dat gezellige avonden, wanneer Vader nagenoeg tegelijkertijd met Jan 't huis komende, zijn lekker warm kop koffie klaar vond staan; wanneer Jan dan een boek meêbracht waaruit hij hardop voorlas of wanneer de zoön van den buurman de timmerman, de gezellige Frans met dat schalke oog en dat krullend kastanjebruin haar, eens kwam overwippen en zijn grappen verkocht.

Dan hoorde men dikwijls eene gulle schaterlach binnen die kale wanden weerklinken en wanneer dan eindelijk het uur van scheiden sloeg, dan legde het gezin zich gerust en tevreden te slapen.

De oude de Geus was dan de vermoeienis vergeten van dien dag en om Marie's legerstede zweefde dan vaak de beeldtenis van dien besten Frans! —

Toen moeder de Geus gestorven was, was het op eens anders geworden; wel trachtte men de gezelligheid der avonden nog te behouden, wel kwam Frans nog dikwijls aanwippen, ja nu misschien wel vaker dan te voren, doch de goede geest was met de moeder uit het gezin verdwenen. Hare stoel stond altijd zoo treurig ledig! —

Marie verdroot het als 16jarig meisje, zoo den

geheelen dag alleen 't huis te blijven en na eerst een jaar bij menschen aan huis gewerkt te hebben, kwam zij eindelijk in den winkel. Frans was voor haar altijd een zelfde trouwe vriend gebleven en hard viel haar de scheiding, toen hij Leiden moest verlaten om in de Haarlemmermeer zijnen vader van dienst te zijn bij eene boerderij, welke deze daar moest opbouwen.

Zij kon maar niet aan zijn weg zijn gewennen en lang, bitterlang vielen haar in het begin de dagen na zijn vertrek; doch langzamerhand gewende het schoone kind er toch aan; de kiem der kwaal, die zoo velen reeds heeft doen vallen, schoot ook bij haar wortel, en de voortdurende oplettendheden en schoone vleitaal van Kees hadden gemaakt, dat zij in hem Frans geheel vergat, en den student ging vergoden die haar ten val zoude brengen. — Van dit laatste wist Jan niet het minste; hadde hij het geweten, hij zou zijne zuster wel genoodzaakt hebben, den schoonen vleier te laten varen! Werkelijk had Marie, Anna geheel vergeten; eens van de verbodene vrucht geproefd en de volgende beten veroorzaakten haar geene de minste wroeging. Zij was immers rijker dan menig ander. Een rijk man zou haar trouwen. Dwaas van dien Frans, dat hij nog steeds voortging haar brieven te schrijven die zij toch niet meer beantwoordde; hoe dikwijls had zij met Kees om die brieven gelachen! Een dwaas die Frans.

Voor een enkelen dag was hij weêr eens in Leiden gekomen, en was naar den winkel van Marie gegaan om haar te zien. Hoe koel was de anders zoo hartelijke Marie jegens hem. Zij moest uit; hij liep met haar mede; kort en goed hij nam dit oogenblik waar haar te vragen.

Het meisje beefde; zeker geen slecht voor-teeken voor Frans, doch hoe vond hij zich bedrogen, toen zij hem antwoordde „dat zij er zich nog eens op bedenken zou.” Frans zoo botweg te zeggen waarom zij zoo handelde, durfde zij niet; daar was de arme jongen toch te goed voor! —

Jan was door Frans deelgenoot gemaakt van hetgeen was gebeurd en had hem beloofd Marie de reden harer weigering te vragen.

V.

Eerst laat op den avond was Jan van zijne Anna naar huis gegaan en vond vader alleen te huis; de oude man was vermoeid en ging kort na Jan's tehuiskomst ter ruste. Deze bleef nog eenigen tijd op en wachtte niet lang of Marie kwam opgewonden en zingende t' huis; hare prachtige blauwe kijkers straalden van genoegen.

„Zoo Jan, ben jij daar al; hoe gaat het daar ginds, weer wat beter!” klonk haar lief stemmetje, terwijl zij zich over haar broeder henen boog, die slechts even had opgekeken toen zij binnentrad.

„Och Marie” was het onverschillig antwoord, „kan je dat zoo veel schelen? Waarom er dan zelf niet eens heêngegaan!”

Marie voelde het gegronde van het verwijt en sloeg de oogen neêr voor den open fermien blik van haren broeder, doch schaamde zich tegelijkertijd over haren demoed en zeide geraakt: „Ik heb wel wat anders te doen over dag, en van jou kan ik immers hooren, je komt er dikwijls genoeg!” De toon waarop dit gezegd werd duidde reeds aan, hoe *zij* degene was die zich moest schamen over de keuze van haren broeder.

„Zou dat de reden wel zijn Marie,” hernam hij, „zijt gij tot nu toe in den winkel geweest? Men sluit om tien uur en het is nu half twaalf!” —

„Ja!” klonk het aarzelend met neêrgeslagen oog. Haar hartje klopte hevig; waarom zou zij Jan geen deelgenoot maken van haar toekomstig geluk en hem naderend zei zij vertrouwelijk: „kom Jan, laat ik je de waarheid zeggen, maar zeg vader er nog niets van en zich naar hem heenbuigende fluisterde zij hem in het oor „dat zij spoedig zou trouwen! en met een blos op de wang en verlangende blik wachtte zij op de uitwerking, die deze mededeeling bij Jan zoude te weeg brengen, doch zij vond zich bedrogen toen alleen een „zóó, Marie!” over zijne lippen kwam, want in zijne gedachten stond de arme bedrogene Frans voor hem.

„Nu feliciteer je mij niet!” klonk het uit haar lief mondje als om zijne geestdrift op te wekken.

„Met wie?” was zijne weêrvraag, terwijl hij haar strak aankeek.

„Wees toch zoo koel niet,” was haar antwoord, „je zult naderhand wel veranderen als je kunt vertellen, dat ik getrouwd ben met Kees van Immering, dien knappen rijken student!”

De uitwerking die deze woorden op Jan maakte is moeilijk te schetsen; hij vloog op haar toe en haar zoo hevig den pols omvattende dat zij een gil slaakte, kermde hij: „’t Is toch niet waar Marie, ’t is een leugen niet waar?” . . . . . en hij zag haar vol verwachting in het gezicht, hakende naar het oogenblik, dat hare mond zoude antwoorden. Het arme kind, verschrikt en verlegen, bleef voor zich kijken en kon niet antwoorden; waarop Jan haar los liet, en terwijl eene traan in zijn oogen opdrong kon hij met moeite: „Marie, heeft Frans dat aan je verdiend!” uitbrengen en verliet het vertrek en snelde naar buiten om tot bedaren te komen.

Lang duurde het voor hij tehuis gekomen de slaap konde vatten en terwijl Marie droomde van rijkdom en geluk aan de zijde van den jongeling dien zij aanbad, kwelden ernstige droomen den armen jongen, die zich eene zware taak ten doel had gesteld. Het herstel van de eer zijner zuster! —

VI.

„Wel,” dacht Louis, die Kees sinds den bewustten avond niet had gezien, waar zou die vent toch uithangen? en tegen 8 ure 's avonds schoot hij zijn duffel aan en liep naar de kamer van zijnen vriend.

Juist wilde hij, daar gekomen, ongevraagd binnenstappen toen een luid gesprek dat in de kamer van Kees plaats vond, zijn oor trof. Hij klopte aan doch daar niemand daarbinnen antwoord gaf op zijn kloppen, trad hij binnen en keek zeer verwonderd op, toen hij Jan de Geus, dien hij aan Anna's ziekbed had leeren kennen, aldaar aantrof. —

Bij zijne binnenkomst keek deze op en Louis bespeurende, groette hij deze. —

„Hartelijk gefeliciteerd, mijn waarde,” zei Kees, die zoo gemakkelijk en onverschillig mogelijk in een gemakkelijken stoel lag, „dat je dien Mijnheer kent: verbeeldt je, dat heer komt mij eens uitvegen, omdat zijne zuster nu eenmaal zoo gek is geweest, te denken dat ik haar zal trouwen en nu wordt de broër kwaad dat ik dat niet doe, een mooie grap!” en hij keek te gelijktijd den armen de Geus met een „air de dédain” aan.

„Je zuster, de Geus?” zei Louis, hem vragend en verwonderd aanziende.

„Och ja, Mijnheer!” antwoordde de aange-

sprokene, die met moeite zijn spijt en droefheid kon inhouden, nu Louis hem dit vraagde; „mijn een'ge zuster is slecht door Mijnheer behandeld, op Kees wijzende, die de wolken zijner manilla nastaarde en met een grogstem het „Femme varie” neuriede.

De broedermond kon het woord „onteerd” niet uitspreken.

„Is dat waar!” Kees, zei Louis daarop.

„Wel Godverd...., zei Kees opspringende hou je nu voor die kerel van den domme, doe nu als of je van niets wist; je hebt zeker niet gezegd: „Ga met haar naar Amsterdam!” en hij bleef vlak voor Louis deze strak in de oogen kijken, blij dat hij de schuld voor een deel van zich konde afwerpen.

Louis verschoot van kleur bij dat verwijt, en ofschoon hij toen niet had geweten, dat Kees met Marie de dochter van zijnen oppasser bedoelde, brandde de blik, welke de Geus op hem wierp als vuur.

„Is dat waar, Mijnheer Krans?” klonk zijne vraag.

„Helaas, ja de Geus, maar bij God ik zweer je, dat ik niet wist, dat het meisje, waarop hij doelde een zuster van je was; en hij stak zijn hand naar de Geus, die deze aannam en zeide: „Dat geloof ik zeker, daarvoor heb je mijn Anna veel te lief behandeld.”

Zonder Kees nog met een blik of een enkel woord te verwaardigen verlieten beiden kort na

elkander het vertrek — Louis nam Jan mede naar zijne kamer, en daar Louis zijne fout zoo goed mogelijk hersteld wilde zien, sprak hij een geruimen tijd met Jan, om middelen te beramen om zoo goed mogelijk voor Marie te zorgen. Dien avond nog werd een telegram naar Frans afgezonden. Jan kwam dien avond te huis en was grootelijks verwonderd, Marie reeds 't huis te zien, die met rood bekreten oogen over een boek was heengebogen en bij zijne binnenkomst voor zich bleef kijken zonder hem te groeten. Sinds het gebeurde op dien vorigen dag had zij hem niet gezien, en zij vreesde dat hij wêér even ruw tegen haar zoude wezen. In die houding deed zij u aan Gretchen denken, het arme kind! Ook Jan kreeg medelijden met haar en haar naderend zeide hij, zijne hand op haren schouder leggende: „Marie, waarom zoo treurig!” Zij bleef echter voor zich kijken, zij zweeg en eene traan parelde op haar blank handje, Jan greep het en noodzaakte haar hem aan te kijken; toen kon zij zich niet langer goed houden, en haar hoofd tegen zijn zijde vleiende, zeide zij met afgebroken snikken strak voor zich ziende: „Jan — hij is — mij — ontrouw, hij — is van avond — niet gekomen, — hij is mij voorbij geloopt — en keerde — zijn hoofd om!”

„Arme bedrogene!” was het eenigste wat hij uitbracht, doch in gedachte vloekte hij den ellendeling die het geluk zijner zuster had opgeofferd.

— „Kom, Marie, ga slapen en ga morgen maar eens bij Anna aan!”

— Weet die het ook al! snikte zij.

— Stort je geheele hart maar eens voor haar uit, het zal je goed doen; kom Marie ga rusten, waarlijk die heb je noodig! en Jan klopte haar dit zeggende, bemoedigend op den schouder.

Toen vader de Geus een uur daarna 't huis kwam was Jan nog op, die zijnen vader had opgewacht. Van het gebeurde zeide hij hem echter niets.

Marie had den slaap nog niet kunnen vatten; ach, hoe voelde zij nu eerst, wat het zegt, geene moeder meer te hebben.

VII.

Den volgenden morgen vroeg werd Frans door Jan opgewacht aan den trein en ging door dezen vergezeld naar de kamer van Louis, die hen beiden opwachtte. Het was eene netelige positie voor hem om den jonkman het treurige nieuws mede te deelen en de ochtend voor beider komst was hij lang niet op zijn gemak geweest; hoe zou hij den burgerman alles zoo kunnen voordragen, dat deze even als Marie's broeder overtuigd zoude zijn, dat het voorgevallene zijne schuld niet was; hoe het te verhalen, zonder het hart van Frans te verbrijzelen? De tijd snelde voorbij en nog wist hij niet wat te doen en wat te zeggen! Daar klinken stappen die al nader

en nader komen, de deur gaat open en Jan treedt met Frans binnen. Den knappen burgerman herkent men dadelijk in hem, die eenvoudige kleeding staat goed, en het oog thans dof door het op hunnen weg hem reeds door Jan medegedeelde treurige nieuws, verraadte echter dat het prettig vroolijk kan glinsteren, en dat door de zon gebruinde gelaat iets vertrouwelijks kan geven.

Hij stak de grove vereelte hand Louis toe, die moeite had hij die beweging om de pijn hem daardoor veroorzaakt te onderdrukken.

„Het is wat te zeggen, Meneer, hard voor zijn brood te moeten werken en zoo beloond te worden door degene, die men het meest vertrouwt”, zei hij met ontevreden stem, terwijl hij zich werktuigelijk op de stoel nederzette die Louis hem aanbood en met de hand zijne lokken naar achteren streek.

— Heeft de Geus je alles al verteld? vroegde Louis.

— Niet alles, maar wat ik weet is al genoeg, ik schenk je de rest! Mooie manier om mij dààrvoor te laten overkomen! Wat moet *ik* hier in Godsnaam doen?

— Wij wilden je raad vragen, wat wij doen moesten, zei Jan; zoo kunnen wij Marie toch niet laten zitten.

— Wat te doen? herhaalde Frans ontevreden en driftig. Eerst die mooie Meneer eens flink op zijn donder spelen.

— Zou dit Marie helpen? Is zij daarmede gebaat? zei Louis.

— Noem haar naam niet, Mijnheer, ik wil die niet meer hooren. Wat kan zij mij schelen. Zij is met hem begonnen, zij kan met hem eindigen ook. Nu krijgen zij beiden eerst plezier van elkaâr, zei hij pijnlijk terwijl hij opstond en de kamer op en neêr liep.

— Als moeder nu nog leefde Frans, zou je haar dan hetzelfde durven zeggen; als ze je vraagde: Frans wat moet er gedaan worden? of zou je Marie zelve zoo willen toespreken? zei Jan.

— Goed dat ik haar niet zal ontmoeten, ze zou boeten; doch terwijl hij dit zeide weersprak de groote traan die over zijn wang vloeide, dat zeggen. Louis en Jan zeiden niets en terwijl Frans zijn bonzend voorhoofd tegen de ruiten drukte, en wezenloos naar buiten keek zag hij voor zijne herinnering een verleden opdagen, zoo schoon en zoo rozenkleurig, dat het gebroken hart er nog eens door genoot.

Het was hem alsof de zingende ketel haar gezellig geluid liet hooren in een klein en zindelijk vertrekje, waarbinnen aan eene tafel een oude man en vrouw gezeten waren en ook hij zelf zat daar ter neêr, en men sprak daar zoo huiselijk, zoo prettig, zoo vertrouwelijk, en toch eene heldere welluidende lach uit een meisjes mond overstemde voor hem alles.

Ach ook die schoone mijmering moest op een-

maal voor hem verbroken worden; van beneden klonk op eens het kinderstemmetje van Leentje met den opgewonden en blijden uitroep: „Anna, daar is Marie!” Weg schoone herinneringen! de koele, dorre werkelijkheid neemt voor Frans uwe plaats weêr in.

„Ik wil haar zien,” riep Frans ruw: „laat mij door” zei hij daarop tot Jan en Louis die hem bij de deur wilde tegenhouden, doch het mocht hun niet gelukken, en driftig stormt hij de kamer uit, den trap af, en is op het punt de deur te openen en zijn gemoed eens lucht te geven, en te genieten van het oogenblik dat hij hâar vernederd voor hem zal zien wegkrimpen, die hem zoo schandelijk bedroog, toen die zachte liefelijke stem uit gelukkiger dagen tot hem doordrong; hij had den moed niet binnen te gaan; als vernietigd was de wraak, die hij wilde nemen, als geketend stond de sterke man aan zijne plaats en schuw als wilde hij zijne tegenwoordigheid niet door het minste verraden hield hij krampachtig zijn adem in en hoorde daarbinnen:

— „En toch Marie, gaaft gij u geheel aan hem over terwijl Frans, de Frans van weleer, u zoo zeer beminde en het zoo goed met je meende. Marie had ik het geweten, ik had God gedankt als Hij mij door mijnen dood het leed gespaard had van u zoo gezonken te zien. En hoe zal Frans zijn, als hij het hoort?”

— Om Godswil, Anna, zwijg, zeg mij alles wat gij wilt, maar ach toe, spreek mij niet van Frans, want om aan hem te denken is vreeslijk, hij zal mij verachten, hij zal mij met zijne kennissen op straat nawijzen, hij zal . . . . . de droefheid belette haar voort te gaan.

— „En daar heeft hij dan ook wel reden voor. Is je handelwijze eene belooning voor al de trouwe zorgen van zijnen kant; het loon voor zijn onophoudelijk sloven, den ganschen dag door, wanneer hij u zoo moet terugvinden terwijl gij meer hechtet aan geld en stand dan aan zijne opofferingen?

— O, Anna, zwijg, bid ik u, van Frans, dien ik zoo vreesselijk slecht heb behandeld. Wat heb ik gedaan! Frans, Frans, ik ben je niet meer waardig! en Marie zonk op de knieën neêr en verborg haar hoofdje in Anna's schoot, toen de deur plotseling onhoorbaar open ging, een burgerman zachtkens de kamer binnen kwam, naar Marie toetrad, en zijne grove hand op haren schouder legde. Als gevoelde zij wie daar was, rilde het arme kind bij die aanraking, en schuchter omziende ontmoette hare door tranen benevelde blik, het helder oog van Frans. Een gil klonk en eene afgebrokene stem riep:

— „God! Frans, ga weg!”

Maar hij bleef en zeide langzaam: „Ik kom thans, Marie, je antwoord vernemen.

— Neen, neen, nu niet, ga weg, kreet het

meisje. Anna boog zich over haar heen en lispte zacht: „Marie, hij weet alles” en wêer hoorde men Frans aandringen op antwoord.

Wankelend stond Marie op, en langzaam sprak zij: „Frans ik mag je aanbod niet aannemen! Toen drong een traan van medelijden in het oog van Frans en hij zeide: „Kom Marie, laat mij goed maken, wat hij misdeed!” —

Langer weêrstand bieden kon de arme bedrogene niet, zij wierp zich aan zijne borst en door zijne tranen heen glimlachte Frans, terwijl zijne Marie schreide van geluk. —

De deur ging open, en Jan kwam met Louis binnen. Jan vloog naar zijne Anna. Louis bleef staan, totdat Frans hem ziende, zeide: „Kom toch ook binnen Mijnheer Krans, wat gij zonder het te willen, misdaan hebt, hebt gij heerlijk vergoed. Marie, dank hem voor zijne bemoeiingen, zonder zijne hulp zou ik hier niet geweest zijn” en zij reikte Louis haar klein poezel handje, doch zij sprak geen woord. De dankbare blik uit haar oog was hem genoeg voldoening.

MAARTEN.

OSCARS VLOEK.

EENE EPISCHE VERTELLING.

1.

De Arendsberg weêrklinkt van vreugdezangen,
 Een aantal ridders sieren 't kost'lijk maal
 Des Graven. Rijk'lijk stroomt in feestbocalen
 Van 't edelste metaal, het beste nat,
 Dat ooit gekweekt werd aan den Rijnschen oever.
 Met zang en dans verlust'gen vele schoonen
 De gasten; meistreels zingen hen ter eere
 Hun daden prijzend in onstuim'ge lied'ren.
 De steenen rollen, dezen voordeel brengend,
 Den and'ren straffend voor 't vermetel wagen.
 «Moog Ridder Walburg mij de eer verschaffen
 «De kansen te beproeven», spreekt de gastheer;
 En Oscar waagt en ziet zijn' schatten mind'ren,
 Maar 't wisselvallig lot toont hem geen gunst.
 Dan weigert hij 't geluk nog te verzoeken,
 Zijn slot en dienaars zet hij niet op 't spel.
 «Vraagt de verliezer mij het spel te eindigen,
 «Als 'k hem revanche bied?» Dus spreekt graaf Hendrik,
 Door d'invloed van den wijn zich zelf niet meester.
 Hij wordt vertoornd als zijn partij blijft weig'ren,

Noemt hem een lafaard. Oscar grijpt zijn zwaard;
 Maar hij bedenkt zich. Hij zijn gastheer dooden!
 En dat, terwijl die magtloos is. Neen! later
 Zal hij zich wreken. «Noemt gij mij een lafaard,
 «Mij, Oscar van den Walburg, die zelfs heden
 «Door uwe zangers d'eerste in moed genoemd werd?
 «Graaf! vraag verschooning nu, dat alle ridders
 «En edelen het hooren, geef voldoening
 «Of 'k zal ze nemen. 'k Wreek mij zwaar en vrees'lijk.
 «Niet rusten zal ik, voor van d'Arendsberg
 «Uit ieder raam de vlammen 'k heb zien slaan,
 «Vóór al uw knechten, 'k ijlings heb zien vlugten.
 «Of kermend in hun bloed den dood zien vinden.
 «Neem uw' beleediging terug of onze veete
 «Is niet geëindigd, voor ik aan mijn' voeten
 «U heb zien sterven. 'k Zweer dit bij wat eenmaal
 «Mij dierbaar was, bij alles wat mij heilig
 «Is, was of zijn zal. Maar van uw' gastvrijheid
 «Vraag ik als edelman een' vrijen aftogt.»
 «Die zij u toegestaan; maar wat 'k gezegd heb,
 «Dat blijv' gezegd, ga heen of speel.»

«Het zij zoo.

«Wees dan vervloekt gij trotsche Arends hoogte,
 «Die uwen kruin tot in de wolken beurt,
 «Nooit zal door spel de Walburg zijn veroverd;
 «Maar door het zwaard zal die zijn magt u toonen;
 «Van mijn' bedreiging blijv' geen letter on vervuld;
 «Geen enk'le uwer zal de schand' of dood ontkomen
 «Beef trotsche hoogte, beef voor mijnen vloek.»

MARGARETHA VAN D'ARENDSBERG.

'k Heb geleden,
 'k Heb gestreden,
 Om mijn' liefde t' overwinnen;
 Zwakker was ik dan een kind.
 Nooit kan mijne liefde wijken
 Noch bezwijken,
 'k Heb daartoe te opregt bemind.
 Maar mag ik nog liefde schenken,
 Aan hem denken,
 Die mijns vaders leven zoekt?
 Ben 'k hem nader
 Dan zijn vader,
 Laat als 't mijne hij dan minnen,
 Wat zijn vader heeft gevloekt.
 Maar al kan hij mij niet haten,
 Noch de mijnen noch mijn slot,
 Dus zijn huis in schande laten
 Ware met zijn roem gespot.
 Eervergeten
 Zou hij heeten,
 Ridder zou zijn naam niet zijn,
 Mij, zich zelf moest hij verachten
 Bleef hij trachten
 Steeds mijn alles nog te zijn.
 Laat zijn pligt hij niet weêrstreven
 'k Zal 't vergeven,
 Hoe ook hij mij 't harte wondt,
 Eer zou zelf 'k den dood hem geven.
 Dan 't vergeven

Zoo zijn naam en eer hij schond.
 'k Heb gestreden,
 'k Heb geleden,
 Om mijn liefde t'overwinnen;
 Zwakker was ik dan een kind,
 'k Heb geen magt tot wederstreven,
 Wil, o vader! 't mij vergeven,
 Dat uw vijand 'k heb bemind.

BRUNO.

Donk're wolken, bange tijden,
 Dreigen ons van alle zijden,
 Margaretha!
 Tegen 't uwe moet ik strijden,
 U de diepste smart doen lijden
 Margaretha!
 Wil uw' liefde nu verlaten,
 Zeg mij, dat gij mij zult haten
 Margaretha!

MARGARETHA.

Nimmer, Bruno! zal 'k vergeven,
 Zoo g'in eerloosheid kunt leven.

BRUNO.

Margaretha!
 't Zij uw hart gij mij blijft schenken,
 't Zij gij nooit aan mij wilt denken
 't Ergste hebt gij mij bespaard,
 Dank, dat gij mij zóó woudt schragen
 'k Zwaarste lijden kan ik dragen,
 Blijft uw achting mij bewaard.

3.

« Komt op, vasallen! komt, uw keizer roept
« Komt allen, spilt geen tijd nu meer met twisten,
« Het land is in gevaar, vergeet uw' veeten,
« Verzoent u voor een tijd, strijd voor uw' heer.»
Dus de heraut. Met vreugd hoort ridder Oscar
Die oorlogskreet, die hem het leed bespaart,
Aan Arendsberg zijn magt te doen gevoelen.
Hij had zich toegerust ten strijd; maar steeds
In stilte nog gehoopt, dat Arendsberg
Zich hunner oude vriendschap zou herinn'ren.
Dit wist toch Hendrik, dat zijn hoon slechts logen,
Die door den wijn bedwelmd hij had gesproken.
Maar toch, uit zijnen mond dien smaad te hooren,
Met zóoveel edellieden tot getuigen,
Hij mogt het niet verdragen. « 'k Heb gedreigd
« Met 't ergste wat ik kon bedenken; 't hielp niet.
« Hij weet toch, dat 'k de magt heb te volbrengen
« Wat 'k heb gesproken. Kon ik anders hand'len?
« Ik hoopte dat g' uw woord nog zoudt herroepen.
« Waarom, o Hendrik! hebt gij niet gewild!?
« Gij, die met mij zoo vaak te zaam gestreden,
» Den vijand hebt geslagen; op tournooijen
« Met zelfs den sterkste mij een lans zaagt breken,
« Maar nooit zaagt vallen; gij die mij zoo dikwijls
« Opregte vriendschap hebt betuigd, gij noemt mij
« Een lafaard! Gij hebt mij zóó diep gekrenkt,
« Het grieft mij dubbel 't uit uw mond te hooren.
« Ach! waar' ik liever in een kamp gestorven
« Dan dat ik voor mijn eer m' op u moet wreken.
« Kom meê ten strijd, mijn moed is niet verminderd

« Al word ik oud, weêr zult gij mij zien kampen
 « Voor vaderland en keizer. Mogt 't u treffen!
 « Mogt vóór het eind des oorlogs gij erkennen,
 « Dat ik mijn naam nog steeds met eere draag! »

De vijand komt met grooten spoed;
 Reeds zijn er velen aangeland
 Aan d'overkant des Rijns. Maar steeds
 Nog nadert drom op drom den stroom,
 En dreigen met onzetb're magt
 Den Duitschen bodem. Onverhoeds
 Was d'aanval. Niemand, die hen keert.
 Slechts Ridder Oscar staat bereid
 Zoodra een bode kond hem doet,
 Dat ook zijn vijand in den nood
 Hun twist vergeten wil en zich
 Met hem vereen'gen. Naast elkaâr
 Geleiden hunne benden zij
 Naar d'oever. « Laat mij deze plaats, »
 Spreekt Oscar, « zij is 't zwakst; misschien
 « Voorkomt gij ginds de landing nog. »
 Dan vliegt hij voort en zwaait zijn zwaard
 Ontzetting brengend, waar hij woedt;
 Als een lawine valt zijn heer
 Op 's vijands leger. Angst en schrik
 Ontwapent hen bij ied'ren slag
 Van Oscar's moordend staal. Geen mensch,
 Die hem weêrstaat. Kort duurt de strijd,
 Des vijands benden zijn verstrooid
 En vlugten voort naar alle kant,
 Geen, die de overtocht meer waagt;
 Naar lager trekt de gansche magt.

Ook Hendrik strijdt met grooten moed;
 Maar valt gewond ter neêr. Hij roept
 De zijnen, spoort ze stervend aan;
 Maar wat vermag nu zijn bevel!
 Zijn voorbeeld missen zij, dat moed
 En kracht hun schonk; zijn held're stem,
 Die dond'rend zijn bevelen gaf
 In 't felste van den strijd. Hij valt,
 En met zijn val verdwijnt hun moed
 En vlugtend zoeken ze hun behoud.
 Daar nadert Walburg en op nieuw
 Verstrooit ook hier hij 's vijands magt
 En drijft hen vlugtend voor zich heen
 Tot d'avond valt. Dan keert hij weêr;
 Zoekt zijne dapp'ren, die den dood
 Gevonden hebben in den strijd.
 Daar vindt hij Hendrik, uitgestrekt
 In 't bloedig slijk. Met starren blik
 Ziet deez' hem aan, na langen tijd
 Herkent hij Oscar. Deez' beveelt
 Een baar te brengen; als een kind
 Legt hij hem neêr. Met flauwe stem
 Spreekt Hendrik nu: «Vergeef mij thans
 «De hoon u aangedaan, voorwaar
 «Zóó streed geen ridder, als gij streedt,
 «Blijf ik gespaard, zoo wil ik elk
 «'t Herhalen, dat geen grooter moed
 «Dan d'uwe immer is gezien.»
 «Ik schenk u mijn vergiffenis
 «Van harte. Maar helaas, te laat!
 «Mijn vloek is reeds vervuld. Ik zag 't
 Hoe al uw' knechten zijn gevlugt;

« Ik zie den Arendsberg in brand,
 « Ik zie u sterven aan mijn voet,
 « Mijn vriend! O, hadt gij eerder slechts
 « Tot mij gesproken! Nog bij tijds
 « Had ons de vijand dan ontmoet »
 » Ik heb 't verdiend. Den edelsten
 « Der ridders, mijnen vriend heb ik
 « Beleedigd. Nog noemt gij mij vriend,
 « Nog wilt gij mij vergeven. 't Woord
 « Door u gesproken is opregt.
 « Ach! zeg mij, zweer, dat gij mijn kind
 « Mijn dochter redden zult, dat gij
 « Haar zult beschermen.»

« 'k Zweer 't »

« Dat gij

« Als kind haar aanneemt.»

« 'k Zweer ook dat.»

« Dat gij haar aan uw' zoon tot vrouw
 « Zult geven?! »

« Dankbaar neem 'k van u

« Het dierbaarst aan voor mijnen zoon.
 « Van nu af blijve steeds uw huis
 « En 't mijne één door dezen band.»
 « Nu kan gerust ik sterven.»

Stom

Staat Oscar bij het lijk, hij drukt
 De hand des dooden; ijlt dan voort
 Naar d'Arendsberg. Een puinhoop slechts
 Ontwaart hij bij het flikk'rend licht
 Der vlammen, somber keert hij zich
 Van 't droevig schouwspel af.

4.

Ook Bruno's zwaard had menig hoofd doorkliefd,
 Had menig dapper strijder in het slijk
 Doen vallen. Menig onverschrokken held
 Had hij doen sidd'ren. Ook hij had gezien
 Hoe Hendrik viel, hij had de vlugt aanschouwd
 Der benden, had gezien hoe menig Frank
 Hen achtervolgde. Maar wat niemand nog
 Vermoed had, heeft de liefde hem gezegd:
 't Gevaar, waarin de Arendsberg verkeerde.
 Daarheen was hij gesneld om hulp te brengen
 Aan haar, die hij beminde. Onbewaakt
 (Slechts, die niet strijden konden en een wacht
 Van weinigen bevonden zich op 't slot)
 Zag zij in groote angst van ver den strijd;
 Zij zag 't verdwijnen van den gouden arend,
 Het vlugten van veel strijders, vriend en vijand.
 Zij zag hoe nieuwe benden zich daar vormden,
 Den Arendsberg van alle kanten naad'rend;
 Maar den beminden arend zag zij niet.
 Daar klinkt een kreet: « ontsluit de poort gezwind.»
 En weldra vindt zij steun aan Bruno's borst.
 « Om u te redden ben ik hier gekomen, »
 Dus spreekt hij, « die gij 't slot nu ziet omsinglen
 « Zijn benden, die door onze hand verslagen
 « Zich vlugtend weër vereen'gen. Gindsche troepen
 « Zijn die van d'Arendsberg met hun vervolgers. »
 « En dan mijn vader! ? »

« Is als held gevallen »

« Hij is dood ? »

« Ik weet het niet; maar door zijn val

« Was bij zijn strijders alle moed geweken;
 « Zij zullen aanstonds hier zijn. Zie de vijand
 « Verlaat hen niet; hier zal hij hen verdelgen
 « Hun zwakke magt kan d'Arendsberg niet redden
 « Kom liefste, moog'lijk, dat mijn paard ons helpt.»
 Zij ijlen voort. Reeds was aan alle zijden
 Het slot omringd, naauw' mogt het hem gelukken
 Zijn schat te redden van een wissen dood.

« Hier zijt gij veilig, Margaretha!
 « Tot hier zal niemaud binnendringen
 « In 't woud. Voor u zal vader Wolfert
 « De monnik zorgen, tot ik hier kom
 « Om u een beet're plaats te wijzen
 » Waar gij kunt wonen naar behooren.»
 « Dank Bruno! U dank ik mijn leven
 « En alles. Reeds is d'Arendsberg
 « In 's vijands hand, reeds slaat de vlam
 « Aan alle zijden uit het slot,
 « Geen enk'le, die den dood ontkomt.»
 « Zoo is mijn vaders vloek vervuld
 « O, Margaretha! Ook mijn hart,
 « Het bloedt bij dit gezicht. Maar dat
 « Mijn hand geen deel heeft aan deez' ramp;
 « Dat niet als vijand maar als vriend
 « 'k Den val van d'Arendsberg aanschouw;
 « Dat ik u redden mogt, daarvoor
 « Zal ik zoolang ik adem haal,
 « Den hemel danken »

« Ach wat baat
 « Die redding mij?! Hier sta ik arm,

« Een weeze, die de schande drukt
 « Van dezen val, op wien de haat nog rust
 « Van uwen vader. Zal hij niet aan mij
 « Als een'ge telg van Arendsberg zich wreken?
 « Zal hij mij niet vervolgen overal? »
 « Zwijg, Margaretha! Neen hij zal niet meer
 « Verlangen, dan hetgeen hij heeft gezien.
 « Hij zou zich wreken op een vrouw! Zijn eer
 « Zou hij daardoor herstellen! »

« Niet zijn eer,

« Zijn wraakzucht vraagt het. »

« Ik zal u beminnen,

« Schenk mij uw liefde, schenk mij uwe hand,
 « Hij zal als dochter u met vreugd ontvangen;
 « Maar wat geschiedt, ik blijf u steeds getrouw,
 « Mij werd bespaard u leed te doen
 « Gij kunt, gij moogt uw hart mij geven.
 « Hoor Margaretha mijne beê:
 « Bemin mij! In uw diepen rouw
 « Zal ik uw' troost en helper zijn;
 « 'k Zal u beschermen in gevaar, »
 « 'k Heb Bruno u altijd bemind
 « Geen grooter vreugde kon ik denken
 « Dan mij geheel aan u te geven
 « Aan uwe zijde voel 'k mij sterk. »
 « Zoo kniel dan met mij voor 't altaar,
 « Laat Wolfert nog ons huw'lijk zeeg'nen
 « Voor ik terug keer in den strijd.
 « Blijf hier. Haast kom ik tot u weder.
 « Verzwijg uw' naam dien korten tijd;
 « Dan zal mijn vader ik u toonen.
 « Als mijne vrouw zal hij u liefd'rijk

«Ontvangen in zijn huis.»

«Dankt, Bruno!

«Gij hebt mijn hoogsten wensch vervuld.»

5.

Held Oscar is vermoeid en krankt,
 Zijn jonglingsjaren zijn vervlogen,
 De winter kwam en wierp hem neêr
 Op 't ziekbed. Nieuwe kracht geeft hem
 De lente; maar niet in den strijd
 Is hij te vinden. Toch vergeefs
 Verwacht hij Bruno elken dag.
 Een bode komt. «Wat nieuws, Johan?»
 «De oorlog is geëindigd, zelf
 «Zag ik uw zoon. Hij is gezond.»
 «En Margaretha?»

«Te vergeefs

«Heb overal ik rondgereisd,
 «Ik kwam in elke legerplaats
 «Des vijands, nergens vond 'k een spoor
 «Der edele gravin.»

«En toch

«Zij leeft, ik weet het, dat zij leeft,
 «Zoolang gij mij haar lijk niet toont
 «Geloof ik niet aan haren dood;
 «Zij zal hem huwen, mijnen eed
 «Zal ik niet breken.

Gij hebt overal gezocht,

«De puinhoop van den Arendsberg hebt vroeger reeds
 «Gij omgewoeld, geen enkel spoor van haar

«Hebt gij gevonden; is zij dan gevlugt?»

«Geen mensch heeft haar gezien.»

«Zoo houd ik vol

«Dat haar de vijand heeft geroofd. Ga heen

«Ga overal, ik wil dat gij haar vindt,

«Neen blijf. Waar zaagt gij Bruno, mijnen zoon?»

«Bij Wolfert voor de hut. Een schoone vrouw

«Gekleed als herderin lag in zijn arm.»

«Wie is die Wolfert, wie dat meisje? Spreek,»

«Hij is een monnik, die in stilte leeft,

«'k Ontmoette hem, toen in het woud ik zocht.

»Zij is een nicht van hem, zoo zei de monnik

«Een weeze, die hij onderhoudt.»

«Voorwaar

«Een fraai gezelschap voor een pater.

«Nooit

«Nog zag ik schooner kind. Haar zou een slot

«Meer passen dan die hut. Geen edelman

«Die niet met trots haar dochter noemen zou.»

«Een meisje van dien stand?»

«Veracht haar niet

«Heer Ridder! menig edelman in 't land

«Kan open plaatsen in zijn wapen wijzen.»

«Wat zegt gij, ongelukkige! verdwijn!

«Uw trouwe diensten redden nog uw leven

«Maar waag het niet hierheen terug te keeren

«Zoo Margaretha gij niet tot mij brengt.

«Wat! Bruno. Zou mijn zoon zich zoo vergeten,

«Dat zulk een schepsel hij zijn hand en hart

«Zou schenken. Nooit, hij liegt, d'ellendeling.

«Maar waar zij schooner dan een engel, waar zij

«De edelste uit 't land, nooit zal 'k gedoogen,

«Dat hij een andr'e huwt dan Margaretha.
 «Ik heb 't gezworen, deze eed is 't heiligst
 «Voor mij op aard. Een stervend vriend ontving dien.»

Hij keert terug en vreugdekreten
 Begroeten Bruno. Hij vliegt voort,
 Eerst wil zijn vader hij omhelzen
 Voor naar des dienaars groet hij hoort.
 Maar hier weërklinkt geen vreugdetoon,
 Hier treft geen blijde blik den zoon
 In droef gepeins zit Oscar neder:
 «Hier ben ik, vader, zie mij aan
 «Als overwinnaar, rijk belâan
 «Met laauw'ren keer ik tot u weder.
 «Wat is 't, dat gij door smart gebukt,
 «Mij niet met vreugd aan 't harte drukt,
 «Gij mij geen enk'le groet wilt geven?
 «De eer van Walburg is hersteld
 «De vijand is ter neêr geveld;
 «Uw roem ziet gij in mij herleven.»
 «Mijn roem! En gaaft gij ons tot schand
 «Niet aan die vrouw uw hart en hand,
 «Die nooit mijn zegen kan verkrijgen?
 «Of is dit alles laster?»

«Neen»

«Maar heden had ik schuld belêen,
 «Tot nogtoe moest ik 't u verzwijgen,
 «Vergeving vader!»

«Toon berouw

«Een and're geef ik u tot vrouw
 «Die iedereen u zal benijden
 «Vergeet deez' deern. Ik zal mijn eed

«Niet breken»

«Vader! gij zijt wreed,
«Neen nimmer zal ik van haar scheiden,
«Dan sterve zij»

«Kent uwe haat
»Geen grenzen? Zal dan onverlaat
«Uw wraakzucht zelfs een vrouw niet sparen,
«Daar niets uw hart voldoening geeft?»
«Zoolang nog Margaretha leeft
«Zal ik niet rusten. Mijnen eed
«Blijf ik getrouw.»

«Moog' al het leed
«Dat gij berokkent u weêrvaren.»
«'k Erken u, wreedaard! langer niet als heer
«En vader. Nimmer zet den voet ik meer
«In dezen burg, zoolang gij hier beveelt.»

6.

«Niets kan mijns vaders hart bewegen;
«Hij wist al reeds, dat gij hier zijt,
«Dat ik mijn hart en hand u gaf,
«'k Moet van u scheiden of uw leven
«Is in gevaar. «Zoolang zij leeft
«Zal ik niet rusten; mijnen eed
«Blijf ik getrouw,» dus sprak de man,
«Dien eenmaal ik mijn vader noemde.
«Maar vrees niet; nimmer zal ik dulden
«Dat men een enkel haar u krenkt.»
«Ach kon ik slechts daarheen u volgen
«Waar ons geen haat belagen kan,

« Daar wonen tot eens beet're tijden
 « Voor ons zich toonen. Ach hoe zouden
 « W' ons dierbaar kind verlaten, Bruno! »
 « Het kan niet liefste, maar wees rustig
 « Ik zal toch u beschermen? »

« Bruno!

« 't Is mij zoo bang om 't hart. Ach laat ons
 « Vertrekken. »

« En het arme wichtje?

« Twee dagen oud slechts! »

« Hoor, daar schreit het

« Om zijne moeder. Ja mijn engel,
 « Uw moeder komt. Kon uw vervolger
 « Slechts u aanschouwen in uw wiegje
 « Hij zou toch u niet kunnen haten
 « Om 't geen mijn vader eenmaal sprak;
 « U zou hij in zijn armen drukken,
 « Uit liefde zou hij u verzorgen,
 « En 'k zag met rust het open graf. »

« Verberg u in deez' grot, daar nadert reeds verraad,
 « Zorg Wolfert voor mijn kind, en mogt ik nu bezwijken
 « Zoo voedt hem den jongen op als edelman en ridder;
 « Laat bij mijns vaders dood hem door zijn volk erkennen,
 « Terug! Wat wilt gij? Zoekt gij 't bloed
 « Van uwen heer? Gij zult mijn vrouw
 « Niet krenken voor gij mij gedood
 « Terug! of vindt alhier uw graf;
 « Ellendelingen! Moordenaars!
 » Komt gij met tien, om ééne vrouw
 « Te dooden? Grootsch is uw bedrijf
 « Voorwaar. »

« In Ridder Oscars naam
 « Vraag ik van u, dat gij deez' vrouw
 « Terstond verstooten zult.»

« Dat nooit »

« Zoo sterve zij, luidt het bevel;
 « Verzet u niet Heer Ridder.»

« Zwijg »

« Verdedig u of sterf »

« Lig daar

« En drink uw bloed. Wie waagt het nog
 « Te naad'ren? Daar vindt ge uwe plaats.»
 De strijd is hevig. Door de grot
 Beschermt strijdt Bruno. Eén voor één
 Verslaat hij, die hem naad'ren durft,
 De laatste komt. Hij werpt zijn zwaard
 Doch niet naar Bruno. Met één slag
 Wordt hij geveld; maar in de grot
 Weerklinkt een kreet en uitgestrekt
 Ligt Margaretha in het hart
 Getroffen, badend in haar bloed.
 Een blik nog werpt het brekend oog
 Op den geliefden man; één blik
 Vol liefde, dankend voor zijn trouw.
 Eén enklen laatsten blik nog. Dan
 Sluit zij die oogen voor altijd,
 Hij buigt zich snikkend bij haar lijk
 En tranen wellen in het oog
 Des dapp'ren. Nogmaals drukt hij haar
 Aan zijne borst en kust en vleit
 Het lijk, of 't nog gevoelen kon.
 Dan barst hij los, vervloekt den dag,
 Dat hij het levenslicht aanschouwd;

Dan woeden stormen in zijn borst
 En hijgend gaat hij op en neer
 En werpt zich op den grond. «Geen vreugd,
 «Geen vrede is meer voor mij op aard;
 «Neem hemel, die mij 't leven gaf
 «Neem het terug.»

Dan ijlt hij voort
 Van daar, ver, ver, waar 't lot hem brengt,
 Zoekt rust in 't woeste krijgsumoer
 Maar vindt ze nergens.

7.

Na een tiental bange jaren
 Keert de rust in Bruno's hart;
 Langer zoekt hij geen gevaren
 Tot vertroosting in zijn smart.
 't Vaderhart heeft luid gesproken,
 Naar zijn kind verlangt hij nu;
 't Eerste knopje is ontloken,
 Hoop bloeit in zijn boezem nu.
 Tot de zijnen keert hij weder
 Brandende van ongeduld.
 In de grot zet hij zich neder,
 Weemoed heeft zijn hart vervuld.
 Hier kan hij aan haar wêer denken
 Aan haar liefde, aan haar trouw,
 Waar hij d'aard met 't bloed zag drenken
 Zijner têr beminde vrouw.
 Hier voelt hij 't gemoed verzachten

Waar haar beeld voor 't oog hem zweeft;
Vindt tot strijd hij nieuwe krachten
Tegen wrok die in hem leeft.

Peinzend staart hij voor zich henen
Als een zachte toon hem wekt,
Is dat niet het morgenklokje
Van den monnik? Gouden stralen
Werpt de lentezon op d'aarde
Met haar eerste licht ze groetend.
Bruno ziet het; in zijn oogen
Wellen tranen.

«Goeden morgen

«Waarom zijt gij zoo bedroefd »
Doet een kinderstem zich hooren,
«Ga met mij naar vader Wolfert,
«Hij doet niemand ooit verdriet;
«Ziet daar komt hij. Deze bloemen
«Ga ik eerst aan moeder brengen,
«Moeder ligt hier naast de grot;
«Vader Wolfert zegt, dat altijd
«Ik heel veel van haar moet houden »
«Dierbaar kind!»

«Straks kom ik weder

«En dan gaat gij met mij jagen
«In het woud. Ik kan goed schieten
«Met mijn boog.»

Lang hoorde Bruno

Naar het praten van zijn kind
Sloot den knaap in zijne armen,
Strooide bloemen op de grafterp

Smaakte eind'lijk zielerust.

«Zie vader, zie dat fraaije hert,

«Ik zal het schieten met mijn boog

«Ha! nimmer zag ik schooner dier,

«Daar ligt het reeds. Hoor hoe het kermt

«Neen ginds verschijnt het weêr.» Maar toch

Weêrklinken kreten, niet het beest,

Een mensch lag stervend op den grond,

Vaarwel nu vreugde.

«Grijpt den man.

«Die dus ter sluiks mij trof.» Een kind

Treedt voor als schuld'ge uit het woud.

Daar ligt van Walburg, d'oude held

Getroffen door een pijl. Een gil

Van woede slaakt hij: «Op deez' wijs

«Moest ik dan sterven. Brengt hem hier

«Den dader, man of kind. Voorwaar!

«Hij zal zijn loon ontvangen. Wie

«Ellend'ge ge zijt gij?»

Daar verschijnt

De monnik. «Sla uw handen niet

«Aan 't kind, dat u getroffen heeft,

«Vergeef hem. Zult gij aan het graf

«Nog strijden tegen eigen vleesch

«En bloed? Genade smeeke ik u

«O, ridder Oscar! voor den telg

«Der edelste geslachten. Hij

«Die zonder schuld u trof, hij is

«Uw kleinzoon, hij draagt uwen naam.

«Trof uwe haat niet de gravin

«Van Arendsberg reeds zwaar genoeg.»

«Mijn haat?»

«Stierf niet op uw bevel
 «Zijn moeder in de grot. Ik zelf
 «Was 't, die uw zoon met haar verbond
 «Hij is haar wettig kind.»

«Mijn God
 «'k Heb haar gedood! 'k Vergeef het hem.
 «Niet 't kind, de hemel rigtte 't schot
 «Dat mij getroffen heeft. Ik zwoer,
 «Dat Margarethe ik altijd
 «Beschermen zou, dat eenmaal zij
 «De vrouw mijns zoons zou zijn. Kom hier
 «En luister Bruno. Van een knecht
 «Vernam ik, dat hij u gezien
 «Bij Wolfert, dat gij daar een vrouw,
 «Een boerenkind uw trouw beloofd;
 «G' erkendet het mijn zoon. O God!
 «Onwetend brak ik mijnen eed.
 »Ik ben gestraft, vergeef mij thans."
 «Mijn vader!»

«Ik erken uw kind
 «Als kleinzoon en als erfgenaam
 «Van Walburg en van d'Arendsberg,
 «Een bede nog, laat nu zijn naam
 «De mijne «ridder Oscar» zijn.
 «Kom hier mijn kind, ontvang mijn zwaard
 «Het leide u door elk gevaar
 «Als overwinnaar, zooals mij,
 «Het is het dierbaarst mij op aard.
 «Neem dezen ring. Hij draagt een naam
 «Dien steeds beroemd was in dit land
 «Als gij hem ziet, denk wie gij zijt.
 «Gedraag u ridderlijk, dat nooit

«Gij dezen naam onwaardig wordt.
 «En gij mijn zoon, ontvang nu gij
 «Mijn zegen, zoo gij mij vergeeft,
 «'t Geen ik misdeed; opdat in vrede
 «Ik sterven moge.» Bruno knielt
 Naast zijnen zoon voor Oscar neêr;
 Ontvangt den zegen. Ondersteund
 Door zijn bedienden spreekt de held
 Dien bevend uit en is niet meer.

RUSKI.

DE ERFENIS.

EEN ZEEUWSCHE NOVELLE.

Een landschap in de laatste heldere zomerdagen kort voor zonsondergang, biedt altijd een heerlijk schouwspel aan. De zachte gloed waarmede hemel en aarde zijn getint, het fraaie contrast der gelende bladeren door de laatste zonnestralen als met goud bedekt, tegen het nog donker groene onder-loover, de fijne kleurnuancen, die we in de natuur overal rondom ons waarnemen, — maken die dagen niet minder schoon dan die der vroege lente, als alles begint te ontluiken in de frischheid der eerste jeugd.

Op een dier verrukkelijke Septemberdagen, die in ons van het klimaat zoo karig bedeelde land zoo dikwerf het gemis aan zomer vergoeden, stapte een jongman een liedje neuriënde langs den landweg naar het dorpje K. Zijn houding

en gang doen ons in hem, ondanks zijn eenigszins burgerkleeding, den landman herkennen, welke opvatting nog versterkt wordt door den groenen wollen zak, dien hij op den rug draagt door middel van een koord, dat tevens tot sluiting van den zak dient. Van onder de zwarte pet, die zijne geel blonde haren bedekt, komt een van gezondheid blozend gelaat te voorschijn, waaraan de gulle blauwe oogen iets goedigs, iets aantrekkelijks verleen, al mogen zij dan niet op groote schranderheid aanspraak maken. Over de wijde zwarte broek en het vest van dezelfde kleur, draagt hij een blauw wambuis, terwijl een paar lompe vetleeren schoenen zijn voeten juist niet op het voordeeligste doen uitkomen.

Reeds bijna twee jaren zijn er verloop, sedert hij de plaats zijner geboorte verliet om op raad van „noom Gerrit” zijn geluk ergens anders te gaan beproeven, zonder dat hij echter bij die proefneming iets rijker is geworden zoodat hij ten laatste het besluit nam om maar weer terug te keeren. In al dien tijd is hij slechts een enkel maal in zijn dorp geweest, dat voor hem zoo vele dierbare herinneringen bevat. Daar toch onder de groene zode, die hij als kind zoo vaak met zijne tranen besproeide, sluimeren zijne ouders, die hem maar al te vroeg ontvielen; en „noom Gerrit” heeft hem onlangs geschreven dat moei Tannetje ook is overleden; moei Tannetje die hem tot zich nam, toen hij als hulpeloos weesje

alleen in de wereld achterbleef. Maar vooral, daar woont mooi Keetje, die hij maar niet kon vergeten en met wie zijn kameraden hem zoo konden plagen.

Terwijl hij daar zoo voortwandelt komt hem zijn gansche verleden voor den geest. Het is wel niet altijd zonneschijn geweest op zijn pad, maar hij was toch betrekkelijk gelukkig en tevreden, totdat hij op het onzalig denkbeeld gebracht werd om zijn fortuin elders te gaan zoeken.

„Of Keetje blie za ziën as 'k weromme kom,” dus peinst hij. „'t Joeng, wat ao 'k 'et zwaer vor 't zeien, toe ze mit 'n traen in der mooie brune oogen zee „„dag Wullem, 't gae je goed 'oor, en dienke nog es an Keetje!” As 'k me toe nie gauw omgedraeid aôd, dan was 'k zeker gaen julen, zoo as 'k nie meer gedaen ae sins moei Tannetje mit den 'oekevêger troef op m'n rik speelde. Dat mins is ok al nie meer. 't Spiet me voer de ziele, want 't was 'n goed wuufje, al kieke z' 'en bitje zunig; maer 'oe kon dat ok anders mit 'n paerel op der oog! Z' ield toch ieselijk veel van me al merkt' ik der nie veel van; mae toe 'k weg goeng, toen 'ieng ze rond me nek en zee, ... jae wat zee z' ok? ..... juist! „„Joenge” zee ze „„'k za' 't nie lange meer maeken, en” zee ze „„'k za' je dienkelijk nie meer zieë, onze Lieve-n- 'Eere 'elpe je! En 't bitje da' 'k ae” zee ze „„is vor joe.” 't Mins is al lange dood en begraeven, maer van

'en erfenisse ae 'k niks hoore. Noom Gerrit schrieff dat er net genogt was om der schulden mee te betaelen. Waer ze die gemaekt eit begrieff Joosje; mae 'k za' der noom Gerrit toch es nae vraegen. 't Spiet me nie vor 't geld, God bewaere me! . . . . . maer 'k zou 't toch wel ae kunnen gebruiken, om der 'n klein gedoe vor te koopen en der mit Keetje op te gaen weunen; altied as ze me nog ae wilt. Maer noe, noom Gerrit za z'n Keetje nie willen geen an iemand, die niks, kiek niks eit."

Zoo bij zich zelve sprekende, was Willem den molen genaderd, die zich op korten afstand van het dorp K. verheft. „Noe opgepast! 'k Wou wel es weten of ze me nog kennen zullen. 'k Za eerst de Zwarte Aarend ens ingae, daer zullen der mit de Zundagaevend nog al veel zitten."

Wij zullen een oogenblik voor Willem de herberg binnentreden, die hij als eerste rustplaats had uitgekozen. Het was een lang doch laag gebouw, dat als in vele dorpen tegelijk tot Raadhuis diende. De donkere langwerpige gelagkamer zag met drie ramen, zorgvuldig met gordijnen en gordijntjes toegestopt, op het ruime kerkplein. In een der hoeken was het buffet, even als de zolder en verdere betimmeringen van een donkerbruine kleur. De oneffen grond was bevloerd met beurtelings roode en blauwe tegels, die door langdurige dienst en het vele schrobben en wasschen, allen in het midden een holte vertoonden. Achter

in het vertrek, tegenover den lagen ingang, stond een oud billard, dat sedert menschen heugenis den K.'ers met zijn van ouderdom kromgetrokken rug geduldig ten dienste had gestaan. Voor de ramen en tegen de muren stonden verscheidene tafeltjes, stoelen en banken, die thans allen met drinkende en rookende boeren waren bezet, waardoor in het benauwde vertrek een atmosfeer ontstond, waarin alleen een boer het zou kunnen uithouden.

„Ei-je al hoore dat Wullem t'rug komt?” vraagt een dikke pater-goedleven aan zijn buurman, die even als hij en al de in het vertrek aanwezigen, zijn hoed, zeker uit vrees voor kou vatten, stevig op het hoofd heeft gedrukt, een korten zwarten broek met grijzen wollen kousen, en een blauw buis en vest aanheeft. Bovendien versieren een paar gouden hemdsknoopjes en groote zilveren broekstukken zijn dikke lichaam.

„Jaes, jaes, Gerrit eit 'et me gezeid. Wat mot er van den joenge trecht kommen noe Tannetje der nie meer is!”

„Jae, dat weet ik nie. 'k 'Ad ik altied gedocht dat Tannetje wel ies zou naelaeten. 'k Begriep der niks nimmendal van.”

„Ik ok nie. Maer,” en hier begon hij te fluisteren, „'k 'ou 'etj vor geen zuvere koffie!” Als had hij iets zeer belangrijks gezegd, keek hij zijn buurman met beteekenisvolle blikken aan, dampte op een vervaarlijke wijze en sloot na elk

haaltje zijn lippen, alsof hij in de eerste zes uren niet van plan was meer te spreken.

De ander keek hem verwonderd en half verschrikt aan, schudde langzaam het hoofd, terwijl hij zijn pijp tegen den rand der tafel uitklopte, en zeide: „Dá kan 'k toch nie dienen. Maer stille daer ei-je Gerrit zelve.”

Baas Gerrit was lang en mager, niet veel anders gekleed als de overigen, met een listige uitdrukking in de bewegelijke grijze oogen. Veel bijzonders was er anders niet te lezen op 's mans perkamenten tronie. Zijn geheele voorkomen gaf niet het denkbeeld van sterkte en gezondheid, zooals wij dat gewoonlijk bij den buitenman vinden. Een borstkwaal had zijn krachten gesloopt, daar hij, — tegen den raad van den dorps-geneesheer, die hem maar al te dikwijls tegen een vroegtijdigen dood had gewaarschuwd, — maar niet de noodige rust wilde nemen, als er kans bestond om wat te verdienen.

De meesten hadden nog al met hem op, omdat hij op zijn manier vrij aardig kon vertellen. Minder gaarne deed men echter zaken met hem; want niemand verstond beter dan hij de kunst om iemand blanke schijven uit den buidel te kloppen voor erwten en boonen, die niet gaar wilden koken, of voor aardappelen die beginselen van ziekte vertoonden.

„El, el Gerrit, je neve komt zoo trug, aen 'k hoore?” begon de dikkert van zoo even.

„Wat za 'k je zeien man! wa 'k mit den joenge mot begunnen, wee 'k nie; z'n 'anden zullen 'eelemael aeveriks stae. I 'ad maer motten bliven waer i was, daer kon i ten minste z'n buuk volkriegen en dat kon 'ier wel es tegen vallen. En noe kan ik 'em zeker op m'n nek kriegen, maer dae zâ 'k 'em vor passen.”

Op dit oogenblik ging de deur open en trad onze reiziger binnen. „G'en aevend saem? Zoo an den pimpel?” klonk het uit zijn mond. Niet weinig was hij verwonderd uit de welkomstgroeten, die hem van alle zijden werden toege-roepen, te bemerken dat men hem herkend had

„El, kiek, da's kerjuus dat jullie m' aellemael kennen! Mae 't besan (*) nie. Daer ei-je werempel noom Gerrit ok! noe begriep ik 't me. El, noom Gerrit, 'oe gaet 'et en mit de vrouw en mit Keetje?”

„Bedaer man!” antwoordde Gerrit. „Nie zoo-veel vraegen in eens. 't Gaet ons aellemaele 'eel goed en joe 'ok nae 'k zien. (†) Wat bin-je van plan te gaen begunnen? Moei Tannetje is dood, de'n-'Eere eit der ouwe ziele; en z' eit geen roojen duut, kiek nie zooveel as der op m'n leegen 'and leit, naegelaeten. 't 'Uus is ok motten verkocht worren, zooda 'k maer zeien

---

(*) Het komt er niet op aan.

(†) De Zeeuwsche boer gebruikt dikwijls uitdrukkingen als deze: ik zien, ik slaan enz.

wil, waer zâ je noe bluen. Bie mien ka-je wel 'en paer nachten in de schure slaepen; maer dat gaet op den dure 'ok al nie, dat begriep je van zelve.

„Daer zullen we mergen wel is over praeten, noom Gerrit. En noe maer eerst es 'n slokje pakken vor den durste.”

„Je schient goed bie kas te ziên! Dat doet me plezier vor je, dan ei-je mien 'ulpe nie noodig;” merkte Gerrit aan.

„Dat gleuf 'k,” lachte de andere, terwijl hij zijn zakken omkeerde waaruit een paar dubbeltjes en eenige centen kwamen rollen. „De duvel 'aele me as 'k meer ae, of as 'k weet waer 'k er meer kan kriegen.”

Willem's oom scheen hierover niet erg gesticht. Hij zeide echter niets, doch keerde zich om, en knoopte met een ander een gesprek aan. Willem had den tijd niet, om na te denken over de weinig vriendelijke wijze, waarop de eenige broeder zijns overledenen vaders hem ontving; want eenige zijner oude kennissen schaarden zich om hem heen, ten einde eens te vernemen hoe hij het sedert zijn vertrek uit K. gemaakt had.

Weinige oogenblikken later bevonden Willem en zijn oom zich op weg naar het huis van den laatste. Stilzwijgend liepen zij naast elkaâr voort, Willem de oorzaak trachtende op te sporen van het onvriendelijke gedrag zijns ooms, deze een

middel zoekende om zich zoo spoedig mogelijk van den onwelkomen gast te ontdoen. Zoo bereikten zij ten laatste, tegen het invallen van den donker de hoeve van baas Gerrit.

Alles zag er hier net en goed onderhouden uit, getuigende van den welvaart des eigenaars. Op het vrij uitgestrekte erf stonden de stallen en schuren terwijl het woonhuis het dichtst aan den weg gelegen en daarvan gescheiden was door een bloementuin, door een breede sloot omgeven, waarover een houten brug met groengeschilderd hek toegang tot den weg verleende.

Toen Willem en zijn oom het erf betraden, was Keetje, van wie wij reeds ter loops melding maakten, bezig aan den welput water op te halen. Bij het zien van het tweetal slaakte zij een blijden kreet, liet haar ketel staan en liep Willem tegemoet, die ook van zijn kant zijn pas versnelde, haar bij de hand vatte en een zoen drukte op haar blozende wang. Toen haar op armslengte van zich houdende en haar in de lachende donkerbruine oogen starende, zeide hij: „Wel mien duuf-je wat bin je mooi geworren!”

Er was geen overdrijving in den blik vol bewondering, dien Willem op zijn nichtje gevestigd hield. Dartelheid en levenslust spraken uit die heldere donkere oogen, die u als twee gitten uit dat fijn gevormde gezichtje tegenflonkerden. Menigeen zou wellicht gevonden hebben, dat haar gelaat, hare welgevormde tot boven den

elboog ontbloote armen wat al te zeer door de zon geblakerd waren; doch juist die bruine tint, zoo wel in harmonie met die donkere oogen, dat zwarte haar, maakte haar een toonbeeld van landelijke schoonheid.

Zij was van middelbare lengte en nog gedeeltelijk in haar Zondagsche pakje gekleed, dat hare welgevormde gestalte niet op het voordeeligst deed uitkomen. Een dikke wollen rok met zwarte en donkerblauwe strepen sloot nauw om de heupen en was grootendeels bedekt door een blauwen boezelaar. Een zwart laag uitgesneden jakje met korte mouwen omsloot hare fijn gevormde taille, terwijl een net geplooid doek of „beuke” haar zwellenden boezem aan al te bespiedende blikken onttrok. Een stijf wit mutsje, waaruit twee gouden krullen en strikken met parels bezet te voorschijn kwamen, bedekte het zedig weggestreken haar. Een paar zwart fluweelen, met zilveren gespen voorziene schoentjes maakte haar toilet compleet.

Intuschen had Gerrit hen ingehaald en zeide, terwijl hij een toornigen blik op zijn dochter sloeg: „Waer mot dat 'een, wat zou Klaais van den meulenaer zeiën, als i je zoo zag' kewa, (*) geen gek'eid 'oor; je binnen oud en wies genogt, om te begriepen, dat daer noe 'en end an mot kommen.”

(*) Kom aan.

„Klaais?“ prevelde Willem verbleekende, terwijl hij Keetje angstig aanzag. Deze haren neef gerust willende stellen, zeide echter op schijnbaar vroolijken toon: „El vaoder, wat begun je noe? Je bint niks vrindelijk (*) tegen Wullem 'oor!“ En toen zich haastig tot dezen wendende fluis-terde zij: „Wacht me van aevend in de schure as vaoder en moeder slaepen“; en luide vervolgde zij: „En noe niks meer over Klaais, 'oor vaoder! da's mergen teds genogt.“

Zoo pratende waren zij de keuken binnengetreden, waar de moeder bezig was de pap voor het avondmaal te koken. Maria was, als vele boerinnen, door aanhoudend verkeer in de open lucht, voor haar tijd oud. Hier en daar kwamen reeds grijze haren van onder haar muts, terwijl er zich al enkele diepe groeven vertoonden op haar gelaat, dat nog de onmiskenbare sporen van vroegere schoonheid droeg. In haar oog lag een onbestendige angstige uitdrukking, die zich vooral vertoonde, toen Willem op haar toeliep en haar onder het uitroepen van: „Dag beste moeie Maria!“ een hartelijken zoen wilde geven. Blijkbaar verlegen trad Maria een stap terug en zag onrustig naar haar man op. Toen deze zich

---

(*) Eigenlijke uitspraak: vrindelik, doch voor de duidelijkheid overal geschreven als in den tekst. Trouwens wordt de uitgang *lijk* als *lik* uitgesproken, als wellicht alleen niet door een pedanten schoolmeester.

echter een oogenblik verwijderde, trok zij Willem haastig naar zich toe en drukte hem een kus op het voorhoofd. Doch als vreesde ze te ver te zijn gegaan, keerde zij zich schielijk om, terwijl een hoog rood hare wangen bedekte, keek in de borrelende melk in den pot en vroeg toen zacht: „Dienk j' 'ier lange te bluve, Wullem?”

„De duvel is de minsen 'ier in 't ôote geslaegen;” bromde Willem bij zich zelve. „Nee, moei Maria,” vervolgde hij luide: „'k zâ mae weer gauw weggae; want jullie binnen aellemael zoo vrindelijk as oorwurmen. 'k 'Ad ik op 'n betere ontvangst ge'oopt.”

„'Oor me zoo 'n ondankbaeren vlegel es an!” barstte Gerrit uit, die juist binnenkwam en slechts op een gelegenheid had gewacht om zijn gal uit te spuwen. „'Oor me zoo 'n ondankbaeren vlegel 'es an! Je docht zeker dâ we 'en groote partie vor je zouën gevrogen ae, uut blieschap dat zoo 'n luiwammes en dagdief as jie, die nie eens z'n eigen kost kan verdienen, trugkomt; eh?”

Moeder Maria bukte zich dieper over den pot; Willem met van toorn gloeiende wangen maakte zich gereed om een scherp antwoord te geven, toen zijn oog dat van Keetje ontmoette, die hem smeekend aanzag en hem beduidde te zwijgen. Schijnbaar bedaard zeide hij dan ook slechts:

„Nee, noom Gerrit, dat ao, 'k (*) nie ge-

(*) had ik.

docht; maer wel, dat de broer van m'n zaeligen vaoder, 'en vrindelijk woord vor me zou haod ae". (*)

„Zoo, dienck je dat mien 'uus maer vor 'en iever, die wilt binnenkommen, openstaet? 't Is wat moois! En wat dee 'k, 'k nam je mee uut meelie, omdat je zoo erm bint as Job; en da's noe m'n dank! Maer mergen zie je maer dat j' ievers (†) anders trecht komt, wan 'k wil mit joe nie langer onder een dak ziën."

Wederom voorkwam Keetje een scherp gezegde, en met een zucht zette Willem zich neêr aan tafel, waar thans de pap gereed stond. Alsof er niets gebeurd was, dreunde Gerrit zijn ellenlang gebed op, dat sedert jaren viermaal daags gehoord werd.

Het maal liep stilzwijgend ten einde, waarna een kapittel uit den bijbel op denzelfden een-tonigen dreun werd voorgelezen. Toen Gerrit zijn hoed weer had opgezet (§) en de koperen sloten van het groote boek toesloeg, zeide hij, zijn neef norsch aanziende: „Je most je die woorden wel ter 'arte nemen."

„Ik gleuf dat er 'ier wel meer binnen, die dat mosten;" antwoordde Willem. „Mae 'k bin moeë,

---

(*) gehad hebben.

(†) ergens.

(§) Een boer neemt zijn hoed alleen af als hij bidt, in den bijbel leest of slaapt.

'k gae nae kooi. G'en nacht saëm!" En na met Keetje een beteeckenisvollen blik gewisseld te hebben, begaf hij zich naar de schuur, terwijl baas Gerrit hem een halfluide verwensching achterna zond. Ook op den oom scheen het gelezene niet veel indruk gemaakt te hebben. En de man stond nog al als vroom bekend en was diaken bij de kerk waartoe hij behoorde.

Het mocht zoo wat een uur later zijn, toen Willem een lichtstraal zag vallen in de schuur, waar hij zijn nichtje met ongeduld verbeidde. De deur werd behoedzaam geopend en daarna weer gesloten, waarna Keetje met een lantaarn in de hand op Willem toetrad. Deze stond op en sloeg zijn arm om haar middel. „Je bint de eenigste Keetje, die nog 'en bitje belang in me stelt," begon hij. „Vor joe alleen ben 'k trug gekomen, mae 'k zâ wel weer zonder joe motten 'eengae, en 'ooren dat Klaais van den meulenaar, die lange terfzak, waer 'k altied mee vocht omdat i zoo valsch was, mit je gaet trouwen. Ao 'k dat geweten, 'k was maer stille weggebleven." Een traan glinsterde in de oogen van den goeden jongen. Keetje had haar lantaarn neergezet en immer meer haar kopje tegen zijn schouder geleid. Ook haar liepen de tranen langs de wangen. „Och Wullem spreek zoo nie," zei ze zacht. „Ik 'eb zoo nae je verlangt, wan 'k docht Wullem za wel ies weten om me van dien lillijken vint af t' 'elpen!"

„Juul noe nie, m'n lieve Keetje,” hernam hij, een kus drukkende op het pruilende mondje, dat zich daarvoor gansch niet onwillig toonde, „'t zal willicht zoo erg nie loopen. Ei-je nog wel es an me gedocht,” vervolgde hij na eenige oogenblikken „en an je belofte, om m'n klein, klein wuufje te worren, zoo as je vroeger altied zee, en nog den laesten aevend toen 'k'ier was? 'k 'Eb der 'eel dikkels an gedocht Keetje!” Meer en meer had zij haar hoofdje tegen hem aangeleund, zoodat hij de blos niet zag, die zich over haar gelaat verspreidde. Zacht weerde zij zijn hand af, toen hij haar op wilde heffen om haar in de oogen te zien. Eindelijk barstte zij in tranen uit en zeide „Laeten we daer mae nie van praeten Wullem, vaeder is zoo kwaed op je en eit me al zoo dikkels bekeven as 'k van je sprak. Nee daer zâ wel niks van kommen!” En wederom begon zij te weenen. Zachtjes plaatste Willem haar naast zich neder en begon haar te troosten en te sterken, — hij die zelf zooveel behoefte had aan troost en vooral aan sterkte, om den van alle kanten dreigenden storm te kunnen weerstaan. Eén gedachte verblijdde hem echter en dat was de overtuiging, dat zij, die daar weenend naast hem zat, hem nog lief had.

„Kom Keetje,” sprak hij; „bedaer m'n liefje en vertel me 'es wat er zoo al gebeurd is. Voor 'k weg goeng was je vader toch zoo nie op me gebeten.”

„Jae Wullem,” antwoordde zij na een poos; „ik begriep der zelvvers niks van. Toe je noam Jan 'ier was sprak vaeder 'eel aors, en . . .”

„Mien oom Jan? Dien ken 'k nie. Is dat die weggelooopen is, toen i nog 'n joengen was en nae zee wou?”

„Juust. I is de joengste broer van je moeder en van je moeie Tannetje en was bie 'en kuuper in Vlissinge toen i op en goeien dag stil weggelooopen en nae zee is gegae. Je grootevaoder wou niks meer van 'em weten. Ze dochten ael lemael dat i dood was; maer vor 'en paer maenden is i 'ier onverwacht gekomen, om te kieken of der nog fermille van 'em leefde. Kort daarop is Tannetje gesturven.”

„En is i der nog?”

„Neen-je i is diedesdag voor veertien daegen wee nae Vlissinge gegae en al gauw gaet i vor goed weg, as i nog nie weg is.”

„En wat 'ad i mit je vaeder te maeken; je zee der strakjes zoo ies van?”

„Bel ik 'oorde je noom es tegens vaeder zeien, ,,,kiek, noe most je Wullem je Keetje geen; (*) as j' 'aar net zoo veel geet as i eit, dan kunnen ze 't best rooien.”

„En 'k aen ik niks?” (**)

„Jae dae zit et 'em juist. Vaeder 'oorde ik

(*) geen, geet; geven, geeft

(**) En ik heb niets.

nog zeien, dat i er wel ooren naer aod, mae dat je noom Jan der niks van tegens mien most vertellen. Ik âd staan luusteren, zie je, en toe 'k binnen kwam, gebaerde 'k of 'k niks hooren aod." (*)

„Mae wanneer is je vaeder dan toch zoo veranderd Keetje?"

„El 'en paer daegen, toe Jan vertrokken was, zee vaeder tegens me: „„Oe vin-je Klaais van den meulenaar? Da's 'en eele goeie man vor je." Kiek toe docht ik da 'k et bezwieken gieng. Ik zee da 'k zoo veel van joe 'ield;" (hier werd zij met een zoen beloond) „en toen wier i zoo kwaed en zee dat daer niks van kwam, wan dat je geen duut bezat."

„Keetje, Keetje lieve, d' 'eele boel wor me al duusterder en duusterder! Gee me toch raed?"

„Weet-je wa'k doe zou? 'k goeng mergen nae Vlissinge om te kieken of de Susanne, 't schip van je noom Jan, der nog leit, en dan zou 'k er dien is over spreken; die za-je meer weten te zeien dan ik en misschien nog wel es 'en woordje bie vaeder willen doen." Bij de laatste woorden bedekte wederom een hoog rood haar gelaat; haastig keerde zij zich daarop om, vatte haar lantaarn op en liep snel heen. Aan de deur bleef zij nog een oogenblik staan, wierp Willem een

---

(*) gehoord had.

laatste groet toe en verdween toen even stil als zij gekomen was (*)

Lang bleef Willem nog wakker. Hoe meer hij over de zaak nadacht en over de woorden, die Keetje had afgeluisterd, hoe duisterder hem alles toescheen. „Nee, dat kan toch nie, i eit zelvvers geld genogt en dan zal i toch 'en erme wees . . . . nee dat is nie meugelijk! Keetje eit glick; 'k zâ mergen nae Vlissienge gae.” Na aldus besloten te hebben vleide hij het moede hoofd op een bos stroo en weldra bewees een luid gesnork, dat de slaap zich over hem had ontfermd.

Voor dag en dauw was Willem den volgenden morgen op de been. Hij was besloten om zijn oom en tante niet meer onder de oogen te komen; maar zonder Keetje goeden dag, misschien voor altijd vaarwel te zeggen, dat ging toch niet. Zoo zat hij voor de schuur te wachten tot Keetje het huis uit zou komen. Zijn geduld werd echter niet op een heel zware proef gesteld, want weldra zag hij haar naderen, iets onder haar boezelaar verborgen houdende.

„G'en mergen Wullem! 't Is beter dat je mae daedelijk op reis gaet en nie meer binnen komt.

(*) Ik breng mijn lezers in herinnering, dat de Walcherse boeren, (andere ken ik niet van nabij) zeer sterk doen aan stille vrijages, die gewoonlijk plaats vinden als de oudjes rusten.

'k Eb 'ier wat vor je meegebrocht, want 't zâ willicht lange duren, eer je weê wat t' eten kriegt. Ze binnen thuus nog nie op, dus 'eel veel ei-je je nie 't 'aesten. Kewa, (*) 'k mot an m'n werk; wan ze maggen nie merken da 'k 'ier geweest bin. Kiek noe mae zoo triestig nie, Wullem, 't komt alles willicht nog trecht."

Na een hartelijk afscheid van zijn nichtje genomen en een stevig ontbijt gebruikt te hebben, — het verdriet scheen aan zijn eetlust weinig afbreuk te doen, — aanvaardde Willem de reis. Langzaam ging hij voorwaarts, wel wetende dat hij anders te vroeg in Vlissingen zou komen om zijn zaken te doen. De gedachten, die hem bezighielden waren niet van de aangenaamsten, zoodat hij zelfs geen enkelen blik gunde aan het schoone vergezicht, dat zich immer meer uitbreidde, naarmate hij voort ging. De vogels begroetten van uit het dichte loover met hunne schoonste lofzangen de zon, die lich thans juist vertoonde boven de boomen, welke den gezichteinder bepaalden. De nevelen waren reeds opgetrokken, doch niet zonder op elke grasscheut, op elk blad hunne sporen te hebben nagelaten, die thans de lichtstralen, in de schitterendste kleuren brekende, naar alle zijden verspreidden. Er kwam al eenige beweging op den weg. Verscheidene boerinnetjes met juk en emmers belast, spoedden zich naar de weiden,

---

(*) Kom aan.

onder het zingen van een vroolijk liedje. Reeds meer dan eens had eene harer Willem een gemeenzaam „G'en mergen!” toegeroepen en verwonderd omgekeken naar den „bobberd”, die niet eens teruggroette en haar zelfs geen blik waardig achtte, terwijl toch elke heldere waterplas haar kon zeggen, dat zij het aankijken wel waard was. Overal heerschten stille vreugde en vrede, in de schoone natuur en in het gemoed dier onbedorven natuurkinderen. Niet echter in Willem's binnenste; daar woedde een fellen storm, daar was het duistere, stikduistere nacht, en scheen de gelukszon voor altijd onder de kimmen te zijn gedaald. Zonder Keetje toch, die hij nooit zoo als thans had liefgehad, zou er voor hem wel geen vreugde meer denkbaar zijn. En de kans om haar nog eens de zijne te mogen noemen, was zóó gering, dat de laatste hoop hem schier begaf. Het duistere vermoeden, dat sedert het gesprek met zijn nichtje bij hem was opgerezen, verkreeg, hoe meer hij nadacht, een pijnigende zekerheid. Als het eens bleek waar te zijn dat hij bestolen was, zou hij dan *haar* vader kunnen aanklagen? Zou hij dan zooveel dichter bij zijn doel zijn dan thans? Liet hij de zaak zoo als ze was, dan gaf hij daarmee de laatste hoop prijs en zou hij kunnen toezien dat een ander in 't bezit was van haar, die hem boven alles dierbaar was. Wel was er een groot verschil tusschen de wijze waarop hij zijn dorp betrad, met luchtig

hart, vol hoop voor de toekomst, en de wijze waarop hij het verliet, met loomen tred en bezwaard gemoed. In deze gemoedsstemming bereikte hij ten laatste Vlissingen, dat, een dertig jaar geleden, een vrij wat drukker aanzien had dan thans.

Lang duurde het, eer Willem van de rondslenterende matrozen te weten kwam, dat de Susanna nog niet vertrokken was. De een zeide hem, dat het schip juist was uitgezeild en hij het door hard te loopen misschien nog in zou kunnen halen, voor het in Engeland kwam; zonder daarbij echter juist den weg aan te geven dien hij te volgen had. Een ander deelde hem heel vertrouwelijk mede dat de Susanna reeds voor drie weken was vertrokken naar Kaap de Goede Hoop op de mosselvangst, en op Willem's tegenwerping, dat een der opvarenden eerst voor veertien dagen aanboord was gegaan, verzekerde dat die met pak en zak was achterop gezwommen. Willem gaapte den laatsten spreker met open mond aan, totdat er eindelijk een, medelijdender dan de rest, hem beduidde waar hij, hetgeen hij zocht kon. vinden.

Met schrik en angst keek Willem, daar aangekomen, tegen den hoogen zijwand van het in een der dokken gelegen schip op; de moed ontbrak hem om tegen den lossen touwladder, die tot op den grond hing, op te klimmen. Hij besloot dus om op goed geluk te roepen tot er

zich iemand zou vertoonen, om hem te woord te staan. Het duurde ook niet lang, of een door de zon gebruind gelaat verscheen boven de verschansing, terwijl een barsche stem hem toebeet:

„Hou je malle bek, verd.... pummel, je bent hier niet in je bogerd! D.... maar gauw op of ik gooi je een puts water over je kop. Is me dat een lawaai maken.”

Willem deed onwillekeurig een schrede achteruit, en vroeg toen snel:

„Is Jan van Willens 'ok thuis?”

„Wat mot jij met den bootsman?”

„Wie vraagt er naar me,” sprak een ander, die thans ook over de verschansing heen keek en daardoor zijn goedig echt-zeemans gezicht vertoonde, natuurlijk versierd met het onmisbare ringbaardje.

„Bin jie noom Jan?” riep Willem uit, verheugd eindelijk de persoon, die hij zocht, gevonden te hebben.

„Is dat mooie zeilschip je neef, bootsman?” lachte degeen die Willem zoo vriendelijk had toegesproken. „Geluk er mee!” vervolgde hij zich verwijderende.

„'t Gaat je geen bl.... aan!” riep de bootsman hem achterna, de touwladder afdalende. Daarna trad hij op Willem toe, met een gezicht dat door het gezegde van den matroos juist niet in den vriendelijksten plooi stond.

„'k Hoef niet te vragen uit welken hoek je

bent komen waaien. Je schijnt me net zoo'n slimmert als ik zou geweest zijn, als ik er den donder niet van gegeven had om langer op de kluiten te zitten kijken. Afijn je kan 't dan ook aan je heele takelage zien! Maar jou schuld is het niet," vervolgde onze zeeman hartelijker, Willem zijne groote bruine hand toestekende. „Ik vind het verd... aardig van je, dat je me nog eens ge'n dag komt zeggen. Je bent nou een man a bonis geworden," lachte hij, zijn neef een duw in de zij gevende. „Ten minste voor een boer. En wanneer ga je nou onderzeil met de dochter van dien uitgerookten bokking? Te donderdag, 't is een net tuigje, hoor! en als ik niet zoo goed als getrouwd was, dan ging ik eens probeeren of ik je de loef niet kon afsteken. Nou wees maar niet bang, 'k zal 't niet doen hoor! Ik ben immers bijna getrouwd en misschien al vader ook, want ik geloof dat er ballast aan boord was, voor 'k de laatste maal naar zee ging. Dus van me erven zooals van Tannetje, arme ziel, zal je niet. Maar wees gerust, je verliest daarbij niet veel." In één adem had de bootsman doorgesproken, zonder Willem de gelegenheid te geven om ook iets te zeggen. Thans zag deze de kans schoon, iets tusschen den woordenstroom te voegen.

„En erfenisse, noom Jan? Daer kwam ik..."

„Kom je dan niet uit K?"

„Jame, jame; maer...."

„Je deed me schrikken, ouwe jongen. Ik dacht warempel dat ik nog meer familie, dan die uit K. op mijn dak kreeg, en ik heb meer dan genoeg aan zoo'n potstuk als jij bent. Vraag nu toch zoo onnoozel niet: „En erfenisse”, of is die je zoo tegengevallen, dat je de heele boel al vergeten bent?”

„Ik bin in K. geweest, en toe zee noom Gerrit dat moei Tannetje niks 'ad naegelaeten, en . . . .”

„Ben je bebl . . . . ! Hêt dat ouwe verdroogde karkas dat gezegd? 'k Zal 'em kielhalen; dien psalmzingenden schobbejak. Stommerik die 'k was, om aan zijn gefemel te gelooven; ik die overal rond gezwalkt heb en nog al meende een eiland van een klip te kunnen onderscheiden! Wel verd . . . , door een stommen boer met open oogen verd . . . . ! Maar 'k zal 'em leeren, daar kan i op aan. Ik ga met je mee jongen: „den Ouwen” is toch net aan boord en die zal me wel permissie geven.” Onder het mompelen van allerlei verwenschingen, klom Jan met vervaarlijke snelheid tegen den scheepswand op, ten einde zijn kapitein vergunning te vragen om met zijn neef mede te gaan. Het duurde niet lang of hij keerde geheel reisvaardig tot dezen terug.

„En nou zal ik je eens uitleggen, mijn jongen, hoe dat lieve oompje van je, — ik wou dat ik hem op het oogenblik in mijn knuisten had, — gehandeld heeft. Tannetje had geen testament, maar

kort vóór haren dood bemaakte zij alles aan jou in tegenwoordigheid van mij en van dien schoelje. Hij belastte zich met de heele karwei, omdat ik van die dingen geen verstand heb en hij, als je voogd daartoe het meeste recht had. Nou mot je weten, dat de bezittingen van Tannetje bestonden in haar huisje en in wat land, dat Gerrit bebouwde en waarvoor hij haar al sedert jaren een zekere som betaalde. De schurk weet maar al te wel, dat niemand daarmee bekend is als ik, daar Tannetje het mij zeide, kort voor ze de eeuwigheid inzeilde. Voor veertien dagen ging ik naar mijn schip, om waarschijnlijk nooit meer terug te komen, daar dit mijn laatste reis is en ik in Amerika ga wonen bij mijn wijf. Dat wist i maar al te goed, maar niet, dat ik zoo lang in Vlissingen zou voor anker liggen. Was je ook een week later gekomen, je heele recht was geen pruin tabak waard geweest.

„Zeg eens”, hernam hij na een poos: „hoe vin-je zoo 'n galgenaas van een oompie? En dat is nu, God beter' 't! nog vroom op den koop toe, en dat gaf me nog een afjakker en een preek als ik eens een knoop liet vallen!” De goede man wond zich al meer en meer op, en Gerrit mocht zich gelukkig achten, thans niet in zijn nabijheid te zijn. De wandeling bekoelde zijn toorn echter een weinig, zoodat toen hij met Willem de ons bekende boerderij betrad, Gerrit voor persoonlijk geweld althans geen

vrees meer behoefde te koesteren. „Want,” zei Jan tot zijn neef, „de vent is zelfs niet waard met een fatsoenlijke bullepees van zijn eigen hof gekwispeld te worden.”

Het was lang vóór baas Gerrit voor het middagmaal thuis werd verwacht, toen de beide voetgangers de bakkeet (*) binnentraden, waar Keetje en Maria eenig huiselijk werk verrichtten. De laatste liet van schrik bijna den aarden schotel vallen, die zij omspoelde en verbleekte merkbaar, toen zij den zeeman, dien zij al lang en voor goed vertrokken waande, op zich zag toetreden.

„Bedaar mensch,” begon Jan; „ik zal je niet opeten! Je man is me zoo dikwijls met preken aan boord gekomen, dat ik voor een enkele keer zijn partij wel eens mag overnemen. Ik wist niet dat er zoo 'n schurk in dat verdroogde palingvel stak, vrouw Maria!”

„M'n man is nie thuis,” stamelde de arme Maria. „En i eit 'ok gezeid, dat i mit zoo 'n Godslasteraer en libertien niks meer te maeken wil ae.”

„k Zal 'em godslasteren, voor den hier en daar!” hernam de bootsman, met een gelaat als een gekookte kreeft. „Als „den Ouwen” (†) daar boven maar half zoo rechtvaardig is, als de

(*) keuken, waar de oven om het brood te bakken zich bevindt.

(†) de kapitein.

hemeldragonders zeggen, dan krijg ik vast eerder een paspoort naar den hemel als die femelende schobbejak. *Ik* heb ten minste nooit de kinders van mijn eigen broer bestolen, bestolen zeg ik, hoor! en nooit mijn eerlijk woord gebroken, aan een sterfbed verpand." Maria staarde als wezenloos voor zich; zij had niets te zeggen op de woorden van den ruwen maar oprechten man.

Keetje keek Willem met angstig vragende blikken aan en las op diens terneer gedrukt ge-laat maar al te wel de bevestiging dier vreese-lijke woorden. Zij verborg haar gezicht in haar boezelaar en verliet ijlings het vertrek, gevolgd door Willem, die haar troost wilde toespreken.

„Stommerik die ik ben," bromde Jan bij zich zelve. „'k Gaf een maand gage, als ik mij niet zoo tegenover dat jonge ding had uitgelaten. Voor die verlepte blomkool kan 't me geen d..... schelen; je kan wel aan der bleeke tronie zien, dat zij net zoo goed meegedaan hêt als manlief." Hier deed Jan de oude Maria grovelijk onrecht aan, want zij had haren man wel degelijk van die misdadige handeling zoeken af te brengen. Maar hare tegenwerpingen werden deels in den wind geslagen en kwamen deels te laat. Hevige woorden waren tusschen man en vrouw gewis-seld totdat deze ten laatste moest zwichten en het geheim voor zich houden, wilde zij haren echtgenoot niet openlijk als boosdoener kenbaar maken. In de laatste weken had Marie echter

geen rustig oogenblik gekend. Dag en nacht vervolgde haar de gedachte, dat het misdrijf uit zou komen en reeds zag zij in hare verbeelding haren man geboeid zijn huis uitvoeren. Thans was het lang gevreesde oogenblik gekomen. De slag verpletterde haar en met gebogen hoofd zag zij strak voor zich zonder te bemerken wat er rond haar plaats vond.

Intusschen had Willem zijn nichtje achterhaald en gepoogd haar door allerlei zoete woordjes tot bedaren te brengen, hetgeen hem slechts ten deele gelukt was. Haar vader een dief! o, had zij Willem maar niet geraten naar Vlissingen te gaan, dan had zij dat vreeselijke woord nooit vernomen. Doch neen, dat was toch ook niet goed. Eens toch zouden de bezittingen des vaders de hare zijn, en zou geen bloed kleven aan het geld op die wijze verkregen? Aan het geld dat *hem* behoorde, dien zij zoo innig lief had. Neen, dan maar veel beter zooals het was; al moest zij *hem* ook voor goed verliezen, want wie zou de dochter van een dief willen trouwen? Ieder zou haar naropen, en..... Maar had die man niet gelogen, haren vader vreeselijk belasterd! Maar dan hare moeder, waarom had die gezwegen en het hoofd gebogen toen die ruwe man zoo uitvoer? Doch zij, hare moeder was toch niet mede schuldig.....

„Nee, nee,” barst zij los „dâ kan nie! Zie altied zoo goed, zie die geen beest kwaed zou

gedae ae .... nee da's onmeugelijk! O, God! da 'k zoo is mot beleven en dat van m'n eigenste vaoder!"

„Kom, m'n zoete wuufje, juul zoo nie," zei Willem haar tot zich trekkende, doch bijna heftig weerde zij hem af.

„Nee Wullem, nee laet me liever alleenig. 'k Durf je nie eens meer ankieken. Ik bin de duchter van 'en dief, van 'en dief, die joe goed gestolen eit. Mergen weet 'eel 'et durp 'et. 'Eere God, ik zâ 't bezwieken!"

„Nee Keetje, 'k zâ tegen noom Jan zeien, dat i niks mag vertellen an 'en aer (*) Ao 'k alles voruut geweten en bedocht wa 'k joe 'en verdriet zou doen, 'k was nooit nae Vlissinge gegae, dat beleuf ik je. En je vaoder... eit 'et... willicht zoo kwaed... nie gemeind.' De laatste woorden wilden er niet best uit, daar Willem ze meer als troost voor zijn nichtje dan wel als zijn eigen gevoelen uitsprak.

De buitengewoon hooge toon, waarop in de bakkeet gesproken werd, trok thans hunne aandacht en lokte hen daarheen om te zien wat of er gaande was. Van zijn arbeid terugkeerende zag Gerrit in de keuken iemand zitten, dien hij daar wel het allerminst verwacht had. Hij deed een schrede achteruit en zou zeker verbleekt zijn, als zijn taankleurig gelaat daartoe nog in

---

(*) een ander.

staat ware geweest. Bij het zien van zijn vijand, barstte Jan's toorn op nieuw uit.

„Ik begrijp godd . . . . niet dat ik jou ooit voor een cent heb vertrouwd! Je kan 't wel aan heel de snee van je boegspriet zien, dat j' een verd . . . . schelm en bedrieger bent. Maar 't hêt je niet veel gebaat man! Je zal, zoo waar als ik hier zit, eerst je neef tot den laatsten cent hetgeen hem toekomt teruggeven; dan zullen we eens zien wat we met jou hebben te doen.”

Gerrit stond als vernietigd; eindelijk hief hij het hoofd op en zei stotterend.

„'k Was nie van plan 't ziene t' 'ouwen, en . . . .”

„De duivel hale je plan! Ik was niet van plan! Ik zal jou mooie plan eens bekend maken, hoor je; en dan zullen we eens zien of de landhaaien niet aan je magere kadaver zullen pluizen, voor het jaar een paar maanden ouder is. Niet van plan! Ik weet niet hoe de vent het nog zeggen durft!” (*)

Hier trad Willem, die dit laatste had aangehoord, op den toornigen zeeman toe.

„Och doe dat nie,” zei hij. „Waartoe zou 'et dienen om 'et an 'en aor te zeien!”

(*) De weinig met de wetten bekende zeeman denkt natuurlijk, daar hij aan strenge tucht gewoon is (ook op koopvaarders heerscht die en vooral voor een dertigtal jaren), dat voor het minst de doodstraf op zulk misdrijf staat.

„Ben je gek jongen; de kerel hêt 'et dubbel en dwars verdiend! En hoe wil je anders krijgen wat je toekomt?”

„'k Zal 'em alles gee; mae maek me nie ongelukkig?” smeekte Gerrit, met bevende stem, zijn tegenstander tot op eenigen afstand met knikkende knieën naderende.

„Dat gaat om de bl..... maar zoo makkelijk niet. Hangen zal je man, al moest ik je met eigen handen opknoopen.”

„Mae dienik dan toch an z'n vrouwe en z'n dochter, die kunnen 't toch niet 'elpen?” hernam Willem.

„Keetje zeker niet, maar die ouwe tooverkol hêt net zoo wel mee gedaan, als die bevende boonenstaak dáár.”

„'t Is nie waere!” kreet Maria, voor het eerst haar mond openende. „'t Is nie waere, 'k 'eb ik 'em altied gezeid dat 'et daertoe kommen most.”

„Des te gemeener om toch zijn gang te gaan!” riep de onbarmhartige bootsman uit, met zijn vuist op tafel slaande, dat alles er van dreunde.

Alle moeite om hem te verbidden scheen vruchteloos; tot Keetje eindelijk voor hem op de knieën zonk en hem op de roerendste wijze smeekte haren rampzaligen vader te sparen. Meer en meer werd de ruwe zeebonk door die knielende gedaante tot zachtheid gestemd. Een traan glinsterde in zijn oog en vond een weg langs zijn verbruinde

wang; toen hief hij haar op, drukte een kus op haar voorhoofd, en sprak, zich tot Gerrit wendende.

„Dank God, man, dat je zulk een dochter hebt. Om harentwille zal ik mijn mond houden, maar op condities, die ik je straks zal meedeelen. „'t Rookt hier geloof ik,” bromde hij met zijn mouw over zijn gelaat wrijvende. „Mijn oogen wateren ten minste!”

Dienzelfden middag reeds hielden Jan en Gerrit in de „proenkkaemer” der hoeve een vrij langdurige conferentie tot welke op het laatst ook Willem werd toegelaten. Gerrit was nog geheel onder den indruk van het gebeurde van dien morgen. Gereedelijk had hij toegestemd in al de eischen, die Jan hem had gesteld, waardoor deze een weinig vriendelijker jegens hem was geworden.

„Ik zal je nou eens zeggen Willem, wat we hebben besloten,” begon de bootsman, toen Willem was gezeten. Ik heb nog nooit de wind zoo gauw zien draaien als jen oom daar. Verbeel je maar eens: op 't oogenblik kent hij geen grooter genot dan zijn dochter aan jou tot vrouw te geven. Klaas is volgens hem niets als een groote geldzak en even saai en vervelend als zijn naam. Verder geeft baas Gerrit jou met het grootste plezier van de wereld een aardig sommetje mee, om een aardig hofje te koopen. Ik wed zelfs als je 't hem vraagt, hij met genoegen bij je in zou komen wonen. Nou 't is zoo niet gemeend!” ver-

volgde hij Willem lachend aanziende, die op dit laatste deel van Jan's toespraak verschrikt had opgekeken. „'t Was maar gekheid, man! Ik begrijpt weerlichts goed dat jullie beiden maar niet al te veel in elkaars vaarwater moeten komen. En nu,” vervolgde hij eensklaps ernstig wordende. „En nu nog dit. Probeer thans niet, vriend Gerrit, mij ten tweede male om den tuin te leiden! Dien lobbies hier kun je misschien bedriegen, maar ik zal op mijn hoede zijn. Je kent onze overeenkomst; één woord er van wordt niet nagekomen, en morgen weet ik niet wie en wat gij zijt. Geloof niet dat ik je, al vertrek ik binnen kort, uit het oog zal verliezen; mijn vrienden zullen mij op de hoogte stellen van hetgeen hier voorvalt. En nu, vaarwel!” De zeeman beoogde bij zijn laatste woorden ten hoogste een bedreiging, daar hij bij zich zelve wel overtuigd was, dat hij eens in Amerika zijnde, moeilijk gevolg aan zijn woorden zou kunnen geven. Doch hij begreep terecht dat de ontvangen les wel voldoende voor Gerrit zou blijken te zijn, en deze zich niet meer voor de tweede maal zou wagen in zulk een gevaarlijk spel.

Doch reeds spoedig daarna was er op een andere wijze gezorgd dat Gerrit geen kwaad meer zou stichten. De kwaal, die lang in het verborgen had gewoed, begon zich thans te openbaren. De

hevige overprikkeling op dien verschrikkelijken dag en de angst die hem voortdurend kwelde, dat Jan tegen hunne overeenkomst in zijn woord zou breken, strekten hem weinige dagen na het bovenvermelde op het ziekbed uit, dat eerlang zijn sterfbed werd.

De droefenis der weduwe en hare dochter was door het gebeurde niet onvermengd; en zeker, wanneer men de achting voor iemand heeft verloren, is het beter hem als dood te beweenen dan hem als levende te verachten; te meer als die persoon echtgenoot en vader der achtergelatenen is.

Korten tijd daarop trouwde Willem en Keetje, terwijl moeder Maria, weer de goede opgeruimde vrouw van weleer, bij hen inwoonde.

Nooit werd er tusschen de echtelingen een woord gerept over den dag, die zulk een verandering in beider lot had gebracht. Dikwijls spraken zij echter over den man, die hunne vereeniging had tot stand gebracht en in beider dankbare herinnering zulk een hooge plaats bekleedde.

30 October 1873.

HENRI.

EENE WARE VERRASSING.

't Was Sint Nikolaas avond.

't Zal menigeen uwer, waarde lezers, gaan, zooals mij, dat wanneer ge den naam van den heiligen Nikolaas hoort of leest, u de heerlijke genotvolle avonden als kind in het ouderlijk huis doorgebracht, weder voor den geest komen; avonden; die mogen ze voor menigeen wellicht veel van het aantrekkelijks, dat ze vroeger bezaten, verloren hebben, toch nog geliefd zijn; avonden; die voor velen uwer nimmer terug zullen keeren, wijl zij, die ze u pleegden te bereiden, reeds voor langer of korter tijd in het stille graf ter ruste gelegd zijn.

En ge ziet ze weder, niet waar, die opgeruimde gezichten van broertjes en zusjes, springend en dansend van vreugd en opgewondenheid bij het ontvangen en openen van een of ander kunstig dicht gemaakt pak, dat voor ieder een

aardigheid inhield; of ge hoort weder het rammelen van den keten, waarmede op den strooiavond de zwarte knecht van St. Nikolaas zijn komst verkondigde; en gij herinnert u, hoe gij met een gemengd gevoel van angst en vreugde uw aangezicht verborgt in moeders schoot, als de vreemde bezoeker in de huiskamer verscheen; hoe dat angstig gevoel langzamerhand plaats maakte voor aangenamer aandoeningen, vooral nadat gij bemerkt hadt, dat van eene roede geen sprake scheen te zijn, gansch in strijd met hetgeen ge in uw boekjes steeds van St. Nikolaas hadt gelezen; hoe de goede zwarte weldra uw beste vriend werd, wjl hij zoo onbekrompen allerlei lekkernijen uitdeelde en ge eindelijk na hem eens meer van naderbij bekeken te hebben tot het besluit kwaamt, dat 's mans aangezicht wonderveel overeenkomst had met het mombakkes, dat ge op uw laatsten verjaardag van de kindermid ten geschenke hadt ontvangen, waardoor uw vertrouwen in de echtheid van den knecht zoo tamelijk aan het wankelen gebracht werd.

En ge herinnert u. . . . .

Doch genoeg. Ik ben nu mooi op weg u allerlei zaken te vertellen, die gij minstens zoo goed weet als ik en werkelijk met dat voornemen nam ik de pen niet op.

Ik begin dus nogmaals met mijne korte inleiding.

't Was Sint Nikolaas avond.

Een hevige, koude Noordwestewind zweepte metforsch geweld de zwarte wolken door de lucht terwijl van tijd tot tijd een geweldige plasregen nederviel.

Het was tamelijk stil op de straten van een der havensteden van ons Vaderland en ten zeerste strijdig met de gewoonte, om op St. Nikolaasavond langs de straat te loopen, voornamelijk met het doel de mooie, verlichte met allerlei schoone zaken volgepropte winkels te bekijken, bleef bijna ieder, die niets noodzakelijks buitenshuis te verrichten had, stilletjes binnen en genoot daar, wat er te genieten viel.

Menige winkelier zat achter zijn toonbank te brommen en te schelden op 't „gemeene weêr” en wachtte te vergeefs op het drukke bezoek, waarmede hij zich geveleid had, terwijl de kroegen op echt Vaderlandsche wijze stampvol zaten.

Nu en dan liep een stevige zeeman, dadelijk te herkennen aan den schuins op het hoofd geplaatsten zuidwester en het roodbaaien buis, dat de breede borst bedekte, met den slependen gang hem eigen naar het havenhoofd, dat eenige meters in 't water uitstekende een ruim uitzicht aanbiedt op de Noordzee.

Een twintigtal dergelijke gasten waren daar bijeen en stonden in groepjes van vijf of zes op eenigen afstand van elkander te praten, terwijl een tiental vlugge handen zich beijverden, om een boot in orde te brengen, ten einde in 't zeer mo-

gelijke geval, dat een of ander schip om hulp seinde, die zonder uitstel te kunnen verstrekken.

De wind werd heviger en heviger en groeide tot een geweldigen storm aan. De hemelhooge golven braken op de in zee uitstekende hoofden en spatten tot duizenden droppels uitéén, die vermengd met vlokjes zilverwit schuim eerst tot hoog in de lucht geslingerd werden, om spoedig in den vorm van fijnen regen weder neder te vallen. Nu en dan kwam de maan tusschen de met ontzettenden spoed voortgedreven wolken door en spreidde een somber spookachtig schijnsel op het donkerblauwe woelige water en menigeen werd 't bang om 't hart bij 't hooren loeien van den wind en het bulderen van het van alle kluisters en boeien ontdane element

Ongeveer juist op een oogenblik, dat de wind zich met een krachtigen stoot verhief scheen in de verte een roodachtig, flikkerend licht, dat na eenige seconden gevolgd werd door een dof gedreun; 't leed nu geen den minsten twijfel meer, of een schip, door den wind niet langer in staat zijnde koers te houden, was vast geraakt op de zandbank die zich niet ver van den ingang der haven verraderlijk onder de zilte golven uitstrekt.

„Een schip op 't zand, een schip op 't zand!” klonk het als uit éénen mond en de menigte, die zich langzamerhand op het havenhoofd verzameld had, niettegenstaande het ruwe weder

en die tot nogtoe vrij kalm het vreeselijk spel der woedende golven, voor zooveel de duisternis dit gedoogde, had gade geslagen, geraakte als door een electrieken schok getroffen in beweging. Men liep onrustig door elkâar; een kreet van ontzetting werd door menige mond geuit en de rappe gasten, die hun leven zouden gaan wagen, om dat van anderen te redden, maakten zich tot de uitvoering van hun menschlievend werk gereed.

Een tweede noodsein volgde spoedig op dat van zooeven en toen men op 't punt stond de boot te water te laten, drong een jeugdige vrouw, naar hare kleeding te oordeelen tot den fatsoenlijken burgerstand behoorende, weenend en snikkend, 't bleek gelaat angstig verwrongen door de menigte heen en spoedde zich naar de plek, waar de boot lag.

— „Ach mannen, beste vrienden” bracht ze snikkend uit terwijl zij smeekend de handen omhoog hief, „zeg mij, zeg mij toch, welk schip daar op 't zand zit” met angstig gebaar wijzende naar de plaats, waar ten derdemale een roodachtig licht flikkerde, dat weder door een doffen knal gevolgd werd.

„Wat beduid dat spektakel” bromde een der bootslieden, terwijl hij haar met zijn forschen arm vrij onzacht op zijde stiet en zij voortgaande met vragen, om antwoord smeekte. „Ben je wel stapel gek” voegde een ander niet minder ruwe

klant dan de eerste haar toe „dat weten we net zoo min als jij en maak nu maar gauw dat je wegkomt.”

Alzoo geen vriendelijker antwoord krijgende en misschien het dwaze van haren vraag inziende, (doch wat doet men niet, indien men in grooten angst verkeert!) bleef zij zwijgend staan en keek stil voor zich, terwijl haar hart van angst hevig klopte.

„Kom mejuffer, je moest daar van daan gaan” klonk op eens een zware stem achter haar en door een sterke hand bij den schouder gevat, werd ze tegelijkertijd een weinig op zijde gezet. „Ze hebben hier wel wat anders te doen dan naar jou gehuil te hooren.”

„En jijlui daar bij die boot” ging hij met luider stemme voort, „je moet voor den donder wat voort maken en niet zoo lang dralen; ze hebben daar gints nu reeds driemaal geschoten en ze kunnen wel allen verdronken zijn, voordat hier iets tot hun redding gedaan is. Kom voort met de boot en als jelui het niet doen wilt dan zal ik met mijn oude lichaam 't wel wagen; 't zou trouwens de eerste maal niet zijn.”

Deze woorden werden gesproken, behoorlijk doorspekt met vloeken en uitdrukkingen zooals de zeeman slechts gebruikt, door een man op reeds bejaarden leeftijd en gekleed in 't kostuum der Nederlandsche loodsen. Aan den hoogen toon dien hij hier voerde was duidelijk te merken, dat hij met het opzicht der reddings-

toestellen belast was en nadat hij nog eenige instructies gegeven had en de boot goed en wel op de golven dobberde, nu rijzend, dan dalend of door een stortzee bijna geheel bedolven, keerde hij zich tot een der omstanders, dien hij goed scheen te kennen en sprak op spijtigen toon: „'t Zou toch jammer zijn van die schoone bark, Jacobsen, als mijn vermoeden eens waarheid was; 't kan best zijn, dat het de Johanna Maria is, want gisteravond is die bij Duinkerken gepraaid en zij zou reeds lang. ....

Doch hij sprak niet uit, want hoewel deze woorden met gedempte stem gesproken werden, waren ze toch duidelijk genoeg, om tot het oor van de nog immer huilende en snikkende vrouw door te dringen, die den naam Johanna Maria nauwelijks vernomen had, of ze liep met smeekend opgeheven handen naar den spreker toe, terwijl ze uitriep: „Ach, weet ge dat zeker, zit daar de Johanna Maria!” en toen geen woord meer kunnende uitbrengen, een hevige gil uitstiet en bewusteloos aan de voeten van den ouden zee-man nederzonk.

„Kijk me dat vrouwvolk nu eens aan”, sprak hij op eenigszins zachteren toon, „kom vrouwtje, sta maar op, wat moet dat toch beduiden?” Doch toen hij haar wilde ophelpen bemerkte hij, dat ze gansch niet in staat was op te staan en den man, dien hij zoo even met den naam van Jacobsen had aangesproken de woorden

„help eens een handje” toevoegende nam hij met diens hulp de bewustelooze vrouw op en brachten zij haar, omringd door een massa menschen, die natuurlijk allen gaarne wilden weten, wie zij was, naar het loodsgebouw, dat op eenige schreden afstands verwijderd lag.

Toen ze daar goed en wel binnen waren werd de bewustelooze spoedig door een der aanwezigen herkend, als de vrouw van den stuurman Jansen.

„Jansen.... Jansen”, bromde de oude, die haar 't eerst had opgenomen, toen hij dezen naam hoorde, „Jansen.... is dat niet de eerste stuurman op de Marnix?.... mij dunkt van wel.” Doch een ander, die beter op de hoogte scheen te zijn, vertelde hem dat Jansen de eerste stuurman op de Johanna Maria was, die binnenkort binnen verwacht werd.

„Dan geve de hemel”, antwoordde hij met een paar ferme vloeken er boven op, „dan geve de hemel, dat die daar gints niet op 't Zand zit, en nu wordt het me duidelijk, waarom dat wijje zoo'n misbaar maakte. Haar man is waarschijnlijk op de kust; nu, dan is het haar ook niet kwalijk te nemen, dat zij angstig geworden is bij zulk hondenweer.”

„Maar komaan”, ging hij na een poos gezwegen en zijn pijpje aangestoken te hebben voort, „ik moet weer naar buiten. En jijklui Klaas en Dirk” zich tot twee mannen wendende, die blijkbaar onder zijne bevelen

stonden, „jijlui voert toch van avond niemendal uit, je moest die vrouw maar eens naar huis brengen.”

Hij verliet het vertrek, doch Klaas en Dirk die niet veel lust schenen te hebben in de hun opgelegde taak en liever bleven praten bij de warme kachel, om nu en dan eens naar buiten te gaan en te zien hoe het met de zaken stond en het bevel van hunnen chef toch ook niet geheel durfden nalaten, peinsden op middelen, om te bewerken, dat de nog immer bewustelooze naar huis gebracht zou worden, zonder dat zij een hand behoefden uit te steken.

„Weet je wat Dirk” zei Klaas, „mijn vrouw en een paar buurvrouwen staan daar buiten onder het volk zich te verkleumen van de kou, ik zal haar opzoeken en ze vragen of zij het willen doen.” En zoo gezegd zoo gedaan; hij sloeg zijn kort duffeltje om zijne schouders, zette zijn zuidwester op en liep de deur uit, die hij na een korte poos weder binnentrad, gevolgd door drie schamel gekleede vrouwen. „Kijk Trui, jufvrouw Jansen, je weet wel, die daar op de Binnenhaven woont, is van derzelve gevallen en moet naar huis gebracht worden, jijlui met je drieën moeten dit maar doen, misschien is er nog wel wat aan te verdienen ook.”

Deze laatste onderstelling waagde Klaas klaarblijkelijk om het voorgestelde eenigszins aanneemelijk te maken, maar de vrouwen toonden niet

heel veel lust in den gevraagden dienst. Doch toen Jacobsen, die ook nog tegenwoordig was, haar verhaalde, wat de reden was van de ongesteldheid van jufvrouw Jansen, toen ontwaakte een gevoel van medelijden bij het drietal en waren ze dadelijk bereid hulp te verleen. Allerlei middelen werden aangewend, om de bewusteloze weder bij te brengen, die eindelijk gedeeltelijk gelukten, zoodat ze ten minste eenigszins in staat was te loopen.

„Neem jij haar nu onder den linkerarm Ka” sprak de dierbare wederhelft van Klaas, die inmiddels weder plaats had genomen bij de gloeiende kachel, „dan neem ik haar bij den rechter en ga jij vooruit Jans” het woord tot haar andere gezellin richtende, „om de woning op de Binnenhaven te zoeken; en dan gaan we de achterdeur uit, want anders hebben we te veel last van nieuwsgierig volk.” Ka en Jans namen genoegen met het voorstel van Trui en weldra had het drietal het loodsgebouw weder verlaten, de half bewusteloze in haar midden medevoerende.

„Ik kan me begrijpen” sprak Ka, nadat ze eerst een poos stilzwijgend voortgegaan waren, „ik kan me begrijpen, dat het arme mensch verschrokken is. Als je je man thuis wacht en het is zulk vreeselijk weer, dan ben je volstrekt niet op je gemak. Hé, ik herinner me nog van voor vijf jaar, toen mijn man en mijn jongen —

ze is zwaar hoor — met zulk noodweer op 't Zand zaten met de haringbuis; wat ik weende en ongerust was."

„Och lieve Kaatje, spreek me er niet van", antwoordde Trui „ik heb het ook ondervonden wel niet zóo erg als jij, maar mijn lieve mensch, wij beiden weten er alles van hé, dat zou 'k denken."

En tot jufvrouw Jansen het woord richtende:

„Nu juffer houdt je goed, we moeten nog maar een klein eindje en dan ben je thuis."

„Waar is mijn man?" sprak fluisterend de aangesprokene met zachte stem. „Hebben ze hem gered, waar is hij?"

„'k Weet het niet vrouwtje," antwoordde Trui op medelijdenden toon, „doch houdt je maar bedaard, 't zal wel goed afloopen, 't zijn flinke roeiers in de reddingsboot en indien je man op 't Zand zit zullen ze hem wel bereiken en redden." Ze 'sprak deze woorden meer om gerust te stellen, dan wel omdat ze overtuigd was van den goeden afloop van den tocht naar het gestrande schip, want zij had het reeds menigmaal bijgewoond, dat alle pogingen, om hulp te verleenen, vruchteloos bleken te zijn en met het vreeselijke weer van heden avond bestond er zeer veel kans, dat dit wederom het geval zoude zijn.

De nog half bewustelooze zweeg weder en Jans, die ingevolge den haar door Trui opgelegden last vooruitgelopen was en met behulp

van een harer kennissen, die op de Binnenhaven woonde, de woning van juffrouw Jansen gevonden had, kwam met die kennis het drietal te gemoet.

„Dat 's een vrachtje Jans” sprak Trui zoo gauw ze deze zag aankomen „neem jij 't nu eens van me over, dan ga ik met Mina,” zoo heette de kennis, „naar het huisje toe en zal ik licht opsteken, dan zijn we spoedig klaar.” Jans nam Truitjes post over en laatstgenoemde ging met Mina naar de woning van juffrouw Jansen en geen tien minuten later lag laatstgenoemde, die door de haar vergezellenden een weinig ontkleed was geworden, in een diepen slaap verzonken op haar bed.

Mina, die haar als buurvrouw kende, bleef om haar op te passen, en het drietal, dat haar uit het loodsgebouw hierheen gebracht had, spoedde zich weder naar het havenhoofd, ten einde getuige te zijn van de terugkomst van de overvolle reddingsboot, welke ongeveer een uur later de gansche bemanning van het verongelukte schip behouden aan wal bracht.

Nadat de vrouwen uit de woning op de Binnenhaven vertrokken waren, had buurvrouw Mina zorgvuldig de deur en de luiken voor de ramen gesloten en daar ze nu eigenlijk niets meer te doen had, kon ze ook niet langer aan den slaap weerstand bieden en weldra zat ze te dutten op een stoel voor het bed van de slapende.

Doch de slaap van laatstgenoemde was veel

minder rustig dan die van vrouw Mina, want een akelig droombeeld zweefde haar onophoudelijk voor oogen. Op de vreeselijk bewogen zee dobberde een schip, hevig geslingerd door de hemelhooge golven. Voor op dat schip stond haar man, haar innig beminde Willem, zijn bevelen gevende aan het scheepvolk, terwijl een somber waas verspreid lag op zijn anders zoo goedig aangezicht en hij haar met een doorborenden strakken blik aanzag. Het noodgeschrei der ongelukkige schipbreukelingen drong tot haar door en bovenalles uit klonk de haar welbekende stem van haren man. Hij strekte de armen naar haar uit en ze wilde naar hem toevliegen, doch alle moeite die ze daartoe aanwendde was vergeefs, ze lag als vastgebonden aan armen en beenen en kon niet van hare plaats. Het schip verwijderde zich meer en meer, en hooger en hooger gingen de golven en sloegen over het verongelukte vaartuig heen; doch hoe meer het in de golven verdween, des te scheller klonk de stem van haren in doodsangst verkeerenden Willem haar in de ooren, tot dat een vreeselijke slag haar plotseling met een gil deed ontwaken.

Op dit oogenblik ontwaakte ook vrouw Mina door dezelfde oorzaak en nadat ze goed tot zichzelf gekomen was, liep ze haastig naar de deur, waarop ten tweedemale heftig geklopt werd.

„Zijt ge wakker juffrouw?” vroeg ze zacht, terwijl ze tegelijkertijd de grendels van de deur schoof.

Een bevestigend antwoord klonk van achter de gordijnen. En toen ze het nachtslot ook open-sloot, werd de kruk met een forsche ruk om-gedraaid, de deur wild openhesmeten en stormde een man bijna druipnat het vertrek binnen, die op juffrouw Jansen, die zich half overeind ge-plaatst had, om te zien wat Mina aan de deur deed, toeliep en haar met den uitroep „gered lieve Albertine, gered!” in zijn armen sloot.

Daarbuiten kletterde de regen en de storm loeide gestadig door, doch in 't gemoed van Albertine, waar straks ook nog een heftige storm woedde, toen ze in angst verkeerde om haren man, maakte hij plaats voor een gevoel van uit-bundige vreugde en hemelsch genot.

En wie een bezoek brengt aan de havenstad, waar deze gebeurtenis voorviel en toevallig het gesprek brengt op den hevigen storm op St. Nicolaasavond, krijgt het verhaal van de redding van stuurman Jansen, en de bijgeloovige visscher aan 't eind van zijn verhaal gekomen besluit met een ernstig gezicht: „U kunt begrijpen, dat 't voornamelijk geschiedde door toedoen van den goeden St. Nicolaas.”

ZON VAN DEN NACHT.

Zon van den Nacht! voor wie 't duister naauw' zwicht,
 Weemoed'ge ster, die met weifelend licht
 Schijnt in de verte; hoe lijkt gij de vreugd,
 Die uit vervlogene tijden ons heugt!

Zoo glimt 't verleden, het licht van weleer;
 't Schijnt, maar zijn stralen verwarmen niet meer;
 Schijnsel, door *Smarte* geliefd en beschouwd,
 Duid'lijk, maar verre; wel klaar, maar hoe koud!

Naar Byrons "Sun of the Sleepless."

"Hebrew Melody."

RUSKI.

DE MACHT VAN HET LIED.

Op een der beste standen van Delft staat een deftig huis; op de deur prijkt het naam-bordje van den notaris Paal.

Wanneer gij, waarde lezer, op den 23^{en} December 1870, des avonds ongeveer acht uur dat huis binnengetreden waart, zou een heldere meisjesstem, geaccompagneerd door een zuiverklinkende piano tot u doorgedrongen zijn. Dit zou u reeds een gunstigen dunk van de bewoners gegeven hebben, gedachtig aan de woorden:

„Wo man singt, da lass' dich ruhig nieder:
Böse Menschen haben keine Lieder.“

Een kijkje in de huiskamer zal u meer bekend maken met de familie van den notaris Paal.

Bij het binnentreden wordt ge aangenaam verrast door het gezellig tafereeltje dat ge hier aanschouwt. De bewoners zijn: Hendrikus Paal en zijne twee dochters Betsy en Emma.

Vrolijk brandt het vuur, gezellig zingt het water in den theeketel.

Mijnheer Paal heeft zoo even zijn courant neergelegd en staart nu peinzend in de kronkelende vlammen van den haard.

De twee jonge dames musiceren; de jongste, Emma, heeft zoo even het aria van den page uit Figaro's Hochzeit gezongen, waarbij hare zuster haar accompaneerde.

Wanneer men beide zusters aanziet is men getroffen door het contrast, dat beide opleveren.

De 22jarige Emma, eene brunette van middelmatige gestalte, met regelmatige trekken, een hoog voorhoofd, en oogen, die zoowel vastheid van karakter als goedhartigheid en vrolijke schalkschheid uitdrukken, wordt algemeen als eene zeer wenschelijke partij beschouwd.

Aan aanzoeken heeft het haar dan ook niet ontbroken, maar het eene na het andere heeft ze afgeslagen. Altijd gaf ze als reden op liever bij haren vader te willen blijven; maar, had men in haar hart kunnen lezen, zoo zou men gezien hebben, dat haar vader dat hart niet geheel innam, maar dat een vrij groote plaats afgestaan was aan zekeren student met blonden knevel en krulhaar, welke door zijne vrienden aangesproken werd met den naam van „Struif”, maar in den burgerlijken stand ingeschreven was als Henri Verheul.

Betsy daarentegen, twee jaren ouder dan hare

zuster, is blond, heeft fraaie blauwe oogen, maar ze missen die uitdrukking, die tot het hart spreekt, waardoor ge u aangetrokken gevoelt. Het zou bezwaarlijk geweest zijn eene onregelmatigheid in dat gelaat aan te wijzen, maar toch was het van dien aard, dat het eenen onaangename indruk maakte op hem, die haar aanzag.

Hetzelfde verschil was in beider karakter op te merken. Emma was van jongs af de gunsteling harer moeder geweest; even als deze bezat zij eene fijngevoeligheid, die haar hart voor alle goede indrukken vatbaar maakte; reeds toen zij nog een kind was hield ieder van haar. Betsy daarentegen was veel heerschzuchtiger van aard; dat maakte dan ook, dat overal, waar beide kinderen kwamen, Emma aangehaald werd, terwijl men Betsy liet voor het hetgeen zij was, en haar reeds als een nufje beschouwde. Hierdoor verbeterde het kwaad niet, dat helaas door de ouders verkeerd behandeld werd.

Gelijk buitenshuis genoot ook in den huiselijken kring Emma alle voorrechten, in elk opzicht was zij de begunstigde: van daar dat de ouders onwillekeurig de kiem voedsel gaven, terwijl een weinig oplettendheid van hunnen kant, het kwaad nog in de geboorte had kunnen verstikken.

Hierdoor werd Betsy naijverig op hare zuster. Toen nu twee jaren geleden Mevr. Paal stierf, was de verhouding tusschen de beide meisjes wel is waar verbeterd, maar het kwaad was reeds te

ver gekomen, Betsy had reeds te veel geleden, dan dat ze nog dien droevigen trek uit haar karakter had kunnen verwijderen.

De heer Paal staart nog in de vrolijk dansende vlammen; gelukkige en droevige herinneringen zijn hem voor den geest gekomen, de muziek heeft hem in eene weemoedige stemming gebracht, zij heeft hem herinnerd aan dagen, toen hij gelukkig was, toen eene onbezette plaats nog vervuld werd door haar, die hij zoo hartelijk liefhad.

Reeds eenige oogenblikken staren de meisjes met bezorgden blik naar hunnen vader.

„Sedert den dood van mama, is hij toch erg stil geworden, die goede pa”, fluistert Emma hare zuster in het oor.

Betsy stemt zwijgend toe; met hartelijkheid zegt ze dan tot haar vader:

„Pa, wat bent u weer stil, er is toch niets dat u hindert?”

„Neen beste kind,” antwoordt de heer Paal, „het zijn maar herinneringen, die mij voor den geest komen.”

„Och toe pa,” vleit Emma, en legt haar arm om zijn hals, „wees nu van avond eens opgeruimd. Wil ik u nog eens wat voorzingen? maar dan moet u ook beloven niet meer zoo ernstig te kijken.”

„Ja, doe dat kind, maar zing dan nog eens het lied, dat je moeder zoo graag hoorde.”

„O, „das Gebet einer Mutter,“ ja paatje, kom dan hier bij de piano, anders denkt u te veel.”

Intusschen heeft Betsy het bewuste lied opgezocht en plechtig klonk het preludium door de kamer, gespeeld door zulk eene uitstekende pianiste als Betsy was.

De woorden van het schoone lied, met gevoel door Emma gezongen, spraken tot het hart; voor hen hadden zij nog meerdere beteekenis. Dikwijls had Mevrouw Paal hetzelfde lied gezongen, het was haar lievelingslied. De herinnering was te sterk, toen weer diezelfde woorden door de kamer ruischten:

Der reinste Ton, der durch das Weltall klingt,
Der reinste Strahl, der zu dem Himmel dringt,
Die heiligste der Blumen, die da blüht,
Die heiligste der Flammen, die da glüht,
Ihr findet sie allein, wo fromm gesinnt,
Still eine Mutter betet für ihr kind.

toen was het alsof die gestorvene geliefde weer tot hen sprak, alsof die goede moeder tot hen gekomen was om zegenend voor de haren te bidden.

De laatste tonen waren weggestorven, en nog sprak geen van de drie.

Eindelijk veegde de heer Paal een traan weg en met aangedane stem zeide hij:

„Ik dank u kinderen,” zwijgend ging hij tot zijne dochters en de zoen, die hij op hare frische lippen drukte, zeide meer dan woorden hadden kunnen uitdrukken.

„Maar kom,” hernam hij, toen hij zag hoe de meisjes voor zich staarden, en in welk een droevige stemming ook zij gekomen waren, „nu hadden we afgesproken eens vrolijk te zijn, ik heb je nog iets te vertellen, dat ik voor van avond bewaard heb, maar kom dan aan de tafel zitten, en schenk me dan nog eens een kopje thee.”

Eenige oogenblikken later zat het drietal rond de teetafel, de meisjes nieuwsgierig wat haar vader te vertellen had. Emma dacht reeds bij zich zelf of het misschien weer een huwelijksaanzoek zou zijn. Haar vader hielp haar uit de onzekerheid, door te vertellen, dat hij dien middag eene invitatie voor beide had gekregen voor het bal, dat de volgende week gegeven zou worden door dokter van Dissel, ter gelegenheid van het engagement van zijne eenige dochter.

Daarop waren de jonge dames spoedig in druk gesprek gewikkeld over hare toiletten.

De avond verliep verder onder gezellig gesprek, en toen de beide meisjes zich ter ruste legden, droomde Betsy van een schitterend bal waar zij als koningin gevierd werd, en Emma, dat zij met Henri Verheul in bedwelmende wals door de zaal zweefde.

De groote avond, door alle danslustige Delft-

sche dames en heeren zoo vurig verlangd, is eindelijk aangebroken; de groote zaal van den Doelen, voor die gelegenheid keurig versierd, is gereed de genoodigden te ontvangen. Van alle zijden komen vigelantes aanrijden, beter gezegd aanhollen, tot groot gevaar voor de Delftsche schoonen, die niet bedenken hoe wellicht deze rit de laatste in haar leven is, in aanmerking genomen de slechte staat, waarin de rijtuigen verkeeren.

Doch geen enkel ongeluk gebeurde, al de dames en heeren werden behouden voor den Doelen afgezet.

Onder de laatste rijtuigen is er een, dat ons bijzonder interesseert, omdat op dit oogenblik twee dames en een heer er uitstijgen, zijnde de heer Paal met zijne twee dochters.

Nadat we de gewone complimenten afgestoken hebben, kunnen we eens rustig rondkijken en zien we eenige studenten binnenkomen, waaronder Henri Verheul. Emma schijnt hem opgemerkt te hebben, een lichte blos en eene flikkering in hare donkere oogen is alles wat we opmerken; rustig zet ze haar gesprek met luitenant D. voort.

Ook Henri heeft Emma opgemerkt, met blijden glimlach en vasten tred komt hij bij haar en zegt met eene galante buiging:

„Mej. Paal zal hoop ik mijne vrijpostigheid vergeven, wanneer ik durf dingen naar de eer de eerste wals met haar te maken.”

Met bekoorlijken glimlach reikte zij hem haar balboekje over. Henri gaat voort, terwijl hij haar zijn arm presenteert, daar de muziek zoo even „am schönen blauen Donau” begonnen is. „Ik had niet durven hopen zoo gelukkig te zijn deze eerste wals met u te maken; zij herinnert me aan den vorigen keer, toen ik u op het Casino ontmoette en aan het gesprek, dat we daar gevoerd hebben, u zult het u misschien niet meer herinneren.”

Emma antwoordde eenigszins gevoelig: „u schijnt over ons meisjes te denken, evenals sommige heeren, die meenen, dat bij een volgend gesprek het vorige reeds geheel vergeten is, en niet kunnen begrijpen, dat ook wij over een gesprek nadenken.”

„Vergeef me, het was geenszins mijn voornemen u te beleedigen, maar als ik 't u mag zeggen, zou ik gaarne ons gesprek van de vorige maal willen voortzetten”. Emma beefde, hierop was zij niet voorbereid.

Zij bloosde. „Mijnheer Verheul, zoudt u goed vinden onze wals nu te beginnen?”

Wegslepend ruischten de tonen, sneller en sneller zweefden beiden door de zaal. Emma walste uitstekend en met zulk een danser als Verheul was zij onvermoeid.

Immer sneller klopte haar hart; zóó had ze in alle eeuwigheid willen voortdansen, dat was de wals, waarvan zij gedroomd had.

Zij was gelukkig. Hier hield de muziek op, en met een hoofdknikje bedankte zij Verheul; zij kon niet spreken. Na eenige oogenblikken gewandeld te hebben zeide hij: „ik heb nog lang over ons gesprek nagedacht, telkens klonken uwe woorden mij in de ooren; het was alsof ik mij grooter, beter gevoelde dan vroeger. Herinnert ge u nog, dat gij zeidet: ieder mensch heeft goede en kwade eigenschappen, het komt er maar op aan die goede zóó te ontwikkelen, en de kwade tegen te gaan, dat de laatste machteloos tegenover de eerste worden? Verscheidene malen heb ik uren lang rondgedwaald en over u en uwe woorden nagedacht, dan was het mij alsof gij mij toefluisterdet: ook gij hebt goede en kwade eigenschappen, maar ge ontwikkelt die goede niet, gij gaat de kwade niet genoeg tegen; dan bad ik, dat ik iemand mocht vinden, die mij hielp dat kwaad te bestrijden en het was me alsof gij tot mij wildet zeggen: ik wil je helpen, ik wil een goede engel voor je zijn.”

Emma had den geheelen tijd voor zich gezien; zij sidderde, toen hij vervolgde: „en nu Emma wilt gij mijn goede engel zijn?” toen kwam een traan in hare schoone oogen; zij zag hem aan, spreken kon zij niet, het geluk had haar te veel aangegrepen. Zij knikte toestemmend; dat was genoeg voor Henri. Hij stelde dat zwijgen op prijs. Op dat oogenblik werd het edelst verbond gesloten; het verbond tusschen twee zielen.

Laten we voor een oogenblik de gelukkigen aan hun overpeinzingen en verliefd onderhoud over, en gaan we eens na hoe Betsy zich op het bal amuseert. Door de natuur met fijn vernuft bedeed, was zij, zoo als men dat noemt, haar gezelschap wel waard, jammer maar, dat zij daaraan al te vrijen teugel liet, zoodat de indruk, dien zij op hare cavaliers maakte, dikwijls ongunstig was. Zoodra ze gezien had hoe druk Henri Verheul zich met Emma onderhield was hare vroolijkheid weg, het was alsof haar een priem door het hart ging, toen zij de uitdrukking van geluk zag, die op Emma's gelaat lag verspreid, toen wist ze dat Henri Emma zijne liefde bekend had en dat maakte haar zoo droefgeestig en spijtig, want ook zij beminde hem.

Zij wist wel dat Henri bij vorige gelegenheden meer werk van Emma maakte dan van haar, maar toch had zij altijd nog hoop; nu evenwel was het haar duidelijk: hare zuster had weer den voorrang boven haar ingenomen. Op dat oogenblik vinden wij haar in druk gesprek gewikkeld met den Advocaat Seller; het liep over de jongste zaak, die voor het gerechtshof gebracht was. Een jong meisje had, zooals maar al te veel gebeurt, geloof geslagen aan de beloften van een jong officier, sedert eenigen tijd verflauwde zijne belangstelling in haar, totdat, nu zij een week geleden moeder was geworden, hij zich geheel teruggetrokken heeft.

De moeder, uit vrees hare ouders in hare schande te doen deelen, doet in een oogenblik van wanhoop haar kind den dood aan.

Niettegenstaande al hare voorzorgen wordt het lijkje gevonden en staat de moeder nu als kindermoordenares terecht.

„Geloofst ge,” vraagt Betsy, „dat hier de ware schuldige lijdt, lijdt hier niet het kind om de moeder, het slachtoffer om den verleider?”

„Ja, maar ook hij lijdt, want zal hem niet altijd in eenzame oogenblikken zijn misdaad voor den geest komen, zal die foltering van zijn geweten niet erger zijn dan elke straf hem door den rechter opgelegd?”

„En dan het kind? De moeder had schuld, maar is het kind niet onschuldig aan de misdaad zijner ouders, en komt niet op zijn hoofd het grootste deel der straf?”

„Maar zullen alle weldenkenden hem dan veroordeelen, omdat zijne ouders slecht, neen beter gezegd zwak waren, zal hij dan nergens eene steun vinden.”

„Neen,” herneemt Betsy, „de maatschappij is te streng tegenover het slachtoffer, was zij wat strenger tegenover den eerroover! Ware zij wat verdraagzamer tegenover het slachtoffer, en niet de schuld van de moeder op het kind overgedragen en leden aldus niet verscheidene onschuldigen door een enkelen misstap van haar, die te veel geloof sloeg aan eeden van

liefde, die misdaad zou minder voorkomen, men zou beter weten waar en wie te moeten straffen."

Betsy had de laatste woorden op eenen scherp toon uitgesproken, die Seller trof.

Het waren hier geen principes, die zij verdedigde, het was opgekropt gevoel, waaraan zij lucht moest geven: zij had de kindermoordenares niet verdedigd, zij had zich beklagd over hare miskennis.

Een polka volgde nu, en Betsy moest den advokaat verlaten. Hare vroolijkheid was voor den heelen avond verdwenen. Voor de eerste maal in haar leven misgunde zij haar zuster haar geluk.

Voortdurend genoot Emma; zij was in zulk eene zalige stemming, alles kwam haar zoo schoon voor; hoe gaarne zou zij ieder gelukkig gemaakt hebben. Zoo dikwijls de convenance het toeliet danste zij met haren Henri, zoodat reeds hier en daar van een aanstaand engagement gefluisterd werd. Emma zou den volgenden dag met haren vader spreken, en zoodra mogelijk zou Henri openlijk aanzoek om hare hand doen.

Het bal was geëindigd. Henri bracht zijne geliefde tot aan het rijtuig, een hartelijke handdruk was haar laatste groet.

Met geheel tegenovergestelde gevoelens kwamen de meisjes thuis. Emma was zoo gelukkig, zij had eene vertrouwde noodig, zij zou alles aan Betsy vertellen, zij haastte zich dan ook, zoodra

zij te huis kwam, naar hare kamer te gaan. Ze ging even Betsy goeden nacht zeggen en vertelde haar tegelijk, dat Henri haar zijne liefde bekend had. Betsy antwoordde daarop weinig en als men haar nauwkeurig gadegeslagen had, zou men gezien hebben, welk een hevige strijd in haar binnenste woedde: Emma lette daar niet op. Zij verwachtte geen antwoord, zij vertelde het gebeurde niet om het oordeel harer zuster te vernemen, het was alleen om lucht te geven aan hetgeen zij gevoelde.

Het duurde lang voor dat beide meisjes sliepen.

Emma was te gelukkig, Betsy te veel gegriefd door de gebeurtenissen van dien avond. De laatste was te zeer geschokt; in haar boezem kampte liefde tot hare zuster met zucht naar wraak. Maar kon de arme Emma het helpen, dat zij miskend werd: Emma toch was altijd goed voor haar geweest. Was het hare schuld dat het verhaal harer liefde Betsy griefde? Maar was het alleen het geluk, dat Emma aldus deed handelen? Waarom juist nu van haar geluk te spreken, nu Betsy zoo in hare verwachtingen teleurgesteld was. Zij was gewoon den voorrang in te nemen: was het niet genoeg dat Betsy dat alles verdroeg? Moest Emma haar nu komen vertellen dat zij bemind werd? En wie had haar lief? Niemand!

Was het niet om Betsy te vernederen dat Emma aldus handelde; ja dat was het! Reeds te lang had Betsy verdragen altijd bij hare zuster achter-

gesteld te worden, maar nu Emma zich op dien voorrang beroemde, nu zou zij zich verdedigen en toonen, dat men haar niet ongestraft beleedigen kon. Deze gedachten hielden haar uit de rust; eerst tegen den morgen viel ze in een koortsachtigen slaap.

Toen Emma den volgenden morgen Betsy kwam wekken, zeide deze liever nog wat te willen blijven liggen, daar ze zware hoofdpijn had. Reeds meer dan een uur had de heer Paal ongeduldig op zijne dochters zitten wachten, en toen eindelijk Emma de kamer binnentrad, kwam hij haar tegemoet met deze woorden: „zoo langslaapster, ben je eindelijk daar? het is al bijna 10 uur, ik had het gisteravond wel gedacht, je hebt veel te veel gedanst; maar waar blijft Betsy?”

„Betsy heeft hoofdpijn pa, zij is nog wat blijven liggen.” Het gesprek viel weer op het bal; Emma was onuitputtelijk in 't vertellen van al het genot, dat zij den vorigen avond gesmaakt had.

Nu was het tijd haar groot geheim mede te deelen. Ze vond hiertoe gelegenheid, toen haar vader haar begon te plagen, dat zij zoo dikwijls met Verheul gedanst had.

Op eens zeide hij, terwijl zij haren vader aanzag:

„Pa, zou u er erg tegen opzien mij te moeten missen?”

„Kind, hoe kom je aan die vraag,” hernam de heer Paal.

Ja pa, ik zal het u nu maar zeggen, gisteren heeft Henri Verheul mij verlof gevraagd bij u aanzoek om mijne hand te doen."

Zwijgend zag de heer Paal voor zich, het spreken scheen hem moeielijk te vallen, en eindelijk zeide hij, terwijl een traan in zijn oog blonk:

„Emma, het is me onmogelijk ooit toestemming tot dat huwelijk te geven; ge weet zelf, dat het mijn oprechte wensch is, je gelukkig te maken; nu evenwel moet ik beslissend zeggen, dat zoo lang ik leef, er nooit iets van komen kan. Tegen mijnheer Verheul heb ik niets, ik weet niets op zijn gedrag aan te merken, maar een onoverkomelijk bezwaar ligt in het verschil van geloof, dat tusschen u beiden bestaat. Verg niet van mij de toestemming tot een huwelijk, dat nooit anders dan ongelukkig kan zijn; kom Emma, vervolgde hij, wees nu verstandig en denk daar niet verder over. Je wilt me dat genoeg toch wel doen, niet waar beste kind?"

Emma gaf geen antwoord, zij was in hare dierbaarste verwachtingen teleurgesteld; zoo iets had zij niet verwacht, peinzend zag zij voor zich.

De heer Paal verliet de kamer, om naar zijn kantoor te gaan. Aan de deur gekomen, zag hij nog even om naar zijne dochter, die hij zoo lief had en mompelde: arm kind, hoe heb ik je gegriefd, maar ik kan niet anders handelen, ik mag niet toegeven, het zou je ongeluk zijn.

Dienzelfden dag ontving de heer Paal een brief van Henri Verheul, waarin deze hem om een onderhoud verzocht. Hoewel de heer Paal de redenen begreep, die Henri noopten een gesprek met hem te vragen, en hij vooruit kon weten, dat dit tot niets zou leiden, meende hij toch hem zijn verzoek te moeten toestaan; hierbij kwam waarschijnlijk wel een stille hoop, dat hij Henri Verheul van zijn plan zou weten af te brengen.

Op het bepaalde uur verscheen Henri, volmoed, in het vaste vertrouwen, zijn verzoek ingewilligd te zien; dan kon hij zich gelukkig noemen, de vrije uren, die hij had, door te brengen in hare nabijheid; nog een half jaar en hij zou zijn examen afleggen als Technoloog; dan zou hij, zoodra hij eene goede plaats gevonden had, zijne Emma huwen.

Het was altijd zijn ideaal geweest, gelukkig te leven aan de zijde van eene gade, die hij lief had, nuttig te zijn voor zijne omgeving en dat ideaal zou nu verwezenlijkt worden. Wel is waar was hij niet blind gebleven voor de kans die bestond, dat er bezwaren geopperd zouden worden omtrent het verschil van geloof, maar zijne liefde zou hem welsprekend maken, hij zou alle bezwaren uit den weg ruimen.

Het viel hem erg tegen, toen de heer Paal hem verklaarde zijn aanzoek, hoe vereerend ook voor hem en zijne dochter, van de hand te moeten

wijzen, daar in 't verschil van geloof tusschen beiden een onoverkomelijk bezwaar gelegen was. Wat Henri ook zeggen mocht, niets baatte; de heer Paal drong bij hem er op aan de genegenheid voor zijne dochter te onderdrukken, en verklaarde, dat daar Emma over eenige maanden meerderjarig zou zijn, zij de vrije beschikking over hare hand zou hebben; maar dat, indien ze mocht besluiten hem te huwen, hij haar niet langer als zijne dochter zou beschouwen.

Hoe welsprekend de liefde voor Emma, Henri ook maakte, niets was in staat den heer Paal van zijn voornemen af te brengen.

Met geheel tegenovergestelde gevoelens dan hij gekomen was, keerde Henri naar huis terug. Hij had een zwaren strijd te voeren, liefde tot Emma kampte met de gedachte aan de droevige toekomst, die zich voor hen opende wanneer zij besloot hem te huwen, hij zou haar gelukkig maken, maar zou de gedachte aan haren vader haar niet te veel verdriet veroorzaken.

En welke waren nu de bezwaren die tegen hun huwelijk bestonden, waren dat werkelijk bezwaren? misschien voor den heer Paal zou het verschil van geloof reden kunnen zijn tot een ongelukkig huwelijk.

Maar daarenboven bestond er werkelijk verschil tusschen zijne Emma en hem, waren niet de gevoelens die zij uitsprak, dezelfde die hij verkondigde. Slechts was er verschil in vorm,

maar verschil in 't wezen van het begrip van godsdienst bestond tusschen hen niet. Hier gebood zijn plicht voorttegaan op den ingeslagen weg. Met gerust geweten kon hij aldus handelen.

Nog heden zou hij aan Emma schrijven. Bleef zij hem getrouw, en hieraan twijfelde hij niet, dan zou hij zijn geluk verdedigen tegen ieder die het durfde aanranden, zelfs al ware die aanrander de vader zijner geliefde.

Henri werd niet teleurgesteld in 't vertrouwen op zijne geliefde. Nog denzelfden avond ontving hij, door bemiddeling van Emma's oude getrouwe dienstmaagd, een brief, waarin zij hem beloofde hem getrouw te blijven, wat er ook gebeuren mocht.

Van nu af was het een treurige tijd voor Emma; den meesten tijd zat zij op hare kamer. Ongemerkt en zonder dat zij dat wilde, ontstond er eene verwijdering tusschen haren vader en haar.

Betsy was even vriendelijk voor haar als vroeger, zoodat zij deze tot hare vertrouwde maakte.

Naarmate de heer Paal koeler werd tegenover Emma, verdubbelde hij zijne tederheden voor Betsy: dat was zooals deze berekend had: zij zou langzamerhand de plaats innemen, die Emma zoo lang bekleed had. Het was nu hare taak, elke toenadering tusschen haren vader en Emma te voorkomen.

Het middel daartoe vond ze in het vertrouwen, dat Emma haar geschonken had. Op bedekte

wijze deelde zij haren vader alles mede. Eens zelfs ging ze zoo ver, een brief, die Emma haar ter bezorging aan Henri toevertrouwd had, haren vader in handen te spelen.

De eenige wijze, waarop de geliefden zich konden onderhouden was door middel van briefwisseling. Hoe langer hoe meer werd de verhouding tusschen vader en dochter onhoudbaar: voor beiden was eene verandering wenschelijk, zoo ook voor Betsy, die hoewel ze nu den voorrang boven hare zuster innam, toch niet gelukkig was. Maar dat zou wel veranderen zoodra Emma de deur uit was.

De examens aan de P. S. waren afgelopen. Onder degenen, die het diploma als Technoloog verkregen hadden, behoorde ook Henri Verheul.

Spoedig kreeg hij eene plaats als scheikundige in eene belgische fabriek.

De trouwdag van Henri en Emma, werd nu bepaald op het begin van Augustus, daar Henri met het begin van September in betrekking zou komen.

Zoodra de trouwdag bepaald was, ging de heer Paal met Betsy op reis en zou eerst terug komen, wanneer alles afgelopen was.

Het afscheid tusschen Emma en haren vader en Betsy was treffend. De heer Paal deed alles wat in zijn vermogen was om Emma van haar plan terug te brengen. Emma wendde van

haar kant alle pogingen aan, om de toestemming haars vaders te verkrijgen, doch te vergeefs.

Het huwelijk werd zonder vertoon gesloten en terstond daarna vertrokken de jonggehuwden, om de wittebroodsweken aan de oevers van den Rijn door te brengen. —

Met lust begon Henri zijne bezigheden; hij werkte nu voor zijne Emma; die gedachte gaf hem lust en kracht.

In het eerste jaar van hun huwelijk ging alles uitmuntend en Henri kreeg aandeel in de fabriek.

Hoewel nu en dan, vooral als zij alleen was, voor Emma's geest tooneelen uit hare jeugd verrezen, stelde toch Henri's liefde haar ruimschoots schadeloos voor de opoffering, die zij hem gebracht had. Zij was zoo gelukkig altijd bij hem te zijn.

Eenige malen had zij haren vader geschreven, maar tot nu toe geen antwoord van hem ontvangen.

Nu brak de tijd van beproeving aan. De fabriek, waarin Henri al zijn geld belegd had, ging failliet, zoodat hij nu zonder betrekking was. Evenwel zoo de kans hem gunstig was, zou hij spoedig eene andere betrekking vinden en alles zou nog terecht komen.

Voorloopig zou hij het ongeluk niet aan zijne vrouw mededeelen, ten einde haar niet te verontrusten.

Al zijne pogingen om eene betrekking te krijgen

leden schipbreuk. Het eenige middel, dat hem overbleef, was naar Brussel te vertrekken en daar zou de kans hem wellicht gunstiger zijn.

Wat hem echter nu nog te doen stond, was Emma met alles bekend te maken.

Zij droeg den slag met moed; al ware hun geld verloren, zij hadden elkaars liefde nog, en zoo noodig zou zij medewerken, om het noodige te verdienen.

Het scheen, dat het noodlot de echtgenooten vervolgde. Emma werd voor de tweede maal moeder; er moest geld komen. Henri hield zich bezig met copieërwerk, dat nauwelijks genoeg opbracht, om de zijnen te onderhouden.

Zoodra Emma hersteld was, zochten zij, eene goedkoopere woning in de rue aux L. ***

Nooit kwam een klacht over Emma's lippen, zij sprak haren Henri altijd moed in.

Het was alsof het noodlot hen achtervolgde; hun oudste kind, waaraan beiden innig gehecht waren, werd ernstig ziek. Alles werd opgeofferd om de onkosten te bestrijden; maar ten minste hadden zij deze eene voldoening, dat hun kind nu in beterschap toenam.

Het was op een zoelen avond in de maand Augustus, dat we Emma met haar zieken lieveling voor het open venster zien zitten. Henri is juist uitgegaan om informaties in te winnen omtrent een advertentie, die hij dien morgen in de Echo gelezen heeft. Emma is in gedachten ver-

zonken, die zoele avondlucht heeft haar in zulk een kalme stemming gebracht; haar kind is ingesluimerd, het verleden komt haar voor den geest; zij herinnert zich hoe gelukkig zij was, wanneer zij op haar moeders schoot gezeten deze haar iets voorzong. Die lieve stem klonk haar nog in de ooren; hoe dikwijls had haar moeder niet dat lievelingslied gezongen, dat schoone....! Onwillekeurig begint ook zij te zingen:

„Der reinste Ton, der durch das Weltall klingt
Der reinste Strahl, der zu dem Himmel dringt
Die heiligste der Blumen, die da blüht
Die heiligste der Flammen, die da glüht,
Ihr findet sie allein, wo fromm gesinnt
Still eine Mutter betet für ihr kind.

Eensklaps werd de avondstilte verbroken door een dubbele kreet: „Emma!”

. . . . .
. . . . .

Na het vertrek van Emma was Betsy hoe langer hoe treuriger geworden, zij was niet zoo gelukkig als zij gemeend had te zullen wezen, wanneer Emma vertrokken zou zijn. Zij was eenige maanden geleden erg ziek geweest. De dokter had verandering van lucht en afleiding voorgeschreven; daarom was de heer Paal met zijne dochter naar Brussel vertrokken. Op dien avond hadden zij een wandeling over de boulevards gemaakt en keerden door de rue aux L*** naar hunne woning terug, toen beiden eensklaps eene stem hoorden die „das Gebet

der Mutter" zong. Die stem kwam hun bekend voor, het lied maakte zoo'n diepen indruk, dat beiden sprakeloos bleven staan en toen de laatste woorden weggestorven waren viel Betsy in zwijm, terwijl de naam van Emma uit haren mond klonk.

. . . . .

Het is onnoodig u mede te deelen, dat de indruk van het lied op den heer Paal zoodanig was, dat hij niets kon uitspreken dan: arme Emma! kom aan mijn hart ik vergeef je.

Henri kreeg door bemiddeling van zijn schoonvader een plaats in een goede fabriek.

Dikwijls zong Emma haren Henri „das Gebet der Mutter" voor, het lied waaraan beide hun geluk verschuldigd waren.

Delft, 1 Nov. '73.

WILCAM.

AAN DE REDACTIE.

Heeren! uwe jammerkreten
Lieten mij ook gansch niet koel;
En 'k besloot iets mee te werken
Tot uw aller heilig doel.

Eerst besloot 'k een stuk te schrijven,
Heel in proza, lang en fraai,
Maar 'k had nog geen blad geschreven,
Of 't was reeds verbazend taai.

Toen een vers: ik sloeg aan 't rijmen:
Vlag op dag, en kaf op staf,
Maar een zin wou er niet komen,
Wat voor moeite 'k mij ook gaf.

Wat te doen dan? gij meneeren,
Staakte uw jammertonen niet.
Wat te doen? ik zat en peinsde;
Eind'lijk kwam het volgend lied:

De schoone Maria
 Zat op den trans
 Van 't slot te Pavia
 Zij weende om haar Frans.
 Frans was getogen
 Met andren ten strijd
 Haar hoop was vervlogen.
 Zij zat heel den tijd
 Te wachten op konde
 Van hem die zij mint;
 Zij telt al de stonden,
 Zacht suizelt de wind.
 «O Frans, kom toch weder!»
 Zoo lispelt haar stem,
 Zachtkens en teder.
 Zij denkt aan hem.

Hij hoort niet haar klagen,
 Haar droevig gesteen;
 Hij is aan het jagen
 Op den Saraceen.

En zij, zij verkwijnt
 De arme Maria,
 En eind'lijk verdwijnt
 Zij van 't slot te Pavia.
 Zij sterft ongetroost
 En haar blik van den trans,
 Is nog naar 't Oost,
 Naar haren Frans!

En hij komt weder,
 En vindt haar dood!
 Daar zinkt hij ter neder
 En is ook al dood!.....

Zóó was 't dacht mij nog al schoon
 En 'k besloot het in te sturen,
 Toen een indiscrete vriend
 Over mijn papier kwam gluren.

Hij noemde het versje afschuw'lijk,
 Belach'lijk, gansch zonder zin,
 En ried mij voor mijn bestwil:
 Stuur dat ding in Godsnaam niet in.

'k Wierp de pen mistroostig ter neder,
 Dat ik heel niets leveren kon,
 En besloot maar volstrekt niets te schrijven
 Daar 't toch slecht was, wat ik verzon.

Nog eenmaal zag ik op den Phoenix,
 Uw briefje, meneeren, eens aan
 En zag toen met lijvige lett'ren
 Een bede om varia staan.

Een varium kon 'k nog wel vinden:
 Dit had ik ten minste gedacht,
 En zocht in een menigte boeken
 Met ijver tot diep in den nacht.

Maar niet vele wilden er komen,
 En die kwamen ze waren erg flauw.
 'k Had dus van het varia zoeken,
 Ook in weinig tijds al berouw.

Dus meneeren van de redactie
 Het gevolg van dit allemaal is,
 Dat niets inkomt van... hoe zal ik mij noemen?
 Visch, dat rijmt, dus dan maar van:

1
 VISCH.

KLAARTJE.

I.

Wanneer gij, waarde lezer, op een reisje door België den weg afkomt, die van Luik naar Tilff leidt en gij slaat den eersten zijweg aan uw linkerhand in, zoo bevindt gij u, na eenigen tijd doorgewandeld te hebben, op een lief, eenzaam plekje, door hooge boomen begrensd; en onwillekeurig komt bij u de gedachte op, eens een oogenblik in het mollige gras uit te rusten. Die plek was vroeger dan ook de rustplaats der afgestorvenen uit den omtrek, en daar, op dat heuveltje, door eenige esschen overschaduwd, stond vroeger een kruis, waarop slechts deze weinige woorden te lezen waren:

„Hier rust Klaartje.”

. . . . .
 Voor tal van jaren stond niet ver van die plek een kleine pachthoeve, die door hare bekoorlijke

werkelijk romantische ligging de aandacht trok van elken vreemdeling. En ware zulk een vreemdeling die woning binnengetreden dan had hij zich kunnen overtuigen dat dezelfde kalmte, die de omgeving scheen te bezielen, ook daar binnen heerschte.

De personen die in dit lustoord woonden, waren de pachter en zijn kleindochter. Klaartje; men kon het hun beiden aanzien, als zij bij den haard zaten, de oude man in zijn leunstoel en het jonge meisje naast hem, dat geen zorg hunne harten beknelden..... zij gevoelden zich daar gelukkig.

De pachter was een goede zestiger, maar de jaren hadden tot nu toe weinig invloed gehad op zijn gestel; toch had hij in de laatste jaren het onderhoud der gepachte landerijen opgedragen aan zijn oudsten knecht en sleet zijn verdere levensdagen gelukkig aan de zijde van zijn petekind Klaartje.

De laatste telde 18 jaren en was ontegenzeggelijk een der mooiste meisjes uit den omtrek. Lange gitzwarte haren krulden langs hare welgevormde schouders; van dezelfde kleur waren hare wimpers, die een paar oogen overschaduwden, zoo donker, dat het scheen, alsof de bekoorlijke eigenares in uw binnenste wilde lezen, wanneer zij die kijkers tot u opsloeg. En toch was het geen trotsch schoon, integendeel, over het geheel lag iets bevalligs, dat u betooverde.

Zij had door tusschenkomst van den baron, op wiens landgoed de pachthoeve stond, een vrij goede opvoeding genoten en dit was misschien wel de oorzaak, dat haar dagelijksche omgang zich niet uitstreckte tot andere boerendochters uit den omtrek, maar zich bepaalde tot haren grootvader en zekeren Hugo, een vroolijken jongen, die als jager bij den baron in dienst was en van tijd tot tijd het kleine huisgezin kwam bezoeken.

En was het te verwonderen, dat er langzamerhand tusschen beide jongelieden een betrekking ontstond, inniger dan die van vriendschap?

In den beginne vermoedden zij slechts wat er eigenlijk in hunne harten omging, maar dat vermoeden werd langzamerhand een zekerheid, die hen tegelijkertijd aangenaam en pijnlijk aandeed; pijnlijk.... want had hij niet eene moeder, zij een grootvader te verplegen, en wat moest er van die arme lieden worden als hunne kinderen weg waren?

Zwaar viel dan ook de taak alles aan hunne wederzijdsche betrekkingen mede te deelen. Ware deze bezwaren overwonnen dan waren zij gelukkig, want Hugo zou zijn veel geliefd Klaartje dan kunnen huisvesten in de kleine woning, die de goede baron hem had afgestaan.

II.

Het was een regenachtige zomermiddag. Martha,

de moeder van Hugo had het middageten op 't vuur gezet en wachtte met ongeduld op de komst van haren zoon, want hij zou dien middag vroeg thuis komen, had hij gezegd, waarom, dat wist zij niet.

Het duurde niet lang of zij hoorde zijn welbekenden stap en eenige oogenblikken later trad hij 't vertrek binnen gevolgd door zijn trouwen hond.

Na zijne moeder een kus op 't voorhoofd te hebben gedrukt, ging hij zitten en zeide: „Moeder, ik heb langen tijd iets voor u verzwegen dat ge al lang hadt moeten weten. Gij kent immers Klaartje, de kleindochter van den ouden pachter? — Welnu, ik heb haar hand gevraagd en zij heeft toegestemd, mits gij er niets op tegen hebt. Ziedaar de geheele historie; goddank dat het hooge woord er uit is.”

Hugo bleef met de hand onder het hoofd vóór zich staren, angstig Martha's antwoord afwachtede.

Hij was een rijzige fiksche jongen met een open en rondborstig uiterlijk, in een woord, wel de attenties van een meisje als Klaartje waardig.

Hij was altijd een lieveling van den baron geweest en tevens een groot vriend van diens zoon, vóórdat deze naar de Luiksche universiteit was gegaan.

Martha had een poos gezwegen, toen stond zij op en haar geliefden zoon kussende zeide zij:

„Je hebt een goede keuze gedaan, mijn jongen, je moeder geeft gaarne hare toestemming: God zegen u beiden.”

Na het eten begaf Hugo zich weêr naar den baron, die hem op dien tijd bij zich had ontboden.

Nauwelijks was hij het studeervertrek binnengetreden toen zijn beschermer op hem toetrad en na hem de hand gedrukt te hebben, zeide: „Mijn waarde vriend, eindelijk heb ik een betere betrekking voor je gevonden; de baronesse, mijne moeder, die in de stad woont, heeft een rentmeester noodig en ik geloof dat jij best die betrekking zoudt kunnen waarnemen; daarom heb ik je gerecommandeerd. Kunt ge dat postje op je nemen?”

Hugo bedacht zich; zou zijne moeder hem kunnen vergezellen? Neen, dat ging niet, want hij zou bij de baronesse inwonen. En Klaartje? Ja, veel zou hij missen als hij haar niet elken dag zou kunnen zien, misschien slechts een enkelen keer haar zou kunnen verzekeren dat hij haar nog steeds beminde.

Daar tegenover stond dat zijne positie daardoor veel beter werd en toen de baron zijn eerste bezwaar uit den weg ruimde, door hem te beloven goed voor zijne moeder te zorgen, durfde hij zijn tweede niet aan te voeren en stemde daarom aarzelend toe.

Maar toen hij buiten kwam, verwenschte hij

die zwakheid en stapte met vasten tred naar de pachthoeve om de bewoners met zijn besluit bekend te maken. Hoe meer hij echter de woning naderde, hoe zwaarder de taak hem viel . . . . . wat zou Klaartje zeggen?

Zoo bereikte hij de woning en voorzichtig lichtte hij de deurklink op, om ongemerkt een kijkje in 't vertrek te nemen. — De oude man zat, als naar gewoonte, in zijn leuningstoel voor 't venster en was over de Courant, die eens in de maand in den omtrek de ronde deed, in slaap gevallen.

Klaartje zat voor de kleine ronde tafel, met de rug na de deur gekeurd en was met eenig naaiwerk bezig

Het eenige geluid dat de stilte verstoorde was de groote klok, die zijn vervelend eentonig getik deed hooren.

Zacht sloop Hugo naar Klaartjes stoel en drukte haar een kus op den fijngevormden hals.

Met een onderdrukten gil keerde zij zich om en haren beminde bespeurende, legde zij lachend den vinger op de lippen en wees hem een stoel naast haar aan.

„Maar Hugo, waarom zoo bedrukt”, fluisterde zij, „moeder Martha is toch wel, hoop ik?”

„O zeker, Klaartje”, was het antwoord, „maar het is niets aangaande mijne moeder, dat mij deert” — en op gedempte toon begon hij haar het nieuws van dien middag mede te deelen.

Schijnbaar kalm hoorde Klaartje hem aan en

toen hij zweeg nam zij zijne hand en zeide zoo opgeruimd mogelijk:

„Welnu Hugo, je weet dat ik wel eens in de stad kom, waarom zouden de oogenblikken van samenzijn ophouden; buitendien zal het u wel toegestaan worden, dat ge van tijd tot tijd bezoeken brengt aan uwe vrienden hier, denkt ge dat ik minder van u zou gaan houden, zelfs al zag ik u nooit weêr?”

„Neen Klaartje, het was dom van mij tegen dit afscheid op te zien”, riep Hugo, „en van nu af zal ik hard werken, totdat de dag aanbreekt, waarop ik in mijn kooitje een allerliefst duifje kan huisvesten. Raadt ge welk duifje, Klaartje?”

Hugo had bij deze woorden den arm om haar middel geslagen; maar vergis ik mij niet, zoo was het een krakende stoel die den ouden man uit zijn middagslaapje deed ontwaken.

Hoe het zij: óf de oude man had niet geslapen, óf hij had al vroeger begrepen welke betrekking tusschen beiden bestond; hij betoonde zich in het minst niet verwonderd, maar riep Hugo bij zich en zeide ernstig: „Hugo, wilt gij mijn kleindochter gelukkig maken, zult gij haar nooit verlaten en een goed echtgenoot voor haar zijn?” — en op Hugo's bevestigend antwoord nam hij ook Klaartje bij de hand en gaf beiden zijn zegen.

Ik verzoek den geachten lezer zich met mij naar Luik te willen verplaatsen en daar een ouderwetsch huis te willen binnentreden in een der voornaamste wijken dierstad .

In een der vertrekken aan de straatkant zaten twee dames. De oudste was wat men noemt een krasse vrouw, toch telde zij al zeventig jaren. Haar gelaat was vol uitdrukking en haar oogen schitterden van een vuur, dat meenigeen onaangenaam aandeed en dit was misschien wel de reden dat mevrouw de baronesse de Hautbain in de hogere kringen als intriguante bekend stond.

De tweede dame was een jong meisje dat even twintig jaar kon zijn; men noemde haar schoon hoewel haar die eigenschap zeker niet kon gegeven worden, als men haar dien avond goed had kunnen gadeslaan.

Zij werd in huis algemeen jufvrouw Henriëtte genoemd en woonde bij de baronesse in als gezelschapsjufvrouw.

De kamer was schemerachtig verlicht door een paar kaarsen op den schoorsteen. De beide vrouwen waren in een druk discours gewikkeld.

.... „En dus, Henriëtte, zult ge dat jongmensch als hij morgen komt, moeten ontvangen, even hartelijk alsof hij mijn kleinzoon ware.”

„Maar, mevrouw, hoe is mij dat mogelijk; ik ken hem volstrekt niet en het kan best gebeuren, dat het iemand is die noch u, noch mij op den duur bevalt, want alles wat u van hem weet, hebt gij van mijnheer uw zoon gehoord, die immers bevooroordeeld kan zijn.”

„Gekkepraat,” viel de barones haar in de reden, „ik weet zeer goed aan wien mijn zoon zijn vertrouwen schenkt; ik ben bijna zeker, voegde zij er lachende bij, dat gij meer belang in hem stelt, dan gij mij wilt bekennen. Wie weet wat er nog metter tijd gebeurt: hij moet een aardig man zijn, die menig boerenmeisje het hoofd op hol gebracht heeft.”

Henriëtte antwoordde niet; peinzend keek zij voor zich en er was een trek in haar gelaat, die voor niemand raadselachtig zou zijn geweest, nog minder voor de barones, maar het was niet licht in het vertrek en deze bemerkte dus niets.

Den volgenden morgen kwam Hugo en werd hartelijk ontvangen.

Van het oogenblik dat de barones onzen vriend zag, werd zij meer en meer gesterkt in het plan om Henriëtte, van wie zij zeer veel hield, voor Hugo in te nemen. Spoedig bemerkte zij dat dit in het geheel niet moeilijk was, want „die man, die zooveel boerenmeisjes het hoofd op hol gebracht had”, was ook Henriëtte niet onverschillig geworden.

Op dit punt had de barones dus alle zekerheid

verkregen, maar Hugo? Welke gedachten koesterde hij omtrent het meisje, dat hij nog zoo korten tijd kende?

Voorzichtig moest hij gepolst worden en de barones was juist de vrouw om zijne ideeën daaromtrent te weten te komen.

Een veertien dagen, nadat Hugo bij de baronesse in dienst was gekomen, liet de laatste hem bij zich ontbieden. Op de meest vriendelijke wijze informeerde zij naar den stand der zaken, hoe de boerderijen werden gehouden, of de pachten goed betaald werden enz.; ging langzaam van dit onderwerp over op zijne familie en bekenden en gaf in alles Hugo zulk een vertrouwen dat hij eindelijk bij zich zelven besloot haar zijn liefde voor Klaartje mede te deelen. „Mevrouw”, begon hij, „ik moet bekennen dat mijne positie in bijna alle opzichten een gunstige te noemen is en voor alles wat ik hier geniet ben ik u ten hoogste dankbaar, maar....

„Kom, geen maren, viel hem de barones in de reden, „zeg mij gerust alles wat u op het hart ligt; mag ik eens raden, is het niet een liefdesgeschiedenis?”

„Ja mevrouw”, hernam Hugo eenigszins beschaamd, „ik bemin een meisje en geloof zeker dat ook omgekeerd zij mij niet geheel ongenegen is. Waarschijnlijk hebt gij van deze geschiedenis reeds iets gehoord?”

„Wel zeker”, was het antwoord der barones,

die niets anders meende dan dat Hugo Henriëtte had bedoeld, „wel zeker, en ik raad er nog iets bij: als ik mijne toestemming gaf en u en uw toekomstig vrouwtje eens vooruithielp hé? . . . .”

Lachend liet de barones zich achter in haar leunstoel vallen; wat was dat gemakkelijk geweest, de jongen had zich zelven verklapt.

Hugo stond overbluft; zooveel had hij niet verwacht, niet gewild; hij had echter niet de gelegenheid te antwoorden, daar een knecht de kamer binnentrad en bezoek aankondigde.

„Wacht nog even”, zeide de barones tot Hugo, toen zij zag dat deze zich wilde verwijderen.

„Wees zoo goed en leg dezen ring op Henriëttes „kaptafel” — en met deze woorden reikte zij hem een lederen étui over.

Den volgenden morgen vertrok Hugo naar Brabant om daar de pacht te innen van de bezittingen der barones.

IV.

De morgenzon bescheen met hare eerste stralen de straten van Luik en toch wemelde het op alle pleinen en markten reeds van de menschen, meest allen koopvrouwen en rondventers die met ongeduld wachtten tot het de dienstmeisjes mocht behagen in hunne buurt te komen en hunne waar af te koopen. Te midden van dat gewoel bevond zich een meisje dat met hare 2 manden vol groente zich een weg zocht te banen door

de schreeuwende en kijvende menigte. De frissche bloes op hare wangen deed dadelijk vermoeden dat zij van het platte land kwam, hoewel hare fijne huid, zachte handen en bijna teêre gestalte u overtuigden dat zij minder met den naam van „stevige boerin” kon bestempeld worden.

Eindelijk was zij met hare gezellin, die veel ouder was, op een open plekje gekomen en zette hare manden nêr.

„Klaartje”, zei de oudste, het hoofd schuddende, „je moet zulk werk niet doen, laat dat over aan een meid; het is werkelijk zonde dat zulke fijne handjes tot zulk grof werk gebruikt worden.”

„Wel, moeder Martha”, antwoordde de aangesproken lachende, „gij weet immers wel dat er een andere reden is die mij hierheen brengt; heeft Hugo mij niet eergisteren nog gezegd dat hij dagelijks hier langs komt? maar zie daar komt de gezelschapsjufvrouw van de barones, zij komt zeker weer een praatje maken;” en zacht voegde zij er bij; „zij is toch wel lief” en een scherp opmerker zou haar misschien van eenige jalouzie beschuldigd hebben

Henriëtte was intusschen de twee vrouwen genaderd.

„Goeden morgen Klaartje,” klonk het vriendelijk.

„Goeden morgen, jufvrouw Henriëtte, was het antwoord, hoe gaat het mevrouw de barones?”

„O, zeer goed” hernam de aangesprokene. „Wil ik je eens iets vertellen”, ging zij wat

meer vertrouwelijk voort, „ik ga trouwen en spoedig ook; mevrouw de barones zet ons in 't huishouden, maar het blijft een geheim, hoor! Wilt gij eens wat beeldigs zien?” en zonder het antwoord af te wachten, trok zij haar linkerhandschoen uit en toonde Klaartje een prachtige ring, die van een harer vingers fonkelde.

„Zie maar,” ging zij voort, „het is een geschenk van hem: ziet ge die letters daar: H. en H.? zij beteekenen Hugo en Henriëtte; o hij is zulk een knap jongmensch . . . . . maar mijn God, wat deert u?”

Klaartje had hare laatste woorden niet gehoord, het duizelde haar en zoo moeder Martha, die op den uitroep was toegeschoten, haar niet had opgevangen, zou zij gevallen zijn. „Mijn God,” jufvrouw, riep zij verwijtend, „waarmede hebt gij haar zoo verschrikt.”

Verwonderd keek Henriëtte Martha aan, maar zij begreep dat het nu de tijd niet was om ophelderingen te vragen en bood haar de behulpzame hand. Ja, zij schaamde zich niet de zware manden te dragen, terwijl Martha en een andere vrouw de nog altijd bewustelooze Klaartje naar een naburig huis brachten. De laatste kwam hier weldra weêr bij kennis en haar toestand nu ten volle begrijpende, smeekte zij Martha toch spoedig naar huis te keeren.

Henriëtte was, toen zij haar in goede handen zag, peinzende heengegaan en verdiepte zich in allerlei

gissingen. „Als de arme meid maar niet verliefd op hem is,” sprak zij bij zich zelve.

Martha wist niets van de oorzaak der geschiedenis, maar zoodra zij op weg waren besloot zij Klaartje voorzichtig te polsen. Al hare pogingen mislukten echter, want telkens werd zij afgescheept met de woorden: „Ach, moeder, pijnig mij niet langer; ik ben ziek en verlang naar huis.”

En werkelijk nauwelijks had zij de kracht haren grootvader te begroeten en de dokter, die in allerijl gehaald was, verklaarde dat zoo de grootste stilte niet in acht werd genomen, de ziekte wel een ernstige wending nemen kon.

Nu, die raad was niet in den wind geslagen, want dag en nacht waakten de goede grijsaard en Martha bij het bed van hun veelgeliefd Klaartje. Maar dagen van beterschap volgden en na eenigen tijd kon de zieke de kamer weêr verlaten om de zomerlucht in te ademen, maar de frissche blos was van haar gelaat verdwenen en had plaats gemaakt voor een lijdende trek.

Henriette had over het gebeurde het diepste stilzwijgen in acht genomen en dit was de reden dat Hugo er niets van te weten kwam. Daar zijne betrekking hem noodzaakte nog een paar weken van zijn vrienden verwijderd te blijven schreef hij een langen brief aan Klaartje, weinig denkende dat die letteren zoovele rampen zouden teweeg brengen. Klaartje ontving den brief op een middag toen zij met haren grootvader onder

de schaduw der boomen zat; bij het herkennen van het schrift plooiden hare lippen zich tot een glimlach, want zij begreep in dien brief haar vonnis te zullen hooren. Maar die berusting maakte plaats voor toorn, toen zij in den brief las dat hij haar nog steeds lief had: hij speelde dus een huichelachtigen rol.

Geen slag had haar op dit oogenblik gevoeliger kunnen treffen, zij verloor haar bewustzijn, overgelaten aan den zorg van den grijsaard, die haar hulp altijd zoo behoefde.

V.

Eenige dagen na het hierboven vermelde kreeg Hugo een brief van den baron, waarin deze hem in 't vervolg alle bescherming ontzeide; hij overlaadde hem met verwijtingen en beschuldigde hem, door zijn verregaande eerloosheid een geheel gezin in 't ongeluk te hebben gestort, terwijl hij er bijvoegde dat niemand zijn huwelijk met Henriëtte zou goedkeuren. Hij eindigde met hem Klaartjes ziekte mede te deelen, de reden waarom *hij* geschreven had. Deze brief was Hugo een raadsel; hij begreep echter de oplossing het best bij Henriëtte te kunnen hooren en haastte zich zoo spoedig mogelijk naar huis.

„Eindelijk zal de verlegen Hugo toch eens met zijn liefdesverklaring voor den dag komen”, dacht het verliefde meisje toen zij zijn bekenden

stap op den trap hoorde; maar de binnentredende trad dadelijk naar haar toe en haar den brief voorhoudende verzocht hij haar koel, hem te verklaren wat dat alles kon beteekenen. Zelfs nu kon het arme kind nog niet aan Hugoos liefde voor haar twijfelen en barstte eindelijk in tranen los. Op dit oogenblik trad de barones in 't vertrek en in de vaste overtuiging dat de declaratie had plaats gehad nam zij beschermend Hugoos rechterhand en wilde die in Henriëtte's linker leggen, toen de eerste verschrikt achteruit trad; eensklaps werd hem alles helder en met een buitengewone inspanning zich beheerschende zeide hij tot zijn beschermster:

„Vergeef mij, mevrouw, ik ben verloofd: „en nu het toch zoover is gekomen wenschte ik u eenige ophelderingen te vragen die mejufvrouw mij niet kan geven.”

Zeer verwonderd over zijn taal voldeed de oude dame aan zijn verzoek en toen zij geeindigd had sprak Henriëtte: „Mevrouw, laat mij nu uw verhaal voortzetten, maar oordeelt gij beiden niet te hard over mij, want God weet hoeveel ik in de laatste oogenblikken geleden heb” en nu verhaalde zij het gebeurde op de markt.

Hugo was geheel sprakeloos, alles was hem nu helder; met moeite stond hij op en zeide: „Mevrouw, lees dezen brief en ik twijfel er niet aan of gij zult mij toestaan dat ik onmiddellijk vertrek; wat u betreft, Henriëtte, laten wij vrien-

den zijn: beiden hebben wij geleden." De oude dame gaf aarzelend toe en geen kwartier later was Hugo op reis. „Hoe kon ik ook zoo dom zijn", dacht de barones bij zich zelve, „ik kan wel merken dat ik oud word; maar Henriëtte is er nu toch al te slecht afgekomen;" en vertrouwelijk naast haar plaats nemende, zeide zij tot het weenende meisje: „lieve vriendin, ik weet maar één middel om u uw verdriet te doen vergeten; wij zullen dat plannetje eens uitvoeren, dat wij den vorigen winter samen gemaakt hebben; wij gaan zoo spoedig mogelijk op reis naar Duitschland."

Een zware zenuwzinkingkoorts was het gevolg geweest van Hugoos brief; niemand in den omtrek, die niet met belangstelling den afloop van die ziekte afwachtte. De baron, die Klaartje en haren grootvader een groote vriendschap toedroeg, had onmiddellijk de knapste doktoren ontboden, maar de een na den ander schudde het hoofd, de woorden die de ijende zieke zich van tijd tot tijd liet ontvallen, bewezen hen genoeg, dat de oorzaak van alles een zielsziekte was, die zij met al hun kennis niet konden genezen.

Hugo was thuis gekomen: zwijgend had hij zijn bekenden begroet; maar Klaartje was niet bij haar kennis en dag en nacht waakte hij aan hare sponde, geen acht gevende op de dringende

verzoeken zijner moeder om toch een weinig rust te nemen. Eindelijk werd de zieke kalmer, maar het was die kalmte, die den dood bijna zoo dikwijls onmiddellijk voorafgaat; zij sloeg de oogen op en dankte haren Hugo met een glimlach. De goede jongen, zonder het te weten de oorzaak van haar lijden, begreep haar niet met een omstandig verhaal te moeten vermoeien, maar zich over het bed heenbuigende fluisterde hij haar in, met een door tranen verstikte stem: „De schijn was tegen mij Klaartje, maar ik ben onschuldig, God is mijn getuige!”

Een glimlach verhelderde het gelaat van de zieke en met moeite zich een weinig oprichtende drukte zij haren geliefde een kus op de lippen en antwoordde fluisterend: „Ik dank u, mijn Hugo, nu sterf ik gerust.”

Het waren hare laatste woorden; in den aanval van koorts die hierop volgde, bleef zij.

Op het heuveltje werd zij begraven en sprake-loos stonden op die plek Hugo en de oude man, stil weenend om het verlies van hun veel geliefd Klaartje.

V A R I A.

Inzending bij de Redactie.

Wij hebben zelfs geene prullen in menigte zien verschijnen.

H. VAN MEERBEKE. *Een dag te Koedrecht.*

Groenengedachten.

Mais Mr. Puri, vous êtes d'une curiosité insatiable.

Op het Ministerie

De heeren die zijn opgestaan
Die zijnen weêr gaan zitten.

Bekend versje.

Examens.

Alle Menschen werden Brüder
Wo dein sanfter Flügel weilt.

SCHILLER.

Troost voor sommigen.

Ook de Heer G. F. W. Baehr heeft zich terug-
getrokken.

Vaderland. Verslag van den Schaakwedstrijd.

Responsie Analyze 1873 - 74 B.

Und bist du nicht willig
So brauch ich Gewalt.

GOETHE. *Erlkönig.*

In het Haagje.

Mijne oogen hebben uwe heerlijkheid gezien.

Bijbel.

Wandeling in 't Plantsoen.

Wel moge het u bekomen.

Camera Obscura.

Zekere speech.

Hier stond de spreker stil, zweeg en zeide...

Memorie van de Redactie.

Korte Houtstraat.

Wij accorderen dan voor een stooter.

Ideën. MULTATULI.

Zeker Leeraar.

AllaH is groot!

Mahomed.

Zeker Leeraar.

Heeremensechristenzieligemelsegoeiegenadige
deugd van me leven, hoe komt-i er aan!

Ideën. (Wouter geschiedenis.)

Idem.

Hij hangt niet aan de letter,
Hij hangt veel meer aan eigen ik.

Leekedichtjens.

Een hartstochtelijk tijdschriftverslinder.

Tijdschriften lezen, daarvoor is 't dan geen tijd
Toch heeft hij zich weldra gemakk'lijk neêrgevljd.

Wetensch. Half-Stuiversmagazijn.

Eenvoudige Slotsom.

Mochten wij er in geslaagd zijn, om onze denk-
beelden over dit onderwerp op een eenigzins vol-
doende wijze te hebben weêrgegeven, dan zal het
niet moeielijk zijn de toepassing van deze gedachten-
gang te maken.

HUET. Brochure.

Studenten-afscheid aan de Delftsche Dames.

Mille pardons! Mesdemoiselles, de Vous avoir
fait attendre!

H. VAN MEERBEKE. Schetsen.

Kinderen.

Wie kinderen lief heeft spare de roede niet.

Salomo.

Kroegjolen.

Ik sta op heete kolen, om eens nader met de
dames kennis te maken.

Camera Obscura

Leeskamer, Kroegjool.

Wat niet dronk, dat kuste of danste.

VAN ZON. *Verhuistaferceeltjes.*

Nieuwe Biergezelschappen.

Bier, klare jenever!

Denk je dat ik niet zuipen kan!

Idylle.

Serenade 26 Sept. 1873.

Wir lernen die Menschen nicht kennen, wenn sie
zu uns kommen; wir müssen zu ihnen gehen, um
zu erfahren, wie es mit ihnen steht.

GOETHE.

Idem.

Jufvrouw! heeft u soms bij geval een glas water
voor mij!

J. VAN EFFEN. *Spectator.*

Op zeker bezoek.

Paai! Die Mädchen!

DE GENESTET. *Levensphilosophie.*

Op zeker inzender van Varia.

Gij wordt hoe langer, hoe duisterder, Sarah!

Lidewyde.

Afscheid van de Redactie.

Doch 'k heb reeds te veel geverg'd
Van uw aandacht, zijt gegroet!
Uw kritiek moog gunstig wezen...,
Loon smaakt na den arbeid zoet!

Tocht naar de Moerdijk.

Almanak 73.
